श्रीगुरुभ्यो नमः ।

॥ श्रीशक्तिसङ्गमतन्त्रम् ॥

॥ ताराखण्डः ॥ २ ॥

१ भाग

जयतु संस्कृतम्
२०५५
मारीगाल शाखा

कक्षा २

भाग १

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

Published under the Authority of the Government of His Highness the Maharaja Gaekwad of Baroda.

GENERAL EDITOR:
B. BHATTACHARYYA,
M. A., PH. D.
Rājyaratna, Jñānajyoti.

No. XCI

शक्तिसङ्गमतन्त्रम् ।

द्वितीयो भागः ।

ताराखण्डः ।

ŚAKTISAṄGAMA TANTRA

Critically edited with a Preface

BY

BENOYTOSH BHATTACHARYYA,

M. A., PH. D., Rājyaratna, Jñānajyoti,
Director, Oriental Institute, Baroda

IN FOUR VOLUMES

VOL II

TĀRĀKHAṆḌA

BARODA
Oriental Institute
1941

Printed at the Government Press and Published on behalf of the
Government of His Highness the Maharaja Gaekwad
of Baroda by Benoytosh Bhattacharyya,
Director, Oriental Institute, Baroda

Price Rs. 3-0-0

PREFACE

The second volume of the Śaktisaṅgama Tantra comprising Tārākhaṇḍa is now presented to the Sanskrit knowing public and lovers of Indian mysticism. The text in this volume has been coll with four manuscripts obtained from the libraries of the Royal As Society of Calcutta, the Universities of Dacca and Bombay and Oriental Institute at Baroda. The Nepal manuscript which was u in the previous volume could not be utilized in this since the T khaṇḍa was found wanting in the same. The void thus created by Nepal manuscript was filled by the lucky find of the Bombay Univer manuscript.

Below is given a brief description of the manuscripts used in preparation of the present text along with the symbols used.

A Belongs to the Royal Asiatic Society of Bengal. It is numbe 139 I. B. 59 and contains all the four parts of the Śa saṅgama Tantra, namely, the Kālīkhaṇḍa (foll. 1–69), Sund khaṇḍa (foll. 70–143), Chinnamastākhaṇḍa (foll. 144–203) the Tārākhaṇḍa (foll. 204–292). This manuscript is incor and full of omissions.

B Belongs to the Oriental Institute, Baroda. It is numbe 5603 in the library register and contains three parts namely, the Kālīkhaṇḍa (82 leaves), the Tārākhaṇḍa (leaves) and the Sundarīkhaṇḍa (54 leaves). The manuscrip fairly correct and complete, although at several places sequence of verses and chapters is seriously disturbed.

D Belongs to the University Library, Dacca. It is number 346, and contains all the four parts, namely, the K khaṇḍa (foll. 1–77), the Tārākhaṇḍa (foll. 78–128), Sundarīkhaṇḍa (53 leaves separately numbered) and Chinnasastākhaṇḍa (75 leaves separately numbered). T manuscript is written neatly and legibly in the Bengali scri It is not only correct but also contains many novel readin and features not found in others.

U Belongs to the Library of the University of Bombay, a contains the Tārākhaṇḍa only. It was written in Samv 1888 and consisted of 93 leaves in all. The readings of t manuscript were found to be good and reliable.

We have to thank the General Secretary of the Royal Asia Society of Bengal, the Librarian of the Bombay University Libra and Dr. R. C. Mazumdar, Vice-Chancellor of the Dacca University, f the loan of the respective manuscripts in their charge, and for allo ing them to remain with us for a considerably long time.

As it is proposed to give an exhaustive introduction when all the ur volumes are ready, we do not wish to enter into the subject-matter this book much in detail. But it appears, however, necessary that me salient points should be dealt with in brief here which may rove helpful in understanding the text and appreciating the value of e subject-matter contained therein.

The S'aktisangama Tantra, as the title indicates, is the 'Tantra of akti Communion' and is concerned primarily with a purely psychic bject, and not connected with any material object whatsoever. It is nnected solely with what is technically called the Ṣaṭcakrabheda or e 'penetration of the six nerve centres' as required in Yoga actices. It does neither deal with the Kāmas'āstra nor gives any ientific directions on the enjoyment of worldly objects. The S'akti-ngama Tantra has to be taken and understood in that psychic spirit, d not from the purely material standpoint.

The Tantras of this kind are written in a language which has two tirely different and often opposite meanings: one is the ordinary or e 'apparent' meaning as understood from the ordinary commonsense int of view, while the other is its deep esoteric sense which can be derstood from the personal contact with the preceptor who reveals e inner meaning only to the initiated. The Tantras also have a ecial *paribhāṣā* or dictionary of technical terms which the authors e most promiscuously in the text making it more and more difficult r the uninitiated to get at the primary sense which the authors parti-larly wanted to convey. It thus becomes risky to take the meaning the word as it stands in the text from the ordinary commonsense int of view without reference to its esoteric significance, and if some e makes an attempt to understand the text in the ordinary way, he ll descend straight into the pit which has been intentionally dug by authors of the Tantras for the uninitiated and the layman. In ler that misunderstandings of this nature may not arise, certain rtions of the text have been omitted in this volume whenever it was ought that such misunderstanding would be apparent to one who es not understand the Tantras or reads them only very superficially. e omitted portions are shown by means of one or a series of erisks.(**)

We should like to explain the theme with a concrete example to ow how risky it is to interpret Tāntric verses in the ordinary way. e attention of the reader may be drawn to p. *cviii* in the second lume of Avalon's *Principles of Tantra* where the following verse is en and correctly interpreted. The Tantras declare:

पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा पीत्वा पतति भूतले ।
उत्थाय च पुनः पीत्वा पुनर्जन्म न विद्यते ॥

rinking, drinking and again drinking, drinking, fall down upon th; and getting up and again drinking there is no re[illegible]"

The apparent meaning of the verse as given above is extrem objectionable indeed. There are critics who, on identical grou condemn the whole S'āstra as indecent and worthless without trying to understand the deeper esoteric sense involved. *Principles of Tantra* of Arthur Avalon will make the meaning c The author's own words are given below in inverted commas:-

"During the first stage of the Ṣhaṭchakra Sādhanā the Sādh cannot suppress his breath for a sufficiently long time at a stretch enable him to practise concentration and meditation in each centr power. He cannot, therefore, detain Kuṇḍalinī within the Suṣum longer than his power of Kumbhaka permits. He must conseque come down upon earth–that is, the Mūlādhāra Chakra–which is centre of the element earth after having drunk the heavenly ambr The Sādhaka must practice this again and again, and by cons practice the cause of rebirth, that is, Vāsanā (desire) is removed."

This example is striking enough to illustrate the differe between the 'apparent' and the 'esoteric' meaning of Tāntric wo and expressions. Examples of this kind can easily be multipl from the Hindu as well as the Buddhist Tāntric literatures, but thi not the occasion to do so. The question as to why such language used as would create confusion and misunderstanding, the pre writer is incapable of answering. The duty of a scholar is to t things as they occur without ever pausing to think as to what sho have been proper. This subject, because of its special importance the student, will have detailed treatment on a subsequent occasion.

It has been urged that the Tantras are of two classes, one is Samaya class, while the other belongs to the Kaula class. In former, the devotees are concerned with purely psychic exercises mental culture and spiritual benefit, while the other concerns it with ceremonials and objects of enjoyment and material objects. S'aktisaṅgama Tantra according to this must belong to the Ka class, but it is not however possible to think that it is concerned w material objects and external or exoteric worship or enjoyment o Any casual reader may be able to discover from the book tha always talks of the Ṣaṭcakrabheda, a complex Yoga process wh takes years of patient practice to master. Once such complex psy processes are undertaken there is hardly any necessity for a Sādh to take recourse to ordinary objects of sense in order to help him his march towards spiritual perfection. Here again the same error committed and words are taken at their face value without refere to their esoteric significance. A glance at the chapter treating of Five Mudrās (pp. 126–131) which are popularly and quite erroneou called the Five Makāras will convince any one that these Makā Matsya (fish), Māṁsa (flesh), Madya (wine), Mudrā (appetiser) Maithuna (union) are technical terms in the Tantras, and are meant to represent the material objects as underst[illegible]y the superficial and callous critics of the Tantras.

The Samayins are those who believe in the sameness of S'iva and akti, and in the rousing of the Kuṇḍalini power through successive ıges of Upāsana, Tapas, penetration of the six Cakras or the six rve centres on to Sahasrāra (thousand petalled lotus) wherein abide e *Sat* and *Cit*, and where the unification of the Jīvātman with the ıramātman takes place. This form of worship in respect of the mayācāra is entirely and purely internal.

The Kaulas are said to be the worshippers of Kaulinī, the sleeping ındalinī or the S'akti residing in the Mūlādhāra Cakra which known as the Kula plexus. A distinguished author has said *undaryalaharī*, English Translation, Adyar edition, introduction, 1) that the Kaulas worship the Kuṇḍalini even without rousing her m sleep and are satisfied with the attainment and enjoyment of rely temporal objects, believing at the same time that with the ısing of the Kuṇḍalinī they attain liberation. The author thus wishes ıffirm that the Kaula worship is purely external and temporal. He wever adds that "there are some worshippers of S'akti, who, in dition to attaching due importance to the external forms of rship of the Kaulas, try to rise higher, by making Upāsanā by ntras made of gold and other metals, awaken the Kuṇḍalinī and en work her up as far as the Anāthata in the heart." This worship, cording to him, partakes of both the external and internal forms.

Except the manuals of priests, no other S'āstra is seen in India ich deals purely with trivial objects such as are handled by all in ly life. No science is required for that, and no one in his senses will ate a complicated science like the Tantras in order to teach how to ıdle images and lamps, flowers and sandal-wood paste or a meaning- diagram like the Yantra. The fact is that the Tantras deal with ıbject which relates primarily or even entirely to the psychic elopment of man, and they contain a complicated series of psychic rcises which are designed to invest everyone entering into the stic fold, with psychic powers of the most extraordinary kind. The rcises are naturally simple when meant for the beginners, but highly nplex and dangerous in the advanced stages of Tāntric instruction. ese are some of the reasons why the Tantras became popular not y with the Hindus but also with the Buddhists and the Jains all of om possess a rich Tāntric literature which still awaits publication l analysis.

It is not however correct to say that the Tantras have no relation external objects. The Tantras do examine diverse external objects, they do so with the avowed object of ascertaining their psychic mystic value. It is natural that the Tantras should endeavour to mine everything in the creation which may have a value in the chic and mystic sphere, beginning with the letter of the alphabet he tiniest flower that is offered to the deity. It is definitely advan- eous for man to be conversant with the mystic values attached to h and every object that is found in creation.

To an ordinary man the days of the year may not have any va
The full moon, the new moon, the eclipse, the comet, come and
away without ever engaging his serious attention. But to the Tān
every Tithi has a deep mystic value. The full moon, the new mo
the S'ivarātri, Holi, Vasanta Pañcamī, Bhūta Caturdaśī, all are
charged with special mystic vibrations and are, therefore, exceedin
beneficial for certain types of mystic rites, like Dīkṣā, Abhiṣe
and Puraścaraṇa which are likely to produce no result if undertaken
any other day than those mentioned in the Tantras.

The wearing of jewels for various purposes, for averting ill lu
for curing diseases, for removing planetary afflictions, etc. is kno
and practised in India from times immemorial as a recognised syste
In the Tantras there are chapters which give directions as to how th
jewels are to be worn, when they are to be worn, what powers th
have and in how much time they become effective. It is in this w
that the Tantras concern themselves with external objects in order
ascertain their mystic value which may ultimately prove to be of
finite advantage to mankind, when science wakes up and begins
investigate.

Sometimes the Tantras are condemned on the ground that th
are mainly concerned with Vāmācāra where women are treated m
disrespectfully in the various mystic practices. Here again there see
to exist a great misunderstanding because of our interpreting the Tant
in a gross sense without reference to the esoteric sense attached to t
Tāntric practices. The woman referred to perhaps does not exist at
The Kuṇḍalinī which is usually identified with the Vagus nerve is n
a woman but a nerve although this nerve may be described a
beautiful goddess with whom the Sādhaka either converses or se
union. It is, however, necessary to emphasise here that the respect a
reverence shown to women, especially in the S'aktisaṅgama Tantra,
almost unparalleled. A few verses such as are given below will ill
trate the point without any shadow of doubt:—

नारी त्रैलोक्यजननी नारी त्रैलोक्यरूपिणी ।
नारी त्रिभुवनाधारा नारी देहस्वरूपिणी ॥
न च नारीसमं सौख्यं न च नारीसमा गतिः ।
न नारीसदृशं भाग्यं न भूतं न भविष्यति ॥
न नारीसदृशं राज्यं न नारीसदृशं तपः ।
न नारीसदृशं तीर्थं न भूतं न भविष्यति ॥
न नारीसदृशो योगो न नारीसदृशो जपः ।
न नारीसदृशं मन्त्रं न नारीसदृशो तपः ॥
न नारीसदृशं वित्तं न भूतं न भविष्यति ।

(*see p.* 52

A noble tribute to women like this can hardly be excelled by th
advocates of women emancipation even in modern days. Where
then the question of treating women in the Tantras in any other
than with the utmost reverence and respect ?

The genesis of this misunderstanding can be traced in the ntric simile by which S'iva the macrocosmic power that resides in the hmarandhra is described as a male, and the S'akti or the micro-mic power that resides in the Kuṇḍalinī is made a female. er years of strenuous Sādhanā the union of the S'akti with S'iva es place when the two powers, macrocosmic and microcosmic, t. The two elements, male and female, meet and merge in complete whole. If any union is described in the Tantras, s this great union, the union of complete liberation which no connection with any material or temporal object. In same way Buddhism also conceived of S'unya or the macro-nic force as a male divinity, and Karuṇā the microcosmic force as male divinity. When S'unyatā and Karuṇā meet the highest ncipation is reached where there is nothing but infinite bliss, in-e happiness and infinite knowledge.

The present writer hopes that the Tantras will be given the ect that is due to this wonderful science, unique in the world for object of achieving psychic culture. If the ordinary layman is too rant, at least the scholars can do better.

Baroda,
d 25th March 1941.

B. BHATTACHARYYA.

विषयानुक्रमणिका

१ परिभाषा नाम प्रथमः पटलः ... ...
२ अभिषेकस्तुतिर्नाम द्वितीयः ... ...
३ मालाविधानं नाम तृतीयः ... ...
४ आम्नायादिविनिर्णयो नाम चतुर्थः ... ...
५ ब्रह्मवीरायोगो नाम पञ्चमः ... ...
६ शक्तिकोणविनिर्णयो नाम षष्ठः ... ...
७ यक्षिणीमण्डलं नाम सप्तमः ... ...
८ यक्षिण्यादिमहासिद्धिविनिर्णयो नामाष्टमः ... ...
९ आसनकथनं नाम नवमः ... ...
१० वीरसिद्धेश्वरीकथनं नाम दशमः ... ...
११ कवचादिपुरश्चर्या नामैकादशः ... ...
१२ भूतशुद्धिनिरूपणं नाम द्वादशः ... ...
१३ कौलतीर्थविनिर्णयो नाम त्रयोदशः ... ...
१४ शक्तिपूजाकथनं नाम चतुर्दशः ... ...
१५ गवाक्षयोगवर्णनं नाम पञ्चदशः ... ...
१६ नवरात्रनिर्णयो नाम षोडशः ... ...
१७ ग्रहणलक्षणं नाम सप्तदशः ... ...
१८ पूजाचिह्नविधिर्नामाष्टादशः ... ...
१९ आरार्त्तिकविनिर्णयो नामैकोनविंशतिः ... ...
२० दशविद्यादिपूजाक्रमो नाम विंशतिः ... ...
२१ महाचीनक्रमो नामैकविंशतिः ... ...
२२ गन्धर्वाख्यक्रमो नाम द्वाविंशतिः ... ...
२३ छिन्नमस्ताक्रमो नाम त्रयोविंशतिः ... ...
२४ वगलाक्रमो नाम चतुर्विंशतिः ... ...
२५ महाराजक्रमो नाम पञ्चविंशतिः ... ...
२६ भुवनेश्वरीक्रमो नाम षड्विंशतिः ... ...
२७ कमलाक्रमनिर्णयो नाम सप्तविंशतिः ... ...
२८ धूमावतीक्रमो नामाष्टाविंशतिः ... ...
२९ ब्रह्ममार्गक्रमो नामैकोनत्रिंशतिः ... ...
३० क्रममालाविनिर्णयो नाम त्रिंशतिः ... ...
३१ क्रमफलकथनं नामैकत्रिंशतिः ... ...
३२ मुद्रासङ्केतकं नाम द्वात्रिंशतिः ... ...
३३ पानसङ्केतकं नाम त्रयस्त्रिंशतिः ... ...
३४ लतासङ्केतकं नाम चतुस्त्रिंशतिः ... ...
३५ लतारूपकथनं नाम पञ्चत्रिंशतिः ... ...
३६ निशापूजाकथनं नाम षट्त्रिंशतिः ... ...

शक्तिसन्नमरहस्यकथनं नाम सप्तत्रिंशतिः १४२
वीरसाधनं नामाष्टात्रिंशतिः १४९
मुण्डासनकथनं नामैकोनचत्वारिंशतिः १५३
मालाविधानं नाम चत्वारिंशतिः १५६
मालाग्रथनं नामैकचत्वारिंशतिः १५७
पूजासिद्धिकथनं नाम द्वाचत्वारिंशतिः १६१
विद्यासिद्धिनिर्णयो नाम त्रयश्चत्वारिंशतिः १६३
सुन्दरीसाधनं नाम चतुश्चत्वारिंशतिः १६६
सूतकविनिर्णयो नाम पञ्चचत्वारिंशतिः १७१
मन्त्रजापविधानं नाम षट्चत्वारिंशतिः १७३
अश्वासनं नाम सप्तचत्वारिंशतिः... ... ... १७७
गजव्याघ्रासनं नामाष्टचत्वारिंशतिः १८३
शिवासनादि नामैकोनपञ्चाशतिः १८६
देवतासननिर्णयो नाम पञ्चाशतिः १९१
यन्त्रधारणं नामैकपञ्चाशतिः १९५
यन्त्रलेख्यं नाम द्विपञ्चाशतिः १९९
मुद्रासंक्षेपो नाम त्रयःपञ्चाशतिः २०२
रत्नसङ्केतकथनं नाम चतुःपञ्चाशतिः २०५
रत्नसङ्केतकं नाम पंचपंचाशतिः २०९
मालानिर्णयो नाम षट्पंचाशतिः २११
मालाफलप्रकथनं नाम सप्तपंचाशतिः २१३
कालीविवरणं नामाष्टपंचाशतिः २१५
योगनिर्णयो नामैकोनषष्टिः २२१
शक्तिपूजारहस्यकथनं नाम षष्टिः... ... ... २२५
योगकथनं नामैकषष्टिः २३२
ब्रह्मराजयोगो नाम द्विषष्टिः २४१
मुद्राविवरणं नाम त्रयःषष्टिः २४४
प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम चतुःषष्टिः २४८
यन्त्रशुद्धिर्नाम पंचषष्टिः २५१
यन्त्रसंस्करणं नाम षट्षष्टिः २५३
मृद्रासनं नाम सप्तषष्टिः २५६
कपालपात्रविधिर्नामाष्टषष्टिः २६०
मालामुण्डसाधनं नामैकोनसप्ततिः २६३
महामालाशोधनविधिर्नाम सप्ततिः २६६
दीक्षासननिर्णयो नामैकसप्ततिः २७०

श्री[1]गुरुभ्यो नमः[2] ।

॥ श्रीशक्तिसङ्गमतन्त्रम्[3] ॥

॥ ताराखण्डः ॥ २ ॥

प्रथमः पटलः ।

आदिनाथ उवाच ।

कालि कालि महाकालि[4] प्रिये दक्षिणकालिके ।
कादिहादिमताधीशे[5] षष्टिसिद्धिप्रदर्शि[6]नि ॥ १ ॥

सत्र[7]ह्मरूपिणि शिवे रहस्यमपि कथ्यताम्[8] ।
पूर्वं संसूचितं देवि न मह्यं कथितं त्वया ॥ २ ॥

तन्मे कथय देवेशि यदि मे करुणा तव ।

श्रीकाल्युवाच ।

रहस्यं सर्वगोप्यं यत्तदेव कथ्यते शृणु ॥ ३ ॥

एकं[9] दशं शतं देव सहस्रं त्वयुतं[10] तथा ।
गदितं नियुतं देव तदेव लक्षवाचकम् ॥ ४ ॥

[11]ततश्च प्रयुतं[12] देव दशलक्षप्रवा[13]चकम् ।
कोटिश्च दशकोटिश्च त्वर्बुदं च दशार्बुदम् ॥ ५ ॥

खर्वश्च काष्ठ[14]खर्वश्च निखर्वं दिङ्निखर्वकम् ।
जलधिश्चान्त[15]मध्यं च वृन्दमब्जं[16] ततः परम्[17] ॥ ६ ॥

लयश्चैव महेशान ततः प्रोक्तो महालयः ।
शंखश्चैव महाशंखः पद्मं च महापद्मकम्[18] ॥ ७ ॥

मुकुन्दः कुन्दनीलश्च महानीलश्च शंकर ।
मकरः कच्छप[19]श्चैव परार्धं तदनन्तरम् ॥ ८ ॥

पारे परार्द्धं च तथा चातः[20] संख्या न विद्यते ।
अनन्तं तत्तदग्रे स्यादित्युक्तं कालिकागमे ॥ ९ ॥

दशोत्तरक्रमाज्ज्ञेया संख्या चैषा महेश्वर ।
आगमग्रन्थसंख्या च कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ १० ॥

1 U ओं श्री° । 2 B श्री कुलदेवताराध्यदेवताभ्यो नमः ; D ओं गुरवे नमः । 3 ... संगमतन्त्रप्रारम्भः । 4 AB काली । 5 D °श्वासे । 6 B ° र्शी° । 7 D° द्र° । 8 ... 9 A पंचा° । 10 A त्रितयं । 11 D omits this line. 12 A नियुतं । 13 U °क्ष ... 14 D °ष्ट° । 15 B° स्वान्त । 16 A कृतकार्यं, B° काब्जं; D वृन्दकाब्जं । 17 B ... 18 B adds तथा । 19 A ककुभ° । 20 A चीन, D चाथ, U चान्त° ।

पंचाशद्वै महाभारो[1] ग्रन्थसंख्या प्रकीर्तिता ।
एकं दशं शतं ज्ञेयं सहस्रं नियुतं तथा ॥ ११ ॥
प्रयुतमर्बुदं खर्वं[2] वृन्दखर्वं निखर्वकम् ।
शङ्खं पद्मं समुद्रोऽथ मध्यमं वान्त्य[3]मेव च ॥ १२ ॥
पराख्यं परमे चैव परार्द्धं तत्परार्द्धकम् ।
दशोत्तरक्रमेणैव संख्या लक्षणसंग्रहे ॥ १३ ॥
द्वात्रिंशदक्षरं यत्र स ग्रन्थेति निगद्यते ।
सैव श्लोकेति गदितस्ताराननेत्रसमुद्भवः[4] ॥ १४ ॥
एतन्मध्ये महेशानि सर्वं यामलडामराः ।
तंत्राणि त्वर्णवश्चैव[5] चूडामणिशतत्रयम् ॥ १५ ॥
चिन्तामणिः कल्पतरुः कल्पाः सर्वे प्रतिष्ठिताः ।
कामधेनुः पारिजातस्त्वमृतं दर्पणं[6] तथा ॥ १६ ॥
सोपानसंहिताश्चापि तथोपसंहितादयः ।
सांख्यायनावर्तनत्वात्तया मूलावतारकाः[7] ॥ १७ ॥
पुराणान्युपसंख्यानि रहस्यानि बहूनि च ।
बृहद्र[8]हस्योजाबाले[9] हृदयानि बहूनि च ॥ १८ ॥
कौमुद्यादीनि देवेश तथैव चन्द्रिका शिव ।
पातंजलादिकादीनि तथा सारस्वतादिकाः ॥ १९ ॥
उपतंत्राणि सर्वाणि पर्यायाम्नायकानमाः ।
बृहत्संज्ञानि देवेश यथायोगक्रमेण च ॥ २० ॥
उपशब्दो बृहच्छक्ति[10]स्तन्त्रयामलगोचरः ।

श्रीशिव उवाच ।

ग्रन्थ नाम त्वया प्रोक्तं कियत्कुत्र स्थितं वद ॥ २१ ॥
कियद्वै[11] मर्त्यलोकेषु स्वर्गपातालयोः कियत् ।

श्रीकाल्युवाच ।

पंचाशद्वै महाभारैः षट्त्रिंशत्संख्यकं भुवि ॥ २२ ॥
मनुसंख्या स्वर्गलोके पाताले दश वै स्थिता ।
एवमागमसन्दोहः कथितस्ते मया तव ॥ २३ ॥
शैवं शाक्तं गाणपत्यं सौरं वैष्णवमेव च ।
महावीरं पाशुपतं वैष्णवं वीरवैष्णवम् ॥ २४ ॥

1 B भागो, U भारः । 2 D अयुतार्बुदान्यर्बुदृन्द० । 3 B राश्य० 4 B ०वे, DA व । न्त्राण्यर्णकाश्चैव, A तन्त्राणापर्णकश्चैव, D तन्त्राण्यप्यन्तकाश्चैव । 6 U दर्शनं । 7 A सुलभ D शूलावतारकाः । 8 A यद्र० । 9 B ज्जामले, A ज्ञायते । 10 D० च्छन्दो । 11 A

वीरशैवं तथा चान्द्रं स्वायम्भुवमनन्तरम्[1] ।
पांचरात्रं[2] गारुडं च केरलं शाबरं तथा ॥ २५ ॥

श्रीसिद्ध[3]शाबरं देव तथैव कालशाबरम् ।
कुमारीशाबरं देव विजयाशाबरं तथा ॥ २६ ॥

कालिकाशाबरं दिव्य[4]शाबरं वीरशाबरम् ।
श्रीनाथशाबरं देव तारिणीशाबरं परम् ॥ २७ ॥

श्रीशम्भुशाबरं रुद्रसंख्या शाबरजातयः ।
रक्तघोरस्तथा शुक्लो घोरविण्मूत्रकस्तथा ॥ २८ ॥

भक्षघोरस्तथा वांत्यो घोरघोरतरः स्मृतः ।
वीणाघोरस्तथा नील:[5] सर्वभक्षाभिधस्ततः ॥ २९ ॥

घोराघोरस्तथा सिद्धो घोराश्चैका[6]दश स्मृताः ।
मायाकापालिकं चापि वीरबौद्धागमौ तथा ॥ ३० ॥

जैनागमो रक्तशुक्लपटसंबंधिजातयः ।
चीनभेदास्तु बहवो द्विशतेति प्रकीर्तिताः ॥ ३१ ॥

बौद्धानां शतभेदाः स्युर्दश पाशुपते स्मृताः ।
कौले भेदाष्टकं चावधूतं वैदिकशास्त्रकम् ॥ ३२ ॥

यथावर्णानुधर्मेण योजनीयं प्रयत्नतः[7] ।
[8]येषु येषु च वर्णेषु ये ये धर्माः प्रकीर्तिताः ॥ ३३ ॥

तेषु तेषु च ते धर्मा योजनीयाः प्रयत्नतः ।
ब्राह्मणेन तथा कार्यं ब्राह्मण्यं न विनश्यति ॥ ३४ ॥

अथान्यवर्णेष्वेवं हि कर्तव्यं मृडशंकर ईश्वर ।
एतद्ग्रन्थरहस्यं च यो जानाति स चेश्वरः ॥ ३५ ॥

एतद्धि ग्रन्थबाहुल्यान्नोक्तमत्र[9] मया तव ।

श्रीशिव उवाच ।

शिवतत्त्वे[10] सूचितं यत्तद्वदस्व[11] प्रियंवदे ॥ ३६ ॥

सिद्धविद्या महाविद्या[12] लघुविद्या तथा मता[13] ।
त्रिधातु[14] कथ्यमाना हि पुनर्मर्त्ये न दर्शितम् ॥ ३७ ॥

तदेव[15] कथ्यतां देवि संख्या चादौ वद प्रिये ।

श्रीकाल्युवाच ।

दश[16] संख्या महाविद्या तस्या नामानि वच्म्यहम्[17] ॥ ३८ ॥

1 A° मतोत्तरं । 2 A पंचत्रिंशत् । 3 D श्रीलिङ्ग° । 4 U देव° । 5 U लीला°, A वा[illegible]
6 A° श्चाष्टा° । 7 D प्रकीर्त्तितं । 8 These two lines are omitted in B. [9 illegible]
°न्नोक्ता मंत्रा । 10 U °तद्वै । 11 D °तत्तद्वदिम । 12 D च देवेशि । 13 U विद्या महात्रिधा[illegible]
14 B °त्वो, A त्वां, D वा । 15 ABD तदेतत् । 16 U अत्र° । 17 A विग्रहं ।

सिद्धविद्या महाविद्या विद्येत्येवं गुणक्रमः[1] ।
चतुर्युगादिरूपेण कथं सिद्धा च किंविधा ॥ ३९ ॥

का वा सिद्धाः सत्ययुगे का वा सिद्धिर्महेश्वर ।
का वा सिद्धा[2]श्चान्य[3]युगे सर्वे ते कथ्यते श्रृणु ॥ ४० ॥

सत्ययुगे सिद्धविद्या सुन्दरी भुवने[4]श्वरी ।
काली तारेति देवेश सिद्धविद्याः प्रकीर्तिताः ॥ ४१ ॥

कालिका सिद्धविद्या च सर्वदैव महेश्वर ।
छिन्नमस्ता च बगला मातङ्गी कमला तथा ॥ ४२ ॥

एता एव महाविद्या विद्यां संश्रृणु वल्लभ ।
धूमावती भैरवी च विद्यात्वेन[5] प्रतिष्ठिताः[6] ॥ ४३ ॥

काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी ।
भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या धूमावती तथा ॥ ४४ ॥

वगला सिद्धविद्या च मातङ्गी कमलात्मिका ।
एता एव[7]महाविद्याः सिद्धविद्याः प्रकीर्तिताः ॥ ४५ ॥

वीरनाथमते देव युगभेदात् त्रिधा गतिः ।
काली छिन्ना सुन्दरी च सिद्धविद्या च तारिणी ॥ ४६ ॥

वगला कमला धूमा महाविद्यान्तरं भवेत् ।
मातङ्गी भैरवी चैव त्रिपुटा शूलिनी तथा ॥ ४७ ॥
वनदुर्गा[8] च त्वरिता[9] विद्यात्वेन महेश्वर ।
तोतला[10] त्रिपुटा[11] माया कान्हेशी भ्रमरांकिका[12] ॥ ४८ ॥
भोगवती तथा क्लिन्ना हंसा[13]रूढा च कुक्कुटी ।
त्रिकंटकी च देवेश महाविद्याः प्रकीर्तिताः ॥ ४९ ॥
नित्या[14]मतमिदं प्रोक्तं श्रृणु कुब्जामतं शिव ।
वज्र[15]प्रस्तारिणी भोगवती पद्मावती तथा ॥ ५० ॥
महामधुमती[16] सिद्धिर्मृतसञ्जीविनी तथा ।
अघोरा राजमातङ्गी मातङ्गी हिंगुलाम्बिका ॥ ५१ ॥
कालरात्रीति देवेश महाविद्याः प्रकीर्तिताः ।

श्रीशिव उवाच ।

सामान्यतः[17] छिन्नयोक्तः विशेषो बहु तत्र[18] च ॥ ५२ ॥
मया ज्ञातोऽस्ति विश्वेशि शिष्यभावं भज प्रिये ।

1 A क्रमं श्रृणु । 2 ABU विद्या । 3 A चात्र° । 4 A परमे° । 5 A °त्येते ।
°कीर्त्तिताः । 7 A दश । 8 U नवदुर्गा, D नवविद्या । 9 D श्रीरता । 10 A तोडला ।
A त्रिपुरा । 12 A ° राम्बिका । 13 A D ह्या° । 14 D विद्या° । 15 A भोग° । 16 D
वा॰वती । 17 AD ममान्यथा । 18 A खड्ग एव ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि सिद्धविद्यादिनिर्णयम् ॥ ९३ ॥

श्रीशिव उवाच ।

सिद्धविद्या महाविद्या भेदत्रयक्रमेण च ।
[1]विद्यामंत्रक्रमेणैव द्विधा[2] जातिः प्रकीर्तिता ॥ ९४ ॥
[3]स्त्रीपुंनपुंसकत्वेन त्रिधा जातिः प्रकीर्तिता ।
चतुर्युगक्रमेणैव भेदभेदान्तरं शिवे ॥ ९५ ॥
सत्ये काली च श्रीविद्या कमला भुवनेश्वरी ।
सिद्धविद्या महेशानि त्रिशक्तिर्बगला शिवे[4] ॥ ९६ ॥
महाविद्या सत्ययुगे मातङ्गी भैरवी शिवे ।
धूमावती च विद्या स्यात्त्रेतायां शृणु पार्वति ॥ ९७ ॥
काली तारा सुन्दरी च सिद्धविद्याः प्रकीर्तिताः ।
मातङ्गी भुवना लक्ष्मीर्महाविद्याः प्रकीर्तिताः ॥ ९८ ॥
धूमावती भैरवी च विद्यात्वेन महेश्वरि ।
द्वापरे कालिका तारा रोचि[5]नी भैरवी तथा ॥ ९९ ॥
सिद्धविद्या महेशानि सुन्दरी भुवना रमा ।
धूमावती महाविद्या मातङ्गी कमला तथा ॥ ६० ॥
[6]विद्यात्वेन महेशानि धूमा च बगला शिवे ।
विद्यात्वेन महेशानि कलौ काली तु केवला[7] ॥ ६१ ॥
काली तारा[8] छिन्नमस्ता सिद्धविद्याः कलौ मता ।
सुन्दरी भैरवी लक्ष्मीर्मातङ्गी भुवनेश्वरी ॥ ६२ ॥
महाविद्या महेशानि धूमा च बगला[9] शिवे ।
विद्यात्त्वेन महेशानि कलौ सं[10]कीर्तिता मया ॥ ६३ ॥
उन्मत्तभैरवमते भेदोऽन्यः कथ्यते शृणु ।
काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी ॥ ६४ ॥
भैरवी छिन्नमस्ता च[11] विद्या धूमावती तथा ।
बगला सिद्धविद्या च मातङ्गी कमलाम्बिका[12] ॥ ६५ ॥
त्रयोदश महाविद्या युगभेदात्त्रिधाऽपि च ।
एता एव महाविद्याः त्रियुगं व्याप्य संस्थिताः ॥ ६६ ॥
कलौ काली कलौ काली कलौ काली तु केवला ।
साधिता कालनाथेन प्रत्यक्षा कालिका कलौ ॥ ६७ ॥

[1] Three lines are omitted in B. [2] A छिन्ना० । [3] This line is omitt[ed] in AB. [4] D तथा । [5] D ०च० । [6] This line is omitted in AU. [7] A कालान्त[?]it तथा । [8] A कालरात्रिः । [9] D कमला । [10] D सा । [11] D छिन्नमस्ता च विद्या या । [12] B विद्या धूमावती तथा ।

कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चित्सिद्धिकामुकः ।
स चक्षुषा विना रूपं दर्पणे द्रष्टुमिच्छति ॥ ६८ ॥
कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चिद्राज्यमिच्छति ।
स हि शीतनिवृत्त्यर्थं हिमशैलं निषेवते ॥ ६९ ॥
[1]कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चिन्मोक्षकामुकः ।
स भोजनं विना नूनं[2] क्षुन्निवृत्तिमभीप्सति ॥ ७० ॥
कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चिच्छक्तिमिच्छति ।
स च शक्तिं विना देवि मनसा * * यथा ॥ ७१ ॥
कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चित्भक्तिकामुकः ।
स सिद्धान्नं परित्यज्य तृणा[3]द्भोजनमिच्छति[4] ॥ ७२ ॥
कलौ कालीं विहायाथ यः कश्चित् काम्यमिच्छति ।
स तु दुःखनिवृत्यर्थं पापानि कुरुते सदा ॥ ७३ ॥
स दरिद्रो महामूर्खो[5] मम द्रोही स एव[6] तु ।
युगत्रयेऽपि देवेशि कलिपूर्वेषु तत्त्वतः ॥ ७४ ॥
अन्यां विद्यामपि भजन्सिद्धिमाप्नोति मानवः ।
कलौ काली स्पर्शमणिर्नान्यविद्या कदाचन ॥ ७५ ॥
श्रीमहाकालिका विद्या कलौ पूर्णफलप्रदा ।
अज्ञानाज्ज्ञानतो वापि सलीलं वा सहेलया ॥ ७६ ॥
स्मृताऽपि सिद्धिदा काली सकृदेव महेश्वरि ।
चतुर्युगानां राज्ञी वै कालिका परिकीर्तिता ॥ ७७ ॥
विद्याराज्ञी सिद्धविद्या कलौ शीघ्र[7]फलप्रदा ।
नामैक्याद्रूपसाम्याच्च महाविद्या प्रकीर्तिता ॥ ७८ ॥
कलिर्हि[8] यस्या दासश्च पादपूजां करोति च ।
सकृन्नाम स्मृतं येन कालिकाया महेश्वरि ॥ ७९ ॥
तस्य सेवापरः सोऽयं कलिबाधा न[9] तस्य हि ।
कलिर्यच्छति वित्तानि हेमश्रीशैलभूरुहान् ॥ ८० ॥
स्वयमागत्य यत्नेन ददाति प्रतिवासरम् ।
एतद्वै सिद्धिबाहुल्यं मया वक्तुं न शक्यते ॥ ८१ ॥
वरदानेषु च रता तेनेऽयं दक्षिणा स्मृता ।
सेयं दक्षिणकाली तु सिद्धिभूमिरितीरिता ॥ ८२ ॥
कालिका षोडशी तारा वामाचारप्रिया मता ।
छिन्नमस्ता च बगला वाममार्गाधिदेवता ॥ ८३ ॥

[1] D omits these two lines. [2] A देवि । [3] A इव॰ । [4] This line is omitted in B. [5] A दुःखी । [6] U सदैव । [7] BU सिद्धा । [8] B काली हि; U कलौ [9] U कालिकाध्यान ।

मातङ्ग्याद्या महादेवि वाममार्गेण सिद्धिदाः ।
कमला भुवना बाला तथा धूमावती शिवे ॥ ८४ ॥

दक्षिणाचारयोगेन सिध्यत्येव न संशयः ।
[1]वामाचारेणापि तथा सिध्यत्येत्र महेश्वरि ॥ ८५ ॥

भैरवी वामसंतुष्टा बाला दक्षिणवामगा[2] ।
वसंतसुन्दरी विद्या तथा सङ्गीतसुन्दरी ॥ ८६ ॥

वामदक्षिणयोगेन सिध्यत्येव न संशयः ।
रेणुका दक्षिणाचारा त्वन्या देव्यश्च दक्षिणाः ॥ ८७ ॥

मर्दिनी वाममार्गेण प्रत्यक्षा भवति ध्रुवम् ।
बालायामुभयाचारः श्रीविद्यायां तथैव च ॥ ८८ ॥

लोपामुद्रा दक्षिणेति त्रिषु लोकेषु विश्रुता ।
सैव वामप्रिया देवी वामाच्छीघ्रफलप्रदा ॥ ८९ ॥

काली तारा छिन्नमस्ता सुन्दरी बगलामुखी ।
भैरवी चैव मातङ्गी वामाचारप्रिया सदा[3] ॥ ९० ॥

मातङ्ग्यां बगलामुख्यां दक्षिणाख्योऽपि[4] वर्तते ।
मातङ्ग्यां लघुमातङ्ग्यां[5] सुमुखी वामतत्परा ॥ ९१ ॥

[6]क्वचि[7]द्गणेशरुद्रेषु विष्णुसौरस्त्रयम्भुवे ।
वामाचारो वैदिकेऽपि भैरवा वामतत्पराः[8] ॥ ९२ ॥

[9]क्षेत्रपाला वामपराश्चीनाः कापालिकास्तथा ।
तथा पाशुपता देव वाममार्गे प्रतिष्ठिताः ॥ ९३ ॥

बौद्धाश्च केरला ये च वीरवैष्णवशांभवाः[10] ।
चान्द्रास्त्वघोरा देवेशि वामद्वार[11]परायणाः ॥ ९४ ॥

बार्हस्पत्यादयोऽप्यन्ये भेदा वामपरायणाः ।
चीना वामपरा देवि बौद्धाचारपरायणाः ॥ ९५ ॥

गोपालसुन्दरी विद्या तथा नृसिंहसुन्दरी ।
श्रीब्रह्मसुन्दरी विद्या तथैव वा[12]मसुन्दरी ॥ ९६ ॥

सुन्दरीगणपो देवि तत्पूर्वोऽपि[13] हयाननः[14] ।
यक्षिण्याद्याः सर्वविद्याः कामिनीयोगनायिकाः ॥ ९७ ॥

वाममार्गेण सिध्यन्ति नान्यथा सिद्धिदाः क्वचित् ।
एवं च दक्षिणामूर्तिर्हयग्रीवगणेशयोः ॥ ९८ ॥

1 This line is omitted in D. 2 D °योगतः । 3 AD मुदा । 4 B °ख्यो 5 D मातंगी वगला देवी । 6 D omits two lines. 7 U संवित् । 8 B बौद्धाश्च केरले च । 9 B omits three lines. 10 A °गो भवेत, D °भावगाः । 11 U वामाचा 12 D रा° । 13 D पूर्वोपीह । 14 D पुराणतः ।

वामदक्षिणयोगेन उभयाचारतत्परा ।
शैवे शाक्ते गाणपते सौरे स्वायम्भुवे तथा ॥ ९९ ॥

चान्द्रे चीने पांचरात्रे वैष्णवे वेदिकेऽपि च ।
कापालिके महेशानि वाममार्गोऽत्र कारणम् ॥ १०० ॥

वाममार्गप्रकारेण सर्वं सिध्यति नान्यथा ।
वाममार्गं विना देवि न हि सिध्यन्ति देवताः ॥ १०१ ॥

तोत[1]ला तुळजा दुर्गा त्रिपुटा[2] त्रिजटासुरी ।
वामाचारेण सिध्यन्ति दक्षिणे क्षोभकारकाः ॥ १०२ ॥

अत्रार्थे प्रत्ययो देवि सिद्धभैरव एव च ।
अन्यथा भ्रममाणोऽयं नरो भवति नान्यथा ॥ १०३ ॥

सुन्दरी वामदक्षस्था कालिका वाममार्गगा ।
काली तारा छिन्नमस्ता सुमुखी च मतङ्गिनी ॥ १०४ ॥

बगला देवदेवेशि वाममार्गपरायणा ।
वामाचारं विहायाथ कालीं तारा च भैरवीम् ॥ १०५ ॥

महापिशाचिनीं देव छिन्नमस्तां विशेषतः ।
योपासनं कर्तुकामस्तस्य पातो भविष्यति ॥ १०६ ॥

स दरिद्रो मम द्रोही सुतहारी प्रजायते ।
विशेषात्सर्वमन्त्रेषु कुलाचारः प्रकीर्तितः ॥ १०७ ॥
तदा सिद्धाः सर्वविद्या नात्र कार्या विचारणा ।
[3]सुरेश्वरी महाविद्या शाक्ते सर्वा महेश्वरि ॥ १०८ ॥
मंत्रमण्डलगा विद्या वामाचारेण सिद्धिदाः[4] ।
वामाचारेण सिध्यन्ति ह्यप्सरादिगणाः शिवे ॥ १०९ ॥
वाममार्गं विना देवि न हि सिध्यन्ति कुत्रचित् ।
वामाचारः प्रधानोऽत्र सर्वेषु दर्शनेषु च ॥ ११० ॥
आदौ शाक्तं ततः शैवं वैष्णवं गाणपं तथा ।
सौरं चान्द्रं जैनधर्मं स्वायम्भुवमनन्तरम् ॥ १११ ॥
वामे चान्तर्भविष्यन्ति चैते वैजातिजातयः ।
एवं दर्शनमार्गेऽपि न हि वामे करोति चेत् ॥ ११२ ॥
तस्य सिद्धिर्न देवेशि मम वैरी प्रकीर्तितः ।
[5]सर्वस्मादधिको वामधर्मः प्रोक्तः कुलागमे ॥ ११३ ॥
तत्रापि कालिकाताराविधौ प्रियतरः स्मृतः ।
वाममार्गं[6] परित्यज्य यः कालीं भक्तितोऽर्चयेत्[7] ॥ ११४ ॥

[1] A °ड° । [2] D °रा । [3] A repeats two lines. [4] A नात्र कार्य्या विचारणा । [5] D omits nine lines. [6] B धर्मं । [7] U यजेत्, A चरेत् ।

तस्य क्रिया च विफला महापशुरितीरितः ।
तत्राम्नायेऽपि देवेशि श्रेष्ठमध्यमभेदतः ॥ ११५ ॥
अधमस्तु तृतीयः स्यान्त्रितयं त्रितयं त्रिषु ।
यथाक्रमेण तत्र स्यात्तत्र शृणु हि चोत्तमम् ॥ ११६ ॥
षड्दर्शनादिमन्त्राणां[1] षट्सु स्थानेषु योजनम् ।
तत्र पूर्णाभिषेको हि पूर्णरूपः प्रकीर्तितः ॥ ११७ ॥
तत्र पर्यायभेदोऽपि वाममार्गप्रधानतः ।
शैवे च वैष्णवे शाक्ते सौरे सुगतदर्शने ॥ ११८ ॥
बौद्धे पाशुपते सांख्ये मंत्रकालमुखेऽपि च ।
दक्षिणे वामाः सिध्यन्ति[2] वैदिकादिष्वपि प्रिये ॥ ११९ ॥
विनालिपिशिताभ्यां तु पूजनं निष्फलं भवेत् ।
एवं दशसु विद्यासु षडाम्नाये तु वामता[3] ॥ १२० ॥
मध्यमाम्नाय आख्यातः कनिष्ठं संशृणु प्रिये ।
कुब्जादिभेदैर्देवेशि पूर्वाम्नायादि कल्पनम् ॥ १२१ ॥
कथितस्ते कनिष्ठोऽत्र सूक्ते[4] पूर्वं प्रकीर्तितम् ।
कादिः काली महाशक्तिर्हादिस्त्रिपुरसुन्दरी ॥ १२२ ॥
कादिहादिप्रभेदेन द्विधाम्नायार्थसंहतिः ।
कुलार्णवे तंत्रकौले वीरचूडामणावपि ॥ १२३ ॥
सिद्धान्ते त्रैपुराख्ये च तथा ज्ञानार्णवद्वये ।
श्रीमूर्तिसंहितायां च तथैव समयार्णवे ॥ १२४ ॥
एतत्तन्त्रे मुख्यधर्मो वामाम्नायादिकारणम् ।
कादित्वाद्ब्र[5]ह्मरूपत्वं हादित्वाच्छिव[6]रूपता ॥ १२५ ॥
ब्रह्मरूपे महाचारे न दिवा न निशा प्रिये ।
न वा प्रयासकरणं नास्ति शुद्ध्यादिकारणम् ॥ १२६ ॥
स्वेच्छया सर्वमेतद्धि तस्माद्विद्या महोत्तमा ।
कादिः कालीति शक्तिश्चेत्युपक्रम्य प्रकीर्तिता ॥ १२७ ॥
कादिकाली हादिकाली कलौ काली तु केवला ।
[7]सुन्दर्या हादिरूपत्वं शिवतां शृणु पार्वति ॥ १२८ ॥
हादित्वाच्छिवरूपत्वं शिवरूपत्वभावना ।
कायक्ले[8]शादिकं स्नानं न्यासपूजादिकं बहु ॥ १२९ ॥
एवं च क्रम[9]बाहुल्यात् कलौ सिध्यति वा न वा[10] ।
तस्मात्सर्वयुगे देवि काली तारा फलप्रदा[11] ॥ १३० ॥

[1] B °णि । [2] B वामसिद्धेति; U वामसिद्धान्ते । [3] D षडाम्नायानुसारतः । [4] A शुद्धे । [5] D कादिः श्रीव° । [6] D हादिः श्रीशिव° । [7] A omits three lines. [8] D क्ले° । [9] U ध्यान° । [10] D °न्ति मानवाः । [11] D प्रकीर्तिता ।

सुन्दर्यां तु कुलाचारो राजसः परिकीर्तितः ।
दिव्योऽपि कीर्तितो देवि काली राजसतामसौ ॥ १३१ ॥
दिव्योऽपि वीरबाहुल्यं तेन शीघ्रफलप्रदा ।
कादिस्तु कामराजो हि हादिर्लोपा परे[1]रिता ॥ १३२ ॥
इदं वटेशसम्मत्या पारिभाषिकमीरितम् ।
कादयो मनवः सन्ति बहवः परमेश्वरि ॥ १३३ ॥
न तत्र कादिता क्वापि हादावपि महोत्तमे ।
हादयो मनवो देव षट्त्रिंशत्पञ्चसंख्यकाः ॥ १३४ ॥
न तत्र हादिता क्वापि षोडश्यामेव हादिता ।
कादित्वं कालिकायां च तेन प्रोक्तः कहात्मकः[2] ॥ १३५ ॥
काल्यामपि हादिकादिभेदाः सन्त्येव भूरिशः ।
न तत्र कादिहादित्वं लोपायां न तु हादिता ॥ १३६ ॥
लोपायां सुन्दरीभेदः कामराजादयो यथा ।
इत्येवं कादिहादित्वं हादिः श्रीषोडशी परा ॥ १३७ ॥
हादौ तु नियमाः प्रोक्ता यमसंयमनादयः ।
कादौ तु नियमो नास्ति स्वेच्छया धर्ममाचरेत् ॥ १३८ ॥
नित्याश्लिष्टं कादिमतं परिभाषामयं मतम् ।
शक्तिसङ्गमनामानं महाकादिमतं शिवे ॥ १३९ ॥
कादि हादि तद्द्वयं च[3] त्रितयं यत्र तिष्ठति ।
चिच्छक्तिः कादिरूपा स्याद्धादिश्चिज्ज्ञान[4]गोचरा ॥ १४० ॥
चिदानन्दस्वरूपाख्यं शिवशक्त्यात्मकं महत् ।
शक्तेः प्राधान्यं काल्यां च सर्वदा परिकीर्तितम् ॥ १४१ ॥
सुन्दर्यां तु क्वचित्क्वापि[5] समयेषु प्रधानता ।
काल्यां शक्तिं विहायाथ यः कश्चिज्जप[6]माचरेत् ॥ १४२ ॥
स दरिद्रो महादुःखी योगिनीचर्वणः स तु[7] ।
सुन्दर्यां ब्रह्मचारित्वं काले चानन्दरूपता[8] ॥ १४३ ॥
एवं हि कादिहादीनां संज्ञा प्रोक्ता महेश्वरि ।
सर्वप्रपंचसिध्यर्थं गोपनार्थं महेश्वरि ॥ १४४ ॥
गौडकेरलकाश्मीरसम्प्रदायानुसारतः ।
दीक्षा विद्याविधौ कार्या तारायां च विशेषतः ॥ १४५ ॥
कालिकायां च सुन्दर्यां पूर्णदीक्षादि विंशतिः[9] ।
कादिहादिमतद्वन्द्वे ह्य[10]भिषेकविधिं चरेत् ॥ १४६ ॥

[1] BU पुरे° । [2] D महात्मनः । [3] U तद्रूपं च, D त्रयं चात्र । [4] A °ध्यान° । [5] D
गुह्ये । [6] A °द्न्यान° । [7] A °णीव च तत्परः । [8] D नानन्तरूपया । [9] D शंसति । [10] B
9 U त्व° ।

स्वस्वविद्या गुरूणां च नामानुकूलतश्चरेत् ।
दक्षकाश्मीरगौडाख्यनानाभेदप्रविस्तरैः ॥ १४७ ॥

अमुकानन्दनाथान्तनामाज्ञां च प्रदापयेत् ।
पूर्णाभिषेकः सुन्दर्यां षोडश्यामेव कीर्तितः ॥ १४८ ॥

अभावे लघुषोडश्यां परिभाषामनावपि ।
राजराजेश्वरी विद्या पञ्चमी परसुन्दरी ॥ १४९ ॥

श्रीमहाषोडशी पूर्णा पूर्वदीक्षितपूर्तिदा ।
अन्यभेदेऽपि कर्तव्यं संक्षेपात्परिकीर्तितम् ॥ १५० ॥

तथा कामकला काली दक्षिणायामपि स्मृता ।
महाविद्यासु सर्वासु ह्यभिषेकः शुभा[1]वहः ॥ १५१ ॥

तत्र स्वस्वमतेनैव नामदानं प्रकीर्तितम् ।
काली तारा छिन्नमस्ता त्वेकरूपास्ति पार्वति ॥ १५२ ॥

तथा नवाक्षरी काल्यामुच्यते सृष्टिकाविधौ[2] ।
गुह्यकाली सैव विद्या तत्त्वानां नवकैर्युता ॥ १५३ ॥

सप्त[3]प्रेतसमासीना महागुह्येश्वरी परा ।
दशवक्त्रा कार्यमत्र नाम ध्येयं स्वकल्पतः[4] ॥ १५४ ॥

गुरुणोक्तप्रकारेण सम्प्रदायानुकूलतः ।
यथा दशसु विद्यासु[5] गुरवः सन्ति पंक्तिशः ॥ १५५ ॥

तथा दशसु विद्यासु पोढान्यासाः प्रकीर्तिताः ।
ते ते पूज्याः सपर्यादौ सर्वसिद्धिप्रदायकाः ॥ १५६ ॥

सुंदर्यामपि देवेशि कामराजा[6]दिके तथा ।
स्वप्नावत्यां च लोपायां मधुमत्यादिभेदतः ॥ १५७ ॥

सर्वत्र भिन्ननामानो गुरवः परिकीर्तिताः ।
कालीक्रमागमो[7]क्तेन कालिका फलदा ध्रुवम् ॥ १५८ ॥

कुलार्णवोक्तसन्मार्गात्सुन्दरी फलदा क्वचित् ।
अर्णवाः सर्वसामान्याः सर्वधर्मेषु तद्वतिः[8] ॥ १५९ ॥

विना पूर्णाभिषेकेण कालीं तारां च सुन्दरीम् ।
ये जपन्ति नरा देवि ते नरा यमकिंकराः ॥ १६० ॥

तस्मात्तु सर्वथा कार्यस्त्वभिषेकः शुचिस्मिते ।
आम्नायैर्हादिकादीनामभिषेको ध्रुवं चरेत् ॥ १६१ ॥

साङ्गद्वये महेशानि पुरैव[9] कथितं मया ।
परायामपि देवेशि तत्र प्रासादयोगतः ॥ १६२ ॥

[1] A सुखा⁰ । [2] BDU काली मुख्या षासिष्टिकाविधौ । [3] B सदा । [4] U संहि
[5] AB मुख्यासु; D मुख्येषु । [6] D ⁰ज्या⁰ । [7] U कुलार्णवो⁰ । [8] D तत्त्ववित् । [9] स्मू
पूर्णैव ।

भेदाष्टकेऽपि गदिता सम्प्रदायानुकूलतः ।
आम्नायविद्याभेदेऽपि ह्यभिषेकविधिः स्मृतः ॥ १६३ ॥
दशलक्षप्र[1]भेदैश्च कालीविद्या कलौ स्थिता ।
दशपूर्वैः सप्तलक्षैः सुन्दरी कीर्तिता भुवि ॥ १६४ ॥
त्रिनिखर्वा तु तारा स्याच्छिन्नायाः खर्वमात्रकम् ।
पंचाशीतिसहस्रैश्च लक्षपंचकसंयुता ॥ १६५ ॥
भुवनेशीमहाविद्यां बगलां श्रृणु सादरम् ।
तत्त्वलक्षा तु बगला सहस्रनवतिर्गता[2] ॥ १६६ ॥
धूमावती महाविद्या ष[3]डशीतिस्तु भैरवी ।
मातङ्गी[4] नेत्रलक्षा च कमला लक्षपञ्चका ॥ १६७ ॥
एते श्रृङ्खलिकायोगात्प्रस्तारात्तु विनिर्गता ।
सामान्यमुख्यभेदेऽपि दीक्षाना[5]म प्रकीर्तितम् ॥ १६८ ॥
सप्तसप्ततिभेदेन सुन्दरी तु प्रतिष्ठिता ।
चत्त्वारिंशत्प्रभेदेन भैरवी भुवि कीर्तिता[6] ॥ १६९ ॥
भुवनेश्यष्टभेदा[7] स्यान्मातङ्गी पञ्चधा स्मृता ।
कमला शतभेदा च[8] षट्त्रिंशद्बगला स्मृता ॥ १७० ॥
धूमावती पञ्चभेदा तारा त्रिर्वा त्रयोदश ।
दशधा कालिका छिन्ना तथा षोडशधा स्मृता ॥ १७१ ॥
श्रीकाल्या दशभेदानां[9] भेदे दीक्षा प्रकीर्तिता ।
दक्षिणा सूर्ययुग्मा च स्मशाना[10] दशधा स्मृता ॥ १७२ ॥
भद्रकाली षोडशधा[11] कालकाली तथाष्टधा[12] ।
गुह्यकाली च नवधा सप्तधा कामकालिका ॥ १७३ ॥
नवधा धनकाली च सिद्ध[13]काली त्रयोदश ।
चन्द्रकाली विंशतिधा हंसकाली च सप्ततिः ।
एवं भेदोऽपि कर्तव्यः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ १७४ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे परिभाषा नाम प्रथमः पटलः ।

1 U °श्च । 2 D °भिर्युता । 3 AD षो° । 4 D मातंगिनी । 5 AB वा° ।
U[6] संस्थिता । 7 D °दे । 8 U °दाश्च । 9 U °नि । 10 A °ने, D °न° । 11 A °शी च ।
9. स्मृता । 13 A °द्धि° ।

द्वितीयः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि ह्यभिषेकस्तुतिं पराम् ।

श्रीशिव उवाच ।

सुन्दरी तारिणी काली क्रमदीक्षात्रिगामिनी ॥ १ ॥

क्रमपूर्णो महेशानि क्रमाच्छम्भुर्भविष्यति ।
पूर्णाभिषेकपूतात्मा[1] यत्र कुत्र मृतोऽपि चेत् ॥ २ ॥

स एव देवीरूपः स्यात्स देशो[2] धन्यतामियात् ।
[3]विना पूर्णाभिषेकेन पशुरूपो शिवोऽपि च ॥ ३ ॥

[4]विना पूर्णाभिषेकेन देवता न प्रसीदति ।
विना पूर्णाभिषेकेन कालीं तारां च यो जपेत् ॥ ४ ॥

[5]तस्य क्रियां हरिष्यामि वातुलो जायते नरः ।
पूर्णाभिषेकयुक्तस्य यत्किञ्चिदमृतं भवेत् ॥ ५ ॥

तस्य क्रिया च सफला देवता सुप्रसीदति ।
पूर्णाभिषेकयुक्तो हि मंत्रान्दृष्ट्वा जपेच्छिवे ॥ ६ ॥

तत्क्षणात्सिद्धिमाप्नोति[6] नात्र कार्या विचारणा ।
विना पूर्णाभिषेकेण गुरुधर्मेण[7] पार्वति ॥ ७ ॥

न जपो न तथा होमो न पूजा पूर्णता क्वचित् ।
गुरुं विनापि देवेशि ह्य[8]भिषेकी[9] तु यं जपेत् ॥ ८ ॥

तं सभेदं[10] साधयित्वा सिद्धिं दातुमथार्हति ।
पूर्णाभिषेकयुक्तो हि नमस्कारं न कारयेत् ॥ ९ ॥

षडाम्नायोपदेशश्च यत्र जागर्ति[11] पार्वति ।
ऊर्ध्वाम्नायादिराज्ञी तु श्रीमहाषोडशी परा ॥ १० ॥

काल्यां तु कामकालीयं तत्रापि दक्षिणेश्वरी ।
षडाम्नाये शाम्भवे च गुह्यकाली शुभोदया ॥ ११ ॥

दक्षिणा कालिका विद्या सिद्धविद्या परात्परा ।
चतुर्युगेश्वरी काली कलौ तारैव केवला ॥ १२ ॥

सर्वदैवतकालीयं चतुर्यामेन सिद्धिदा ।
अन्या विद्याश्च देवेशि बहुपाः[12] सफलप्रदाः ॥ १३ ॥

[1] ADU ⁰कं कृत्वा तु । [2] DU ⁰वो । [3] B omits this line. [4] Found in D. [5] D omits three lines. [6] A ⁰तो याति । [7] U ⁰मार्गेण । [8] A ना⁰ । [9] तन्⁰के । [10] U तस्य भेदं । [11] D यत्र च । [12] AU बहायाः ।

सुन्दरी तु कलौ नैव कूटोच्चारोऽपि नो कलौ ।
समुदायैर्भवेत्कूटं तत्कूटमभ्यसेत्सदा ॥ १४ ॥

कलौ मुखाद्यशुद्धत्वात्कूटोच्चारो न जायते ।
तस्मात्स्वरं तु प्रत्यर्णे दद्यात् यत्नेन संजपेत् ॥ १५ ॥

अथवा स्यात्कामराजं[1] लोपामुद्रां च वा जपेत् ।
सर्वदा[2] सिद्धिदा काली कलौ स्मृतिफलप्रदा ॥ १६ ॥

सहेलं वा[3] सलीलं वा[4] यस्याः स्मरणमात्रतः ।
षष्टिसिद्धीश्वरो देवि देवीरूपो भवेच्छिवे ॥ १७ ॥

[5]शावरं केरलं शैवं वैष्णवं सौरगाणपम् ।
चान्द्रं स्वायम्भुवं चीनं[6] मिलित्वा पञ्चमात्रकम् ॥ १८ ॥

अङ्गमन्त्रा महेशानि नवत्यर्बुदकोटयः ।
त्रिंशन्निखर्वपद्मवृन्दं पञ्चत्रिंशच्च पञ्चकाः ॥ १९ ॥

मंत्राः प्रोक्ता महेशानि बिन्दुप्रस्तार चाङ्कतः[7] ।
भाषाभेदाद्देशभेदा[8]त्सप्तपर्यायभेदतः ॥ २० ॥

आगमाम्नायभेदेन नाथ[9]सिद्धादिभेदतः ।
शैवे सौरे वैष्णवे च गणेशेष्वपि यत्नतः ॥ २१ ॥

[10]मुख्ये सेकं प्रकुर्वीत तत्तन्नाम प्रदापयेत् ।
पूर्णाभिषेकषोढा च लघुपूर्वमहत्तया ॥ २२ ॥

पंचषोढाः परिज्ञाताः किमुत सिद्धिसाधनम् ।
षट्शाम्भवगतिप्राप्तां[11] साङ्गां विद्यां सभेदजाम्[12] ॥ २३ ॥

समंत्रां चैव विज्ञात्वा दीक्षा कार्या हितेच्छुना ।
प्रथमं कालिका कृष्णा रक्ताभा सुन्दरी ततः ॥ २४ ॥

द्वयोः काली मुख्यरूपा सिद्धिदा नीलभास्व[13]रा ।
उत्पत्तिर्दशविद्यानां देवानामपि पार्वति ॥ २५ ॥

सूक्ते[14] संकथितं देवि द्वयोराम्नायभेदतः ।
पातञ्जले विमर्षिण्यां सारे सिद्धान्तसम्मते ॥ २६ ॥

कुलचन्द्रोदये देवि भास्करे शेखरे तथा ।
तरङ्गिण्यर्णवे देवि प्रकाशे संहिताविधौ ॥ २७ ॥

अन्यानि डामरादीनि तत्रापि[15] कीर्तिताः प्रिये ।
प्रतिशक्तौ तु तंत्राणि षष्टिवेदान्तगानि च ॥ २८ ॥

[1] A कालरात्रौ । [2] A सयतः ; BD सर्वतः । [3] D °लया । [4] D °लया । [5] D omits ... line. [6] U °वीरं । [7] A वीजकं । [8] A °दा च दैत्येशि । [9] A तथा । [10] A ... s this line. [11] U संभावो । [12] U भावे विद्या प्रभेदनी । [13] B °सु° । [14] A शुक्रे । ... तन्त्राणि ।

सूक्ता[1]न्यपि तथा सन्ति स्मृतिश्रुत्यादिकं तथा ।
षडाम्नाये महादेवि तथा षट्दर्शनादिके ॥ २९ ॥
भिन्नभिन्नानि तन्त्राणि संहितादीन्यपि प्रिये ।
शैवे द्वात्रिं[2]शत्तन्त्राणि चोपतन्त्राणि[3] वै शृणु ॥ ३० ॥
शतत्रयं पञ्चविंशत्संख्यकानि महेश्वरि ।
असंख्यातानि चोक्तानि[4] दशविद्याक्रमात्क्रमः ॥ ३१ ॥
महाविद्या सिद्धविद्या तथा विद्याक्रमेऽपि च ।
महानीलक्रमेणैव काली शीघ्रफलप्रदा ॥ ३२ ॥
[5]महाचीनक्रमेणैव तारा पूर्णफलप्रदा ।
[6]दिव्यचीनक्रमेणैव छिन्नमस्ताविधिः स्मृता ॥ ३३ ॥
गन्धर्वाख्यक्रमेणैव पञ्चमी शुचि दुर्लभा ।
महागन्धर्वमार्गेण षोडशी फलदायिनी ॥ ३४ ॥
सौभाग्याख्य[7]क्रमेणैव बगला फलदा कलौ ।
जीवचक्रक्रमेणैव भैरवी शुचि कीर्तिता ॥ ३५ ॥
महाधूमक्रमेणैव फलदा धूम्रनायिका ।
राजमार्गक्रमेणैव मातङ्गी सकलेष्टदा ॥ ३६ ॥
ब्रह्मभाव[8]क्रमेणैव दिव्यमार्गक्रमेण च ।
पशुमार्गक्रमेणापि मातंगी कमला सदा ॥ ३७ ॥
दशक्रमेण देवेशि दशविद्याः फलप्रदाः[9] ।
काल्यादित्रितये देवि एकोऽपि परिकीर्त्तितः ॥ ३८ ॥
एकद्वित्रिविधा देवि कोटिधानन्त[10]रूपिणी ।
[11]अङ्गाङ्गकै[12]र्नामभेदैर्नाना नाम[13]विधायिनी ॥ ३९ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे
अभिषेकस्तुतिर्नाम द्वितीयः पटलः ।[14]

[1] A शुक्ता । [2] U द्वाद° । [3] U त्रिंशत° । [4] A चक्राणि । [5] AD omit this li[ne]. [6] D omits this line. [7] B °ग्याचर्चा; D °ग्या च । [8] A °मार्ग° । [9] A °क्रमेण च । [10 …] : । ध्याना° । [11] D omits this line. [12] U अंगीकृतै° । [13] A °मत° । [14] The co[lo]phon is ours.

तृतीयः पटलः ।

श्रीशिव उवाच ।

तत्र रूपं महातारे पूर्वं[1] तु नीलरूपकम् ।
ततो वै सुन्दरीरूपं रक्तवर्णं परात्परम् ॥ १ ॥

लोकान्तरे[2] च त्वरिता[3] वसु[4]दुर्गा च शारभे ।
धनेशी कालचामुण्डा वाराही कृष्णपूर्विका ॥ २ ॥

अन्नपूर्णा महाविद्या कलौ कल्प[5]वरप्रदा ।
कुलाचारप्रसन्नास्या कुलाचारफलप्रदा ॥ ३ ॥

वन[6]दुर्गा तूग्रदुर्गा तथैव सर्वमङ्गला ।
वज्र[7]प्रस्तारिणी काली तारेति नामवाच[8]का ॥ ४ ॥

अनंतरूपसंयुक्ता[9] केवलं दक्षिणेश्वरी ।
डामरे वामभेदेऽपि[10] चोत्तराम्नायडामरे ॥ ५ ॥

वशिन्याम्नायके देवि वाम एव क्रिया स्मृता[11] ।
ब्रह्ममाला मुण्डमाला तद्[12]धाना तु कालिका ॥ ६ ॥

नारिकेलभवा माला सिद्धमाला प्रकीर्तिता ।
शैवमाला तु रुद्राक्षैस्त्रिगत्या विनियोजिता ॥ ७ ॥

शिवप्राधान्याच्छैवं[13] स्याच्छाम्भवः सम्प्रकीर्तितः ।
शक्तेः प्राधान्याच्छाक्तं स्याच्चिद्रूपाहं चिदात्मिका ॥ ८ ॥

एतद्विलोपनाल्लोपामुद्रा विधेयमीरिता ।
अल्पाचारादधर्मत्वात् भ्रष्टत्वादपि शांकरि ॥ ९ ॥

सुन्दरी श्रीमहाविद्या[14] राजराजेश्वरेश्वरी ।
न्यासजालैः सदाचारैः कलौ क्लेशेन[15] सिध्यति ॥ १० ॥

स्वस्वपापिष्ठदिवसाः सम्भवन्ति कलौ युगे ।
पापबाहुल्यतो देवि सुन्दरी न प्रसीदति ॥ ११ ॥

ब्रह्ममालाधारणात्तु ब्रह्मविद्या प्रकीर्तिता ।
शिवमालाप्रियत्वाच्च महापरशिवात्मिका ॥ १२ ॥

अत एव महेशानि कादिहादिमत[16]द्वयम् ।
कादिहादिमतं देवि द्वयं यस्यास्ति शांकरि ॥ १३ ॥

द्वित[17]ये दीक्षितो यस्तु कालीतारामयो ध्रुवम् ।
एवं कादिमतं विद्धि[18] नित्या क्लिन्ना न दृश्यते ॥ १४ ॥

[1] D पूर्णं । [2] B लोकोत्तरे । [3] DU चत्वारि । [4] D तारा । [5] U कौलकस्य । [6] D
[7] A चतुः° । [8] A °वीज° । [9] A त्यक्त्वा । [10] BU चामरे देवि । [11] D क्रमः
[12] B °त्प्र° । [13] D न्यस्त्वेवं । [14] D °राज्ञी । [15] U कल्पोक्तेन न । [16] A °पर° ।
D °ती° । [18]

द्वित[1]ये दीक्षणप्राप्तिर्भाग्यपारो न लभ्यते ।
मुण्डमाला गले धार्या तत्र कादिमते शिवे ॥ १५ ॥
मुण्डं रुद्राक्षसहितैर्धारणं[2] तारिणीविधौ ।
केवलं[3] मुण्डमाला तु सर्वसिद्धिपरात्मिका ॥ १६ ॥
नारिकेलमयी माला तदभावे[4] प्रकीर्तिता ।
एतस्या धारणादेवि किं तद्यन्न[5] करे स्थितम् ॥ १७ ॥
श्मशाने भोजनं कार्यं तद्भस्म धारयेच्छिवे ।
* * * *मृतैर्देवीमर्चयेत्तर्पये[6]च्छिवे ॥ १८ ॥
* *नन्दपरो भूत्वा * * यत्नेन संविशेत् ।
* * *सनमेतद्धि कालीतारामयं परम् ॥ १९ ॥
* *नैव समालापात्सुभगः साधको भवेत् ।

श्रीदेव्युवाच ।

मुण्डमालाधारणं तु कथं कार्यं वदाधुना ॥ २० ॥

श्रीशिव उवाच ।

रुद्राक्षवद्धारणं च काली मुण्डमयी परा ।
रुद्राक्षै रुद्रमन्त्रैश्च मुण्डाक्षैः कालिकामनुः ॥ २१ ॥
मुण्डं शिवस्य कण्ठे तु वर्तते येन हेतुना ।
तेनेयं मालिका सिद्धा रुद्रभूषणरूपिणी ॥ २२ ॥
रुद्राक्षाः साधकैर्नैव[7] ध्रियन्ते[8] सुन्दरीमते ।
नारिकेलमयी माला सर्वविद्याविधौ धृतिः ॥ २३ ॥
सर्वस्मान्मुण्डमालेयं कलौ जागर्ति केवला ।
कालिका ब्रह्मविद्येयं नि[9]र्गुणा चित्स्वरूपिणी ॥ २४ ॥
येन केन प्रकारेण साधनीया परात्मिका[10] ।
स सिद्धः सिद्धिदो लोके बहु किं परचण्डिके ॥ २५ ॥
पारे परार्द्धप्रमुखैस्तदन्तैरपि[11] पार्वति ।
महिमां वर्णितुं शक्तो न हि कोऽप्यस्ति भूतले ॥ २६ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे मालाविधानं नाम तृतीयः[12] पटलः ।

[1] D °ती° । [2] D °रिणी; B °रणा । [3] A कंवलं । [4] A तत्रभावेन । [5] D त
[6] D तर्पयेत्पूजयेत् ; U तत्तर्पयेत् । [7] B साधकैर्नैव । [8] U धार्यते । [9] U त्रि° । [10] U प्रियवाग्मिका । [11] A °न्ते नैव; U घटितैरपि । [12] MSS द्वितीयः ।

चतुर्थः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश ब्रूहि यत्नेन चाम्ना[1]यादिविनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

आम्नायो नवधा प्रोक्तश्चोत्तमा[2]दिप्रभेदतः ॥ १ ॥

त्रिभेदे बहुभेदत्वं[3] त्रितयं त्रितयं त्रिषु ।
उत्तमं शृणु तत्रादौ शैवादिदर्शनेन च ॥ २ ॥

शाक्तं शैवं वैष्णवं च सौरं गाणपमेव च ।
बौद्धं च देवदेवेशि दर्शनानि[4] च षट्[5]क्रमात् ॥ ३ ॥

षड्दर्शनस्य षण्मंत्रा[6] ऊर्ध्वाम्नाये प्रकीर्तिताः ।
अनेनैव प्रकारेण[7] पूर्वदक्षिणपश्चिमाः ॥ ४ ॥

उत्तरार्धेत्यूर्द्धसंज्ञा षडाम्नायाः प्रकीर्तिता ।
व
अयं श्रेष्ठो निगदितो देव[8]लोके विराजते ॥ ५ ॥

मध्यमः कुत्र कुत्रापि तिष्ठत्येव न संशयः ।
मध्यमः सूचितो देवि दशविद्यादिभेदतः ॥ ६ ॥

ऊर्ध्वाम्नाये महापोढा उत्तरे[9] तारिणी स्मृता[10] ।
कनिष्ठश्चैव षट्चक्र[11]भेदैरेवं[12] त्रिधा शिवे ॥ ७ ॥

अयं हादिमते प्रोक्तः शृणु कादिमतेऽधुना ।
पूर्वोक्त एव श्रेष्ठः स्याद्दशविद्यादिमध्यतः ॥ ८ ॥

महाकामकला काली तूर्ध्वाम्नायेऽत्र देवता ।
दशकाल्या[13]दिभेदैश्च कनिष्ठः परिकीर्तितः ॥ ९ ॥

शाक्तं शैवं वैष्णवं च गाणपं सौरमेव च ।
ऊर्ध्वे पूर्वे दक्षयोगे प्रत्यक् चोदक् च पार्वति ॥ १० ॥

क्रमेण योजनाद्देवि तदन्यः परिकीर्तितः ।
बौद्धाम्नाये चेन्द्र[14]काश्च गन्धर्वाद्यप्सरादयः ॥ ११ ॥

इन्द्र[15]जालादिकं देवि पातालाम्नायमध्यगम् ।
पूर्वाम्नाये वाम[16]कौलौ दिव्यदक्षौ तु दक्षिणे ॥ १२ ॥

पश्चिमे वीर[17]कौलाश्च उत्तरे वाम एव च ।
ऊर्ध्वेदिव्यौ महेशानि पाताले पशुमार्गकः ॥ १३ ॥

1 D नवाम्ना° । 2 U °रा° । 3 D° दे च; A °दत्वान् । 4 A °दि । 5 A यन् । [6] AD °मात्रं । 7 D क्रमेणैव । 8 BU °वि । 9 A किन्नरं । 10 A तथा । 11 ABD [...]त्र° । 12 A° देनैव । 13 D कन्या; U कला° । 14 A °ट° । 15 BD चेन्द्र° । 16 AD [...]म° । 17 B वाम°

तदिच्छया तु तन्मार्गः कीर्तितः परगोत्तमे ।
ब्रह्मकाली सिद्धरूपा ह्यनिरुद्धसरस्वती ॥ १४ ॥

शिवरूपी[1] चित्स्वरूपी[2] श्रीमद्गन्धर्वसुन्दरी ।
तत्रापि ब्रह्मश्रीराया योगं संशृणु पार्वति ॥ १५ ॥

षट्त्रिंशच्छक्तिमध्ये च संपूज्या चोत्तरोत्तरम् ।
उत्तरा कादिहादीनां मत[3]भेदाद् द्विधा स्मृता ॥ १६ ॥

[4]पार्वतीया कादिरूपा हादिर्मातंगिनी परा ।
मातंगिनी तु या [5]नारी सा नारी[6] * * * यदि ॥ १७ ॥

सापि * * यदि भवेत्सापि प्रथम * * * ।
आषोडशादनूढा तु प्रोक्ता सर्वोत्त[7]मोत्तमा ॥ १८ ॥

ईदृग्विधा पार्वतीया केवला का[8]लिका स्मृता ।
ईदृग्विधां समानीय सुन्दरीं * * लालसाम्[9] ॥ १९ ॥

न्यस्त्वा शक्त्यादयो न्यासान् तस्याः सर्वाङ्गके प्रिये ।
एवं भूतं जीवचक्रं * * चक्रं प्रपूजयेत् ॥ २० ॥

सांगां सावरणां देवि सार्घ्यस्थापनपूर्वकम् ।
सबल्यन्तं च सम्पाद्य संलोक्य * * मण्डलम् ॥ २१ ॥

संजपेत्परमेशानि ध्यानपूजापुरःसरम् ।
* * ध्यानं प्रकुर्वीत स सिद्धो भुवि जायते ॥ २२ ॥

एतस्यालाभतो देवि पार्वतीयां च पुष्पिणीम् ।
पूजयेद्देवदेवेशि त्वभावे स्त्रियमप्यलम् ॥ २३ ॥

पूर्वोक्तान्यतमां[10] वीक्ष्य सामरस्य[11]प्रयोगतः ।
निर्गुणोऽहं तया युक्तः सगुणः प्रभवा[12]म्यहम् ॥ २४ ॥

सगुणोऽहं तया युक्तो निर्गुणः प्रभवा[13]म्यहम् ।
ब्रह्मज्ञानाद्भवेन्मुक्त[14]स्तद्रूपा * * रेव च ॥ २५ ॥

* * शक्तिं विहायाथ कालीं तारां च यः स्मरेत् ।
स दरिद्रो महापापी वीरहा सैव सम्मतः ॥ २६ ॥

एतदभ्यासबाहुल्यात्किं तदन्न करे स्थितम्[15] ।
तत्र मुण्डासनं वापि द्वात्रिंशत्या[16]सनानि च ॥ २७ ॥

एतन्मध्ये ग्राह्यमेकं तत्र जप्त्वा तु तारिणीम् ।
वीरासनं समादाय वीरमालां[17] कराम्बुजे ॥ २८ ॥

1 °वा । 2 AD °वा । 3 A येन; U मध्ये । 4 D omits this line. 5 B त
6 B तारा । 7 D सा उत्त° । 8 U कॉ° । 9 A° सां । 10 A कमं । 11 A परा
12 D °वदा° । 13 D °वदा° । 14 U °क्ति° । 15 BU भवेत् । 16 A °त्रिं° । 17
नरमालां; AB वरमालां ।

वीरपात्रं[1] वीरशक्तिं वीरविद्यां ततो जपेत् ।
आनखान्तं च सन्धार्या महामोहनमालिका ।
एवं तद्रूप[2]तां कृत्वा ब्रह्मकालीमयो भवेत् ॥ २९ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे आम्नायादिविनिर्णयो नाम चतुर्थः पटलः ।[3]

[1] A °यागं

[3] The colophon is ours.

पञ्चमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

ब्रह्मत्वं कथमित्युक्तं वदस्व मयि शंकर ।

श्रीशिव उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि तच्छृणुष्व प्रियंवदे ॥ १ ॥
**संयोगे यत्सौख्यं सामरस्यात्मकं परम्[1] ।
परानन्दरसो मुक्तिरिति संख्या प्रकीर्तिता ॥ २ ॥
***ऽधिकतो देवि शिवजन्म प्रजायते ।
***ऽधिकतो देवि कन्यारूपी स्वयं शिवा ॥ ३ ॥
[2]साम्या[3]द्देवेशि ब्रह्मत्वं निर्गुणोऽयं निराकृतिः ।
निर्गुणत्वं कथं देवि तदेव कथ्यते शृणु ॥ ४ ॥
क्रियमाणस्ततो[4] देवि बुद्धिस्तु कुण्ठतां[5] गता ।
तदेव निर्गुणत्वं च निराकारत्वमम्बिके ॥ ५ ॥
अनेकधा वर्ण्यमानमेकमेवास्ति[6] केवलम् ।
यथा यथा यस्य बुद्धिस्तथा तेन प्रवर्ण्यते ॥ ६ ॥
वर्णनाशक्तिरूपं च[7] तद्ब्रह्म परिकीर्तितम् ।
[8]पूर्वं संवर्णितं यत्तु सगुणं तत्प्रकीर्तितम् ॥ ७ ॥
[9]अवर्ण्यं यन्महेशानि निर्गुणं तत्प्रकीर्तितम् ।
ब्रह्मानन्दसमुत्पत्तिर्निर्गुणादपि[10] प्रदृ[11]श्यते ॥ ८ ॥
निर्गुणा समता खण्डे न खण्डसमता परे ।
एवं समरसानन्दो मुक्तिरित्यभिधीयते ॥ ९ ॥
****द्भवं सौख्यं ब्रह्मानन्देति तं विदुः ।
तदुद्भवे महासौख्यं परब्रह्मेति कीर्तितम् ॥ १० ॥
शक्तिदर्शनजं सौख्यं स्वर्ग इत्यभिधीयते ।
[12]सौख्यानन्दो भवेन्मुक्तिरित्युक्तं कालिकागमे[13] ॥ ११ ॥
पुनर्गमागमं सौख्यं विरक्तिः परिकीर्तिता ।
विपरीतं ब्रह्मतत्वं महानन्दस्तदुद्भवः ॥ १२ ॥

[1] Instead of these two lines U reads differently, e. g. तच्छृणु देवि स्त्रीपुंसंयोगतत्सुखं । [2] Instead of this line A has मुक्तिसंन्यास देवेशि इ... प्रकीर्त्तिता । [3] U°क्षा° । [4] D°स्तुतो । [5] B कुण्टता; D कुण्ठिता; A कूटतो । [6] A ... चास्ति । [7] U तं । [8] This line is omitted in AD. [9] D omits this ... [10] DU °णोऽपि । [11] B °द° । [12] D omits three lines. [13] U° मते ।

आलोकनं ब्रह्मपदस्पर्शनं ब्रह्मदर्शनम् ।
संयोगो ग्रहणं देवि वियोगः संक्रमः[1] स्मृतः ॥ १३ ॥
ध्वनिर्वाद्यादि देवेशि संक्षेपतो मतं शिवे[2] ।
परतत्त्वे स्वात्म[3]शक्तौ स्वात्माकारे शिवे सदा ॥ १४ ॥
[4]शरीरस्थे * * * * सामरस्यं विलोक्यते ।
एतदभ्यासकार्यार्थं शक्तिसंभोगभावना ॥ १५ ॥
इदं सुखं यथा देवि तथा कुण्डलिनी शिवे ।
सौख्यानन्दे समायाते सति निर्गुणता मता ॥ १६ ॥
असिधाराव्रताख्येयं कालिका कीर्तिता भुवि ।
शक्तियोगाच्छिवे ब्रह्मरूपत्वं कीर्तितं मया ॥ १७ ॥
सब्रह्मभावनां कृत्वा पूर्वं परशिवः[5] स्थितः ।
सर्वसंहारकं कर्म कृत्वोद्[6]ण्डं विधाय च ॥ १८ ॥
बृहद्दण्डं विहायाद्य शिवो ध्यानपरो ह्यभूत् ।
ध्यानस्य संश्रुतिर्जाता[7] सा ब्रह्मभावनां गता[8] ॥ १९ ॥
तदभ्यासनिमित्तार्थं शक्तेराकर्षणं कृतम् ।
देव्या ज्ञातं शिवो भ्रष्टो मार्गच्युति[9]परायणः ॥ २० ॥
शिवस्य बुद्धिस्मरणं दत्तं देव्या कृपा कृता ।
एवं बुद्धिः कृता देव्या शिवो यातु ममोत्तरे[10] ॥ २१ ॥
मानसे धृतमात्रेण शिवेनाकर्षणं कृतम् ।
शिवाकर्षणकं कर्म मम मिथ्यात्वदायकम् ॥ २२ ॥
इत्येवं मानसे धृत्वा मंत्रः काल्या प्रकाशितः ।
कालिका कामसुरता महाकालसमन्वि[11]ता ॥ २३ ॥
सा एव आदिनाथोक्तं[12] परब्रह्मेति गीयते ।
सच्चिदात्मस्वरूपेयं ब्रह्मरूपाऽथ निर्गुणा ॥ २४ ॥
त्वया स्वनिर्मिता शक्तिः शिवाग्रे स्वर्गमागता ।
साधनार्थं मया दत्तेत्येवं श्रीकालिकाऽब्रवीत् ॥ २५ ॥
सदाशिवः परशिवः पूर्वाभ्यासेषु तत्परः ।
एवं शक्तेः साधनाच्च काली काम्यमुपागतः ॥ २६ ॥
काल्यग्रे शिवशक्तिस्तु या काल्या निर्मिता पुरा ।
अतिगर्वान्वितः शम्भुर्द्वितीया सुन्दरी मम ॥ २७ ॥
पूर्वा काली महाविद्या सा वै सुन्दरिका न हि ।
एकस्मिन्दिवसे देवि द्वाभ्यां शक्त्या समन्वितः ॥ २८ ॥

[1] D विनियोगः क्रमः । [2] AD भवेच्छिवे । [3] A शिवा; D° त्वपि । [4] Three lines are omitted in B. [5] B° र्वापरा । [6] D त्वोद° । [7] A° स्तेन । [8] A° मता । [9] D°टः शक्तिस्मृति° [10] ममान्तरे । [11] B °र्चि° । [12] B °शस्तु ।

[1]प्रपञ्चमूलो हि शिवः कालाभ्रसन्निभा वदेत् ।
द्वितीयवाक्येऽपि तथा घोरदंष्ट्रेति संवदेत् ॥ २९. ॥

तृतीयवाक्ये देवेशि द्वितीयां सुन्दरीं प्रति ।
त्रैलोक्यसुन्दरी प्राणप्रिये मम स्वरूपिणी ॥ ३० ॥

इत्युक्ता[2] दक्षिणा देवी ब्रह्मरूपाद्यचण्डिका ।
आदिशक्तिः पूर्णरूपा क्रोधाविष्टा बभूव च ॥ ३१ ॥

तदा तु सुन्दरं[3] रूपं सौभाग्यार्णवकं परम् ।
राजराजेश्वरीरूपं बिभ्रती[4] परमेश्वरी ॥ ३२ ॥

तदा परशिवः शम्भुर्विस्मयाविष्टलोचनः ।
प्रकर्षेण तु पञ्चानां संयोगो युगपद्भवेत् ॥ ३३ ॥

प्रपञ्चातीतशीलेन[5] गदिता परमेश्वरि ।
महाप्रपञ्चरूपा वै कोटिब्रह्माण्डनायिका ॥ ३४ ॥

षोडशी वै तदा जाता महाश्रीचक्रनायिका ।
आद्या श्रीदक्षिणाकाली द्वितीया काल[6]भैरवी ॥ ३५ ॥

तृतीया राजराजेशी विद्या या[7] परिकीर्तिता ।
तस्याः कृपाकटाक्षेण राजराजेश्वरो[8] ह्यभूत् ॥ ३६ ॥

न्यासजालादिकं सर्वं[9] पूजामंत्राण्यनेकधा ।
तदैव च षडाम्नाया ऊर्ध्वाम्नायादिकाः प्रिये ॥ ३७ ॥

पूर्वा[10] प्रकृतिरूपा स्यान्मूलविद्या प्रियंवदे ।
तदाम्नायप्रपञ्चोऽयं[11] निर्मितः परमेश्वरि ॥ ३८ ॥

काद्यं मतं कादिमतं हाद्यं हादिमतं[12] प्रिये ।
ककारो ह्यादिभूतस्तु हकारस्त्यन्तगो[13] मतः ॥ ३९ ॥

क्षकारो मेरुसंज्ञस्तु स्वराः षोडश कीर्तिताः ।
कहेत्येवं महा[14]मंत्रस्तूत्तराम्नायगोचरः ॥ ४० ॥

उत्तराम्नायराज्ञी च श्रीमहातारिणी तु सा[15] ।
सुन्दरी कालिकारूपा श्रीमहाब्रह्मतारिणी ॥ ४१ ॥

[16]तारिणीद्वितयं देवि[17] सर्वदा तिष्ठति प्रिये ।
एवं युग्मात्मको मन्त्रः कादिहादिमतात्मकः ॥ ४२ ॥

प्रथमः कादिवर्णो[18] वा हादिकः प्रथमोऽथ वा ।
कादिः प्रथमवर्णः स्यात् हादिश्चरम ईरितः ॥ ४३ ॥

1 D omits two lines. 2 D °क्ते । 3 U °री° । 4 D °ता । 5 AU प्रपं[illegible]
विद्या । 6 U °म° । 7 U श्रीविद्या । 8 B °री । 9 D देवि । 10 A °र्वं । [illegible]
°पि । 12 D महेशानि तथा कादिमतं । 13 U °स्तूत्तमो ; D को । 14 U ह्यादि° । [illegible]
स्मृता । 16 A omits this line. 17 D द्वितीयं देवदेवेशि । 18 U °र्णो ।

वीरेश्वराणां गणना नास्त्येव प्रियवादिनि ।
मातृकेति तथेत्युक्ता तदक्षरसमन्विता ॥ ४४ ॥

सम्पूर्णमातृका[1] देवि विद्यात्वेन[2] न संशयः ।
तस्मात्कादिमतं चाद्यं कीर्तितं प्रियवादिनि ॥ ४५ ॥

कादिहादिश्चादिवर्णैर्गृ[3]ह्यते यदि भाविनि ।
कादिहादिस्तु सर्वत्र मंत्रः प्रोक्तो महेश्वरि ॥ ४६ ॥

ककाराद्ब्र[4]ह्मरूपत्वं सुन्दरी परशिवात्मिका ।
कलौ कादिमतं पुण्यं पूर्वमेकं स्थितं प्रिये ॥ ४७ ॥

एवं संसारसिध्य[5]र्थं प्रपञ्चो निर्मितः पुरा ।
आगमे बहवो भेदाः[6] षड्दर्शनप्रकारजाः ॥ ४८ ॥

अन्येऽपि कोटिशो भेदाः सन्त्येव प्रियवादिनि ।
धर्म[7]शास्त्रं चतुर्वेदाः पुराण व्याकृति[8]स्तथा ॥ ४९ ॥

न्यायमीमांसावेदान्तसांख्यपातञ्जलं तथा ।
काव्यादि[9]बहवो भेदाः[10] प्रपञ्चा एव कीर्तिताः ॥ ५० ॥

यदारभ्य धृतं रूपं सुन्दरं परमेश्वरि ।
तदारभ्य प्रपञ्चोऽयं सर्वत्र परिवर्तते ॥ ५१ ॥

यदि[11] कादि[12]मतं चैकं वर्तते सत्यवादिनि ।
तदा पुमांसो देवेशि महाकालस्वरूपिणः ॥ ५२ ॥

स्त्रियः श्रीकालिकारूपा भवन्त्येव न संशयः ।
इत्येवं हि प्रपञ्चार्थं शाक्तं वैष्णवशाम्भवम् ॥ ५३ ॥

गाणपं सौरबौद्धं च षड्दर्शनमितीरितम् ।
मतानि बहुसंख्यानि संजातानि सुरेश्वरि ॥ ५४ ॥

वैदिके शास्त्रनिन्दा स्याच्छाक्ते वैष्णवनिन्दितम् ।
वैष्णवे शैवनिन्दा स्यात्सौरे[13] गणपतेस्तथा ॥ ५५ ॥

गाणपत्ये सौरनिन्दा सौरे वीरस्य निन्दनम् ।
चीने जैनस्य निन्दा स्यात् जैने कापालिकस्य च ॥ ५६ ॥

कापालिके बौद्धनिन्दा बौद्धा नानाविधा मताः[14] ।
एवं भिन्नमतान्याहुः पुराणाद्येषु शाम्भवि ॥ ५७ ॥

वेदानां चैव शाखा वै बहवः परिकीर्तिताः ।
एवं निन्दा समापन्ने भेदे जाते महेश्वरि ॥ ५८ ॥

1 D सा सम्पूर्णात्मिका । 2 A ये चान्ये च । 3 ABD °र्णो गृ° । 4 D °रो ब्र° । 5 D °द्धा° । 6 D भोगाः । 7 U सर्व° । 8 D °हृ° । 9 A ° द्या° । 10 D भोगाः । 11 A हादि; D कादि । 12 D [illegible] । 13 B °च्छैवे । 14 U बौद्धे नानामतानि च ।

नैकत्र तु मनो[1] लग्नं न कस्य प्रियवादिनि ।
सर्वत्रान्योन्यनिन्दा तु प्रपञ्चेन[2] प्रकाशिता ॥ ५९ ॥

भिन्नं भिन्नं प्रशंसन्ति निन्दन्ति च परस्परम् ।
न विद्या सिद्धिमाप्नोति संभ्रमन्ति पिशाचवत् ॥ ६० ॥

अन्योन्यं यदि निन्दा न तदैवैक्यं प्रजायते ।
तस्मादैक्यसुसिध्यर्थं कालिका भवतारिणी ॥ ६१ ॥

पुनर्वै दैत्य[3]नाशार्थं रूपं सुन्दरमेवतु ।
संबिभ्रती महादेवी शुम्भाद्याखिलनाशिनी ॥ ६२ ॥

सप्तप्रेतैकपर्यङ्कराजिते[4] शवहृच्छिवा ।
श्वेतरूपमहाकालहृदयाम्भोज[5]वासिनी ॥ ६३ ॥

कोटिकालानलज्वाला सेवनीया[6] विधानतः ।
सर्वं सर्वादिभूतेयं कोटिसिद्धिप्रदायि[7]नी ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६४ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे ब्रह्मवीरायोगो[8] नाम पञ्चमः[9] पटलः ॥

1 BA नैक उत्तमतो ; D नैकोभयमनो° । 2 A °ञ्चोऽयं । 3 D °न्य° । 4 B एतत्ते । 5 °योपरि । 6 BD रोचनीया । 7 D °य° । 8 D °विद्या । 9 MSS तृतीयः ।

षष्ठः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि शक्तिकोणत्रि[1]निर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

त्रयोऽग्नय[2]स्त्रयो ग्रामाः देवाश्चापि त्रयो गुणाः ॥ १ ॥

भावत्रयं तथा शक्तित्रयी नाडी त्रयात्मिका ।
त्रिधा सिद्धि[3]स्त्रितत्त्वाख्यं पात्रत्रयमथा[4]द्भुतम् ॥ २ ॥

त्रिकोणवासिनी काली वीरसिद्धा वरप्रदा ।
ध्येया ज्ञेया[5] कलौ देवि नान्यविद्या कदाचन ॥ ३ ॥

सुन्दरी शिथिला[6] देवि राजसी गुप्तदर्शना ।
दशकोटिप्रजापाद्यै[7] कदाचिद्वरदा भवेत् ॥ ४ ॥

कलौ काली कलौ काली कलौ काली च केवला ।
श्रीमत्कादिमताधी[8]शा कलौ शीघ्रफलप्रदा ॥ ५ ॥

सदा पञ्चमकारैश्च पूजयेत्कालिकाम्बिकाम् ।
शक्तिं विना न हि जपेत् न शक्तिः कारणं विना ॥ ६ ॥

सदा पञ्चमरूपोऽहमित्येवं परिभावयेत् ।
एवं भावसमायुक्तः षोढान्यासपरो भवेत् ॥ ७ ॥
दशविद्याविधौ देवि दशधा भिन्नभिन्नतः[9] ।
श्रीविद्यायां महेशानि षोढापञ्चकमीरितम् ॥ ८ ॥
लघुषोढा पूर्व[10]षोढा महाषोढा तृतीयका ।
चतुर्थी मंत्रषोढा च पञ्चमी गुह्यषोढ[11]का ॥ ९ ॥
षोढाषट्कं कालिकायां भेदभेदान्तरेण च ।
लघुषोढा महाषोढा गुह्यषोढा तृतीयका ॥ १० ॥
मंत्रषोढा शक्तिहंसी दिव्यषोढा रसाभिधा ।
षोढाद्यचक्रकं क्रोधे[12] छिन्ना या वह्निसंज्ञिका ॥ ११ ॥
श्यामलायां[13] तथा देवि चान्यासु द्वितय शिवे ।
लघुषोढा महाषोढा द्वितयं परमेश्वरि ॥ १२ ॥
प्रत्येकं षड्विधं च सध्यानं च समाचरेत् ।
ऋषिच्छन्दादिकं यत्र कीर्तितं परमेश्वरि ॥ १३ ॥

[1] U °स्य । [2] B त्रियोनय° । [3] A शक्ति° । [4] U समु° । [5] AB सेव्या । [6] D °खिना । [7] U °द्यैः । [8] D °स्वा° । [9] U °ता । [10] D पंच° । [11] B °ढि° । [12] B °धो । [13] U चपलायां ; A कालिकायां ।

तदेव तत्र गदितमनुक्ते मूलदेवता[1] ।
ध्यानं छन्दादिकं स्तोत्रं देवीवत्सर्वमेव तु ॥ १४ ॥
अयुतं च पुरश्चर्या न्यसन[2]क्रममार्गतः ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं सर्वमेतत्किमिच्छसि ॥ १५ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

क्रमेण दशविद्यायां कुल्लुकार्चाविधिं वद ।

श्रीशिव उवाच ।

काली तारा तथा छिन्ना सुन्दरी बगलामुखी ॥ १६ ॥
मातङ्गी श्यामला लक्ष्मीः सिद्धविद्या च भैरवी ।
धूमावती क्रमेणैव महाविद्या दशैव तु ॥ १७ ॥
काली कूर्चं वधू माया फडंता कुल्लुका मता ।
अघोराख्यो ऋषिः प्रोक्तो विराट् छन्दः प्रकीर्तितम् ॥ १८ ॥
देवता कुल्लुका काली बीजं मायाभिधं मतम् ।
कामशक्तिस्त[3]था कूर्चं कीलकं परिकीर्तितम् ॥ १९ ॥
षड्दीर्घाढ्येन कामेन षडंगन्यासमीरितम् ।
ध्यानपूजादिकं सर्वं कालिकावत्समाचरेत् ॥ २० ॥
माया रमा तथा कूर्चं तारिणी कुल्लुका मता ।
तारिणीकुल्लुकायाश्च विरूपाक्षो ऋषिः स्मृतः ॥ २१ ॥
उष्णिक् छन्दः समाख्यातं देवता नीलता[4]रिणी ।
कूर्चबीजं तथा माया शक्तिर्वधू च कीलकम् ॥ २२ ॥
मायाया तु षडङ्गानि सर्वनीला सरस्वती ।
वज्रवैरोचनी प्रोच्य संबुद्धयन्ते सवर्म च ॥ २३ ॥
अतिकालो ऋषिः प्रोक्तो गायत्र्यं छन्द ईरितम् ।
हूँ[5]बीजं मूँ[6] तथा शक्तिः कीलकं रोचिनी मता ॥ २४ ॥
शिवं षड्[7]दीर्घयुक्तेन[8] षडङ्गं न्यासमाचरेत् ।
ध्यानपूजादिकं सर्वं छिन्नावत्समुपाचरेत् ॥ २५ ॥
संपत्प्रदायाः प्रथमं बीजं श्री भैरवीमनौ ।
विकरालो ऋषिः प्रोक्तः पंक्तिच्छन्दःप्रकीर्तितम्[9] ॥ २६ ॥
देवता भैरवीनाम्ना कुल्लुका परिकीर्तिता ।
हँबीजं सौँ[10]महाशक्तिरमन्त्रं कीलकं मतम् ॥ २७ ॥
षड्दीर्घाढ्येन बीजेन षडङ्गन्यासमाचरेत् ।
ध्यानपूजादिकं सर्वं बालावत्समुपाचरेत् ॥ २८ ॥

[1] U °वत् । [2] D °नं ; U न्यासानु° । [3] U °क्ति त° । [4] D °धा° । [5] D
[6] D हूँ । [7] D षट्क° । [8] U °योगेन । [9] D उदाहृतं । [10] B सं ।

सुन्दर्याः कुल्लुका देवि सम्प्रोक्ता द्वादशाक्षरी ।
वाग्भवं कामराजं च लज्जा च त्रिपुरे पदम् ॥ २९ ॥

श्री च[1] भगवती प्रोच्य[2] तदन्ते ठद्वयं वदेत् ।
सुन्दरी कुल्लुकायास्तु ऋषिरानन्दभैरवः ॥ ३० ॥

गायत्री छन्द आदिष्टं वाग्भवं बीजमीरितम् ।
लज्जा शक्तिर्महेशानि कामबीजं च कीलकम् ॥ ३१ ॥

देवता त्रिपुरेशी च षडङ्गेति[3] द्वयेन च ।
ध्यानपूजादिकं सर्वं सुन्दरीवत्समाचरेत् ॥ ३२ ॥

मातङ्गी बगला लक्ष्मीर्धूम्रोच्छिष्टाक्रमे शृणु ।
तारं कूर्चं नारसिंहैः पञ्चानां[4] कुल्लुका मता ॥ ३३ ॥

ऋषिर्भैरवनामा च यावच्छन्दांसि पार्वति ।
देवता सै[5]व बीजादि[6] स्वस्व[7]देवक्रमेण वै ॥ ३४ ॥

ध्यानपूजादिकं सर्वं स्वस्वदेववदाचरेत् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं कहरूपं[8] शृणु प्रिये ॥ ३५ ॥
[9]कहेश्वरी महाविद्या द्रुतं[10] सिद्धिफलप्रदा ।
कहेति द्व्यक्षरो मन्त्रो यस्य वक्त्रे[11] विराजते ॥ ३६ ॥
स एव कालीरूपः स्यात्तारादेहमवाप्नुयात् ।
[12]कहेति पुष्पिणी मुख्या तत्सर्वं सर्वदा चरेत् ॥ ३७ ॥
ऋतुस्नातां[13] समादाय तस्या * * प्रपूजयेत् ।
* *पूजनमात्रेण त्रैलोक्यविजयी शिवः ॥ ३८ ॥
त्रिकोणसंज्ञा * * स्यात्तत्रस्थो विन्दुरुच्यते ।
त्रिकोणमध्ये साङ्गां वै तथा सावरणां प्रिये ॥ ३९ ॥
सरहस्यां प्रपूज्याथ तत्र यन्त्रं विभावयेत् ।
कृत्वाऽवरणपूजां च यत्किञ्चित् जपति प्रिये ॥ ४० ॥
तत्सर्वं सिद्धिदं देवि[14] नात्र कार्या विचारणा ।
तया यदुच्यते देवि शुभं वा यदि वाऽशुभम् ॥ ४१ ॥
तत्सर्वं यत्नतो देवि कर्तव्यं हितमिच्छता ।
* * * *मृतैर्देवि तर्पणं सर्वदा चरेत् ॥ ४२ ॥
ब्रह्मरूपा सिद्ध[15]रूपा प्रसन्ना कालिका भवेत् ।
[16]उत्तमा * *पूजा स्याद्यन्त्र[17]पूजा च मध्यमा ॥ ४३ ॥

[1] DU श्री च ; B ततो । [2] A शक्ति । [3] D °ज्ञात्र । [4] U पंचमी । [5] A शै° । [6] U °नि । [7] D तत्तद्° । [8] U °केयं । [9] B कान्हे° । [10] A °द्रुत° । [11] AD चित्ते । [12] B omits two lines । [13] A अत्युन्नतां । [14] D omits नात्र...देवि in the next line । [15] D °द्धि° । [16] U omits two lines । [17] D °न्मन्त्र° ।

अधमा मूर्तिपूजा च पादपूजा वृथा भवेत् ।
* * पूजा नाभिपूजा कोणाभावे प्रकीर्तिता ॥ ४४ ॥

कोणे तदीये विद्यन्ते नाड्यस्तिस्रः प्रधानिकाः ।
अम्बु स्रवति चान्द्रीया पुष्पं स्रवति भानवी ॥ ४५ ॥

बीजं स्रवति चाग्नेयी त्रिकोण[1]मध्यगा[2] स्मृता ।
आग्नेयीनाडिकां वीक्ष्य पूज्य जाप्य प्रतर्पयेत् ॥ ४६ ॥

* * * *मृतैः कुण्डगोलोत्थैः स्त्रस्त्र[3]पुष्पकैः ।
स्वयम्भूकुसुमैर्देवि पूजयेत्कालिकां सदा ॥ ४७ ॥

मुण्डमाला गले धार्या महाशङ्खं कराम्बुजे ।
ध्यायेत् * * मुखे हाला[4] कामबाला तत्राग्रतः ॥ ४८ ॥

न[5]रमाला दन्त[6]माला स्मशानं[7] योनि[8]मण्डलम् ।
एवं यः कुरुते देवि त्रिशक्तिसिद्धिमाप्नुयात् ॥ ४९ ॥

अन्यथानन्तजापैश्च वीरसाधनकोटिभिः ।
त्रिशक्तयो न सिध्यन्ति किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ५० ॥

इति श्रीशक्तिसंगममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे शक्तिकोणविनिर्णयो नाम षष्ठः[9] पटलः ।

[1] A विकारो । [2] A °मा । [3] D °श्र सु° । [4] U हस्त । [5] B क° । [6] D °ण्ड°
[7] B स्वासनं । [8] A ज्योति° । [9] MSS चतुर्थः ।

सप्तमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि यक्षिणीमण्डलं शुभम् ।

श्रीशिव उवाच ।

गन्धर्वाप्सरसो यक्षकिन्नरा गुह्यकादयः ॥ १ ॥

एतेषां देवदेवेशि मण्डलानि बहूनि च ।
यक्षिणीमण्डलं चादौ ततो गन्धर्वमण्डलम् ॥ २ ॥

अप्सराकिन्नरीयुग्मे ततो गुह्यकयुग्मकम्[1] ।
भूतिनीनागिनीयुग्मे कूष्माण्डमण्डलं ततः ॥ ३ ॥

महाक्रोधेन क्रोधेन श्रीपार्यन्मण्डलेन वा ।
अन्यथा नैव सिध्यन्ति लक्षकोटियुगैरपि ॥ ४ ॥

महाविद्यामहायक्ष्या मण्डलं सिद्धमण्डलम् ।
महायक्षश्च यक्षिण्यो महायक्षश्च यक्षकः ॥ ५ ॥

कस्मिन्को वा भवेद्यक्षो महायक्षश्च को भवेत् ।
[2]यक्षिणी का च कस्यां च महायक्षी तु का भवेत् ॥ ६ ॥

एतदज्ञानतो देवि नहि सिध्यन्ति कुत्रचित्[3] ।
पूर्वोक्तमण्डलान्यत्र सिध्यन्ति विद्यया ध्रुवम् ॥ ७ ॥

आदौ काली च तद्यक्षी महामधुमती परा ।
द्वितीया भ्रामरी या च सुन्दर्याः सुरसुन्दरी ॥ ८ ॥

भैरव्याश्चन्द्ररेखा च भार्या च भगिनी सुता ।
मता [4]शाली केलिकुञ्ची[5] श्वश्रूश्च[6] शालभञ्जिका[7] ॥ ९ ॥

यक्षिणीरूपमाख्यातं महायक्षी च[8] मातृका ।
तारायास्तारिणी यक्षी किंकटा पद्मनायिका[9] ॥ १० ॥

छिन्नाया लम्पटा यक्षी बगलाया[10] विडालिका ।
कमलायास्तु धनदा भुवनेश्याः शृणु प्रिये ॥ ११ ॥
[11]त्रैलोक्यमोहिनी यक्षी मातंग्याः शृणु यत्नतः ।
श्रीमनोहारिणी प्रोक्ता धूमावत्याः शृणु प्रिये ॥ १२ ॥
भीषणी यक्षिणी प्रोक्ता दशमण्डलमीरितम् ।
दशविद्याविधौ देवि महायक्ष्यः प्रकीर्तिताः ॥ १३ ॥

[1] AB °यकं ; D मण्डलं । [2] U omits this line । [3] B मन्त्राः सिध्यन्ति न कंचित् । [4] B माता ; D मातंग्या । [5] D केशिकुण्डी ; A °ण्ठी । [6] D स्वसा च । [7] D पंजिका ; A भञ्जिका । [8] U यक्षिणी चैव । [9] B °जापिका । [10] U बालाया च । [11] B omits two lines.

यद्विद्यायाश्च या यक्षी सा तस्याः सेवका मता[1] ।
तस्याश्चोपासको यो हि तस्य सा सिध्यति ध्रुवम् ॥ १४ ॥
अन्यमन्त्रं जपन्मर्त्यो[2] यां काञ्चिद्यक्षिणीं जपेत् ।
न तस्य फलसिद्धिः स्याद्यक्षिणीकोपमाप्नुयात् ॥ १५ ॥
दशमण्डलयक्षिण्या भेदा वै कोटिशः स्मृताः ।
तेऽपि[3] वै दशविद्यानां भेदाः सिध्यन्ति नान्यथा ॥ १६ ॥
भूतमण्डलमप्यत्र सिद्धं भ[4]वति निश्चितम् ।
एतद्यो वै न जानाति तस्य यक्षी[5] कथं भवेत् ॥ १७ ॥
अथाष्टनायिका यक्ष्यः सिध्यन्त्यत्र महेश्वरि ।
षट्त्रिंशद[6]त्र यक्षिण्यो यक्षिण्यः षोडश प्रिये ।
विद्यासिद्धौ प्र[7]सिध्यन्ति ना[8]न्यथा नाशमाप्नुयात् ॥ १८ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे
यक्षिणीमण्डलं नाम सप्तमः[9] पटलः ।

[1] DU परा । [2] ADU जप्यमानो । [3] D तथा । [4] D °द्विर्भ° । [5] U
[6] D °द्य° । [7] D °विधौ न । [8] D अ° । [9] MSS पञ्चमः ।

अष्टमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

विद्यासिद्धिं विना देव सिध्यति न हि वा वद[1] ।
यक्षिण्यादिमहासिद्धिस्तस्य हस्ते कथं भवेत् ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

एतज्ज्ञानवशाद्देवि सर्वं सिध्यति नान्यथा ।
अप्सरोमण्डलं देवि [2]किन्नरीमण्डलं तथा ॥ २ ॥

गन्धर्वमण्डलं देवि सिद्धगुह्यकमण्डलम् ।
पिशाचमण्डलं चैव[3] भूतिनीमण्डलं तथा ॥ ३ ॥

नागि[4]नीमण्डलं देवि डाकिनीमण्डलं तथा ।
कुष्माण्डमण्डलं देवि तथा शावर[5]मण्डलम् ॥ ४ ॥

दशविद्याक्रमेणैव श्रीक्रोधमण्डलेन वा ।
पार्थिवमण्डलयोगेन सर्वाः सिध्यन्ति सिद्धयः ॥ ५ ॥

मण्डलत्रितये देवि अप्सराद्याः सुसिद्धिदाः ।
मन्त्रसिद्धिविधानेन सर्वाः सिध्यन्ति केवलम् ॥ ६ ॥

काली तारा सुन्दरी च त्रियोगात्सिध्यति ध्रुवम् ।
अन्यथा नैव सिध्यन्ति नात्र कार्या विचारणा ॥ ७ ॥

इति संक्षेपतः प्रोक्तं दीक्षां तत्र[6] शृणु प्रिये[7] ।
कादितन्त्रोक्तमार्गेण पूर्णदीक्षा प्रकीर्तिता ॥ ८ ॥

बृहत्–श्रीक्रमतंत्रोक्ता ऊर्ध्वाम्नायस्वरूपिणी ।
सुधाशांभवतंत्रोक्ता [8]शान्तिनिर्वाणरूपिणी ॥ ९ ॥

परताण्डवतंत्रोक्ता शाम्भवाख्या प्रकीर्तिता ।
शक्तिसङ्गमतंत्रोक्ता शाम्भवाख्या प्रकीर्तिता ॥ १० ॥

ऊर्ध्वाम्नायपरिज्ञानं पराप्रासादचिन्तनम् ।
महाषोढापरिज्ञानं[9] नाल्पस्य तपसः फलम् ॥ ११ ॥

पर्यायनित्याविज्ञानं नित्यानित्यप्रपूजनम् ।
षष्टिजपप्रकारश्च नाल्पस्य तपसः फलम् ॥ १२ ॥

[10]पञ्चषोढापरिज्ञानं शक्तिन्यासस्य चिन्तनम् ।
नामपारायणं नाम मंत्रपारायणं तथा ॥ १३ ॥

[1] A हि वरप्रद । [2] A omits किन्नरी...देवि in the next line । [3] U देवि । [4] D गालि° । [5] D °रद° । [6] B °तन्त्रं ; D तत्र । [7] B adds शिव उवाच । [8] BD: निर्वाणरूपिणी परा । [10] A omits five lines.

युगनित्यापरिज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलम् ।
[1]पूर्णाभिषेकषट्कं च[2] कालिकामंत्रचिन्तने ॥ १४ ॥

नीलसाधनकं कर्म नाल्पस्य तपसः फलम् ।
चरण[3]त्रयचिन्ता[4] च शाम्भवादौ परिक्रिया[5] ॥ १५ ॥

काली तारा नामधर्मो[6] नाल्पस्य तपसः फलम् ।
अनिरुद्धसरस्वत्याः समा विद्या न चास्ति वै ॥ १६ ॥

एतस्या ज्ञानमात्रेण किन्न सिध्यति भूतले ।
श्रीविद्यायां महेशानि वीरसाधनमाचरेत्[7] ॥ १७ ॥

अहोरात्रे कलौ तारा सुन्दरी सुप्रसीदति ।
सुन्दर्यां नीलगान्धर्वौ कर्तव्यौ सिद्धिमिच्छता ॥ १८ ॥

महादिव्यक्रमेणैव महावीर[8]क्रमेण च ।
महानील[9]क्रमेणैव [10]कादिहादिकहात्मिका ॥ १९ ॥

सिध्यन्त्येव महेशानि ए ह्रीं श्रीं च[11] पशुक्रमात् ।
अन्या दिव्यक्रमेणव एता अपि महेश्वरि ॥ २० ॥

स्वयम्भूपुष्पक्रमतः कालिका सिद्धिदा भवेत् ।
स्वजातपुष्पक्रमतः साधना भैरवीमनौ ॥ २१ ॥

स्वयम्भूक्रमयोगेन किन्न सिध्यति भूतले ।
वाचा सर्वं तु भवति वाग्भवं तेन कीर्तितम् ॥ २२ ॥

वाग्भवं ब्रह्मरूपं च ह्यर्धनारीश्वरः स्वयम् ।
शिवशक्त्यात्मकं बीजं यो जानाति स साधकः ॥ २३ ॥

वाग्भवं सर्वमूलं तु शक्तिच[12]क्रात्मकं प्रिये ।
शक्तेः समरसानन्दसंयोगे यत्सुखं प्रिये ॥ २४ ॥

तत्सौख्यरूपं देवेशि वाग्भवं बीजमीरितम् ।
निर्गुणं तु निराकारं सच्चिदानन्दविग्रहम् ॥ २५ ॥

निर्द्वन्द्वं निरहङ्कारं तद्ब्रह्म[13] परिकीर्तितम् ।
ईदृशं[14] तु परं ब्रह्म मुखादुच्चार्यते कथम् ॥ २६ ॥

मुखादुच्चार्यते सर्वं वाग्भवं मुखमुच्यते ।
वाचा सर्वं संभवति जगत्स्थावरजङ्गमम् ॥ २७ ॥

शिवशक्त्यात्मकं देवि वाग्भवं बीजमुत्तमम् ।
शक्तिः सचेतना प्रोक्ता जडः परशिवो मतः ॥ २८ ॥

[1] U omits two lines. [2] D षट् पंच । [3] AU वर्ण° । [4] AU °चिन्तना । °क्रिया । [6] U °र्मौ । [7] D °रन् । [8] D °विद्या° । [9] °काली । [10] D omits कादि... णैव in the third line. [11] A शृङ्गीवद्ध° । [12] B °श्र° । [13] D °द्धर्म । [14] A ...

विना शक्त्या निर्गुणस्य मुखादुच्चारणं कुतः ।
तस्माच्छक्तिं विहायाथ सर्वत्र जडता मता ॥ २९ ॥
मुखे[1] शक्तिसमा[2]योगाद्ब्रह्मसंज्ञाऽभिधीयते ।
मुखे शक्तिः स्थिता नित्या वाक्शक्तिरिति कीर्तिता ॥ ३० ॥
अर्धनारीश्वरं रूपं वाग्भवं कीर्तितं प्रिये ।
[3]सर्वादिभूतं तु मुखं परब्रह्म प्रकीर्तितम् ॥ ३१ ॥
मुखादुच्चारणं देवि सर्वेषां जायते प्रिये ।
वाग्भवं तेन सम्प्रोक्तं ब्रह्मरूपं सनातनम् ।
वाग्भवं मुखमित्युक्तं मुखं ब्रह्म प्रकीर्तितम् ॥ ३२ ॥

इति श्रीशक्तिसंगममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे यक्षिण्यादिमहासिद्धिविनिर्णयो नामाष्टमः[4] पटलः ।

[1] D °खेन । [2] D सं° । [3] D omits two lines. [4] MSS षष्ठः ।

नवमः पटलः ।

श्रीशिव उवाच ।

अथासनानि वक्ष्यामि सर्वकार्यार्थसिद्धये ।
मृद्वा[1]सनं समारूढं[2] कोमलं चूडकं तथा ॥ १ ॥

योनित्वग्विष्टरमप्यस्थि[3]भूम्यासनं तथा ।
कूचा[4]सनं तथा देवि तथैव सुरतासनम् ॥ २ ॥

मुण्डासनं तथा देवि पञ्चमुण्डासनं तथा ।
त्रिमुण्डमेकमुण्डं वा आसनार्थं प्रकीर्तितम् ॥ ३ ॥

चिताऽपि[5] आसने शस्ता श्मशानं सर्वयोत्तमम् ।
चूडकं च तथा प्रोक्तं तथैव च शवासनम् ॥ ४ ॥

मृतासनं तथा प्रोक्तं महाशवमथासनम् ।
वीरासनं महेशानि महावीरासनं तथा ॥ ५ ॥

योनिपुष्पासनं देवि कीर्तितान्यासनानि च ।
तत्रादौ सम्प्रवक्ष्यामि मुण्डानां लक्षणं शुभम् ॥ ६ ॥

यस्य साधनमात्रेण साक्षाच्छिवमयो भवेत् ।
ब्रह्मक्षत्रियविट्शूद्राश्चतुर्धा चास्थि[6]जातयः ॥ ७ ॥

श्वेता रक्ता तथा पीता कृष्णा वैडूर्यका मता ।
इत्येतन्मुण्डरहस्ये[7] प्रोक्तं देवि महेश्वरि ॥ ८ ॥

सद्यःकृतं त्रिरात्रस्थं सप्तरात्रस्थगं तथा[8] ।
त्रिसप्तरात्रमध्यस्थमुत्तमादिक्रमाच्छृणु ॥ ९ ॥

उत्तमं मध्यमं चैव ह्यधमं ह्यधमाधमम् ।
[9]सद्यःकृतं तु यन्मुण्डमुत्तमं परिकीर्तितम् ॥ १० ॥

त्रिरात्रमध्यगं मुण्डं मध्यगं परिकीर्तितम् ।
षड्रात्रोत्तरगं मुण्डमधमं परिकीर्तितम् ॥ ११ ॥

त्रिसप्तरात्रमध्यस्थं कीर्तितं ह्यधमाधमम् ।
सद्यःकृतं तु यन्मुण्डं सर्वकार्ये[10] प्रकीर्तितम् ॥ १२ ॥

त्रिरात्रमध्यगं मुण्डं मालायन्त्रे प्रकीर्तितम् ।
षड्रात्रोत्तरगं मुण्डं पात्रकार्ये विनिर्दिशेत् ॥ १३ ॥

त्रिसप्तरात्रमध्यस्थं मालायन्त्रादिके मतम् ।
षण्मासमध्यगं मुण्डं सामान्यं तदुदीरितम् ॥ १४ ॥

1 A पद्मा° । 2 B °ढो ; D °ढा । 3 A स्वस्ति । 4 D कुशा° । 5 U चि[illegible]
6 D °श्चापि ; B चास्थिं° । 7 DU °सि । 8 D शिवे । 9 DU omit three lin[illegible]
10 A द्रव्यकार्ये ; B द्रवाकार्ये ।

श्रीदेव्युवाच ।

कालिकापरिशिष्टे तु ह्यन्यथा परिकीर्तितम् ।
[1]त्रिरात्रमध्यगं मुण्डं मालार्थं परिकीर्तितम् ॥ १५ ॥

षड्रात्रोत्तरगं मुण्डं सामान्यं तदुदीरितम् ।[2]
[3]सद्यःकृतं तु यन्मुण्डं सामान्यं तदुदीरितम् ॥ १६ ॥

श्रीशिव उवाच ।

सद्यःकृतं तु यन्मुण्डं मालायन्त्रे प्रशस्यते ।
पात्रार्थसाधने शस्तं ह्यभावात् सप्तरात्रिकम्[4] ॥ १७ ॥

सद्यःकृतं तु यन्मुण्डं साधनार्थं प्रकीर्तितम् ।
उत्तमं मुण्डमादाय हस्तमात्रं खनेद्बुधः ॥ १८ ॥

कुल[5]वृक्षस्य मूले वा स्मशाने वा चतुष्पथे ।
निर्जने शून्यगेहे वा तस्योपरि जपं चरेत् ॥ १९ ॥

बलिं दत्त्वा प्रयत्नेन दिक्पालेभ्यो विशेषतः ।
दिग्बन्धभूतशुद्ध्यादीन् कृत्वा वै जपमाचरेत् ॥ २० ॥

यावत्संख्यं मनुं जप्त्वा तद्दशांशेन होमयेत् ।
सिद्ध[6]मुण्डं पुरा कृत्वा मालादीन्कारयेत्प्रिये ॥ २१ ॥

स्वेच्छामृतं द्विवर्षं च वृद्धं[7] स्त्रियं द्विजं तथा ।
अन्नाभावे मृतं कुष्ठं सप्तरात्रोर्ध्वगं तथा ॥ २२ ॥

एवं चाष्टशवं त्यक्त्वा वीरसाधनमाचरेत् ।
वीरासनमिदं प्रोक्तं कालिकाप्रीतिकारकम् ॥ २३ ॥

सप्तरात्रोत्तरं प्राप्तं चान्तरिक्षे स्थितं शवम् ।
शूले निपातितं वाऽपि पात्रार्थे शस्यते प्रिये ॥ २४ ॥

अन्तरिक्षे स्थितं देवि षण्मासोत्तरगं तथा ।
मालिकायां[8] प्रशस्तं च त्वधःस्थं सप्तरात्रजम् ॥ २५ ॥

शनिभौमदिने वापि शरीरे मृतसंभवे ।
चतुर्दश्यां पौर्णमास्याममायां दीपकोत्सवे ॥ २६ ॥
संक्रान्त्यां चाष्टमीयुक्ते[9] तथा दुर्गोत्सवे प्रिये ।
एवं वीरदिने देवि[10] तथा वीररणागमे ॥ २७ ॥
जाते मुण्डं शुभं शस्तमथ शूलादिके स्थितम् ।
खड्गेन हननं कृत्वा गृहीत्वा जपमाचरेत् ॥ २८ ॥

[1] A omits this line. [2] This line seems to be redundant. [3] A omits this line. [4] B °त्रजं । [5] B कृत्स्नं । [6] D °द्धि° । [7] D विद्धं । [8] B मालाकार । [9] D °योगे । [10] [illegible] ...न; A वीरादिभेदेऽपि ।

सहस्रमणिभिर्माला धार्या सर्वाङ्गके प्रिये ।
रुद्राक्षवद्धारणं स्यात्[1] कालीमन्त्रेण शुध्यति ॥ २९ ॥
माला तु त्रिविधा प्रोक्ता उत्तमा मध्यमाऽधमा[2] ।
दन्ताक्षमालया चैव राजदन्तेन मेरुणा ॥ ३० ॥
उत्तमा मालिका प्रोक्ता कालिकाकर्षिणी परा ।
कर्णनेत्रान्तरस्थो यो[3] महाशङ्खेति कीर्तितः ॥ ३१ ॥
महाशङ्खमयी माला पञ्चाशन्मणिनिर्मिता ।
मध्यमा मालिका प्रोक्ता ताराजापे[4] प्रकीर्तिता ॥ ३२ ॥
अस्थिभिर्वा नृ[5]मुण्डैर्वा किञ्च वा नृ[6]ललाटजाम् ।
देहे देहान्तरस्था वा माला प्रोक्ता कनिष्ठिका ॥ ३३ ॥
छिन्नादेव्या विधौ देवि एवं हि त्रिविधा मता ।
सम्मुखौ यौ उभौ दन्तौ राजदन्तौ प्रकीर्तितौ ॥ ३४ ॥
करालास्यमहाकाल्या दानवा भक्षिताः पुरा ।
त्रैलोक्यग्रासिनौ[7] दन्तौ राजदन्ताविति स्मृतौ ॥ ३५ ॥
राजदन्तेति संज्ञा वै देव्या पूर्वं कृता प्रिये[8] ।
यौ दैत्यचर्वकौ दन्तौ मम कार्यकरावुभौ ॥ ३६ ॥
तस्मात्प्रीतेन मनसा मेरुकार्ये नियोजितौ ।
कालिकासंहितायां च मतमन्यत्प्रकीर्तितम् ॥ ३७ ॥
मुखं देव्या महेशानि येन दन्तेन राजते ।
तेन कारणतो देवि राजदन्तेति कीर्तितम् ॥ ३८ ॥
अन्यत् शृणुष्व दन्तेषु राजते राजदन्तकः ।
सूर्याग्निसोमसूत्रैश्च माला कार्या प्रयत्नतः ॥ ३९ ॥
वसया मज्जया वाऽपि नाडिभिर्वा शुभा मता ।
स्वयम्भुवाक्ता या नाडी सा नाडी सर्वतोत्तमा ॥ ४० ॥
स्वयम्भुवाक्तं यत्सूत्रं[9] तत्सूत्रं[10] सर्वतोत्तमम् ।
पण्यस्त्रीनिर्मितं सूत्रं कुमारीनिर्मितं तथा ॥ ४१ ॥
ततो द्विजेन्द्रपुण्यस्त्रीनिर्मितं ग्रन्थिवर्जितम् ।
कुण्डाक्तं चैव गोलाक्तं[11] स्वयम्भुवाक्तं तथैव च ॥ ४२ ॥
ततो मातङ्गिनीहस्तात् प्राप्तं तु सर्वतोत्तमम् ।
नाड्या संग्रथनं कार्यं रक्तेन वाससा प्रिये ॥ ४३ ॥
इयं तु सिद्धिदा माला कालिकाकृष्टिकारिणी ।
या काली सैव तारा स्यात् [12]या तारा सैव कालिका ॥ ४४ ॥

[1] D °णीया । [2] D °धममध्यमा । [3] D °रालास्थिः । [4] A राज्ये । [5] E...
[6] B त्रि° । [7] B °गामिनौ । [8] D परा । [9] A शृंगं । [10] A चोत्कृष्टं । [11] A वै...
[12] B omits या......छिन्ना in the next line.

या काली सैव छिन्ना स्यात् या छिन्ना सैव तारिणी ।
या सुन्दरी सैव काली सर्वसिद्धिप्रदा मता[1] ॥ ४५ ॥
चतसृणां[2] न[3] भेदोऽस्ति भेदभाक् नरकं व्रजेत् ।
माला[4]पात्रासनं चैव चतसृणां शुभं मतम् ॥ ४६ ॥
मन्त्रध्याने विशेषोऽस्ति तथा नाम्नि विरोधता ।
प्रयोगादिविशेषोऽस्ति सुन्दर्यामेव पार्वती ॥ ४७ ॥
तिसृणां न विशेषोऽस्ति त्रिशक्तिरिति कीर्तिता ।
श्मशानेषु च ब्राह्मे[5]षु कालिका तिष्ठते सदा ॥ ४८ ॥
तस्माद्वीरासनं शस्तं तथैव वीरसाधनम् ।
वीरासनादिकं कर्म तथैव वीरसाधनम् ॥ ४९ ॥
समन्त्रं सबलि चैव सदिग्बन्धादि चोच्यते ।
अ[6]खण्डाङ्गं शवं शस्तं सखण्डं मुण्डमुच्यते ॥ ५० ॥
रक्ताक्तं यदि देवेशि तदा त्याज्यं प्रयत्नतः ।
प्रमादाद्यदि देवेशि नहि त्यजति साधकः ॥ ५१ ॥
तदैव मरणं तस्य ह्यन्यथा शुभमेव हि ।
इत्येतत्कथितं देवि संक्षेपेण तवाज्ञया ।
वीरसिद्ध्या[7]दिकं कर्म श्रृणु यत्नेन साम्प्रतम् ॥ ५२ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यतारासंवादे आसनकथनं नाम नवमः[8] पटलः ।

1 A गिनी । 2 U चतुःसूत्रं; D चतुर्षु । 3 D नामे° । 4 D मुद्रा° । 5 A चाष्टे° ।
6 D [illegible] °। 8 MSS सप्तमः ।

दशमः पटलः ।

श्रीशिव उवाच ।

अथातः[1] संप्रवक्ष्यामि वीरसिद्धेश्वरीं पराम् ।
यस्या विज्ञानमात्रेण महाकालसमो भवेत् ॥ १ ॥

पादुकाखड्गवेतालधातुवादश्च यक्षिणी[2] ।
गुटिकाञ्जनसिद्धिश्च गुप्तिश्च[3] तिलकः शिवे ॥ २ ॥

सर्वं संभवति क्षिप्रं नान्यथा शाङ्करं वचः ।
कालिका तारिणी छिन्ना त्रिशक्तिरिति ईरिता ॥ ३ ॥

त्रिशक्तिविषये देवि साधनेयं प्रकीर्तिता ।
मुण्डकोपासनं नाम सर्वसिद्धिप्रदायिका ॥ ४ ॥

साधना कालिकारूपा मुण्डदुर्गाऽभिधातु सा ।
रण[4]वीरं महावीरं तथा [5]पाशगलानपि ॥ ५ ॥

शूलप्रोतान् यष्टिविद्धान् षट्त्रिं[6]शदस्त्रविद्धकान् ।
[7]सर्पादिजीवनष्टान् वै गजव्याघ्र[8]विदारितान् ॥ ६ ॥

अपमृत्युमृतान्देवि शवानाहृत्य पार्वति[9] ।
महावीरैर्महामुण्डैर्दुर्गं कृत्वा प्रयत्नतः ॥ ७ ॥

रणवीरं समार[10]भ्य महावीरान्तकं शिवे ।
आसनार्थं प्रकर्तव्यं परितो[11] मुण्डदु[12]र्गकम्[13] ॥ ८ ॥

[14]दिननन्दाष्टाद्रिरसैः[15] सहस्रैः पञ्चभिश्च वा ।
अभावे त्रिसहस्रेण मुण्डदुर्गं समाचरेत् ॥ ९ ॥

तारासारूप्यचक्रं तु स्वाग्रे संलिख्य पार्वति ।
पात्रार्थं च तथात्मार्थं[16] देवार्थमपि पार्वति ॥ १० ॥

स्थानं त्यक्त्वा प्रयत्नेन साधयेद्दुर्गसाधनम् ।
दुर्गेऽरण्ये[17] नदीगर्भे[18] तडागे शून्यवेश्मनि ॥ ११ ॥

रणे श्मशाने देवेशि त्रिपथे वा चतुष्पथे ।
कुलवृक्षे चैक[19]वृक्षे शिवदेवगृहेऽथ वा ॥ १२ ॥

एकलिङ्गे प्रयत्नेन मुण्डदुर्गं प्रसाधयेत् ।
एके सं[20]साधिते देवि त्रैलोक्यसाधितं भवेत् ॥ १३ ॥

1 B अथ तत्र । 2 D दक्षिणां । 3 A तुडि° । 4 A °स° । 5 A सशृङ्ख…
6 D निर्त्रिं° । 7 U omits three lines. 8 B °ध° 9 Arrangement of the … is confused in B after this line. 10 A °ल° । 11 D पवित्रे । 12 A °र्ग° … °के । 14 A omits this line. 15 D दिननन्दाष्टदिवसकैः; U दिनं दृष्ट्वाद्रिर… स्वार्थं । 17 A °ण्ये । 18 U °र्त्ते । 19 B °व; D चैत्र° । 20 B एकलि…

वीरसाधनसामग्रीं पुरतः स्थाप्य पार्वति ।
वीरवेशो दयायुक्तो खादिरान्दशकीलकान् ॥ १४ ॥

अन्तर्बन्धबहिर्बन्धौ कृत्वा यत्नेन पार्वति ।
[1]वीरसाधनवत्कृत्वा सर्वं यत्नेन पार्वति ॥ १५ ॥

यावदग्रे समायान्ति मुण्डानि परमेश्वरि ।
तावदिष्टा भवन्त्यत्र दशविद्याक्रमेण च ॥ १६ ॥

काली तारा तथा छिन्ना[2] सुन्दरी बगलामुखी ।
इष्टाः पञ्च[3] विशेषेण भविष्यन्ति क्षणेन च ॥ १७ ॥

या या बलिर्याच्यते तैः सा सा देया प्रयत्नतः ।
वरो ग्राह्यः प्रयत्नेन वीरयन्त्रप्रपूजकैः ॥ १८ ॥

वीरजापी वीरपात्री वीरमालासनी[4] शिवे ।
मुण्ड[5]दुर्गे नरः स्थित्वा क्षणात् त्रैलोक्यसिद्धिभाक् ॥ १९ ॥

भीतिं तु[6] तृणवत्कृत्वा महावीरो दिगम्बरः ।
शिवरूपो नरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ २० ॥

घटी[7]पञ्चकयोगेन सर्वसाम्राज्ययोगके ।
इष्टाः पञ्च भविष्यन्ति महाविद्यास्वरूपिणः ॥ २१ ॥

इष्टसिद्धिं सर्वसिद्धिं प्रदास्यन्ति क्षणे क्षणे ।
गोपनीयाः कलौ देवि साधकेन हितेच्छुना ॥ २२ ॥

गोपनीया साधनेयं[8] स्वयोनिरिव तारिणि ।
त्रैलोक्यराज्यं सत्काव्यं[9] महाश्रुतिधरी कला ॥ २३ ॥

शापानुग्रहसामर्थ्यं मुण्डदुर्गभवं फलम् ।
बिन्दुं त्रिकोणं सूर्यं[10] च ततोऽष्टदलभूषितम् ॥ २४ ॥

[11]वृत्तं भूपुरसंयुक्तं वज्राष्टकविभूषितम् ।
बिन्दुं सिन्दूर[12]वर्णं च त्रिकोणं दिव्यवर्णकम्[13] ॥ २५ ॥

सूर्यं घुसृणवर्णं च दले वर्णाष्टकं शिवे ।
वृत्तं च कालिकावर्णं भूपुरं श्वेतवर्णकम् ॥ २६ ॥

चतुर्वर्णं चतुर्द्वारं तारास्वा[14]राज्यचक्रकम् ।
शूलाष्टकविभूषाढ्यं तत्रिकोणे त्रिशक्तयः[15] ॥ २७ ॥

तत्तद्वर्णानि बीजानि कामेशी दिक्सुरेश्वरी ।
प्रचण्डेति महेशानि महाकाली ततो दले ॥ २८ ॥

[1] B omits this line. [2] U छिन्नमस्ता । [3] U °र्थं च । [4] A °ना । [5] A °ण्डे । [6] U° तस्त । [7] A यंक्षी । [8] D °केन । [9] B त्यक्त्वा वा । [10] ABD रूपं । [11] D [12] U सिंधूर° । [13] D गर्भकं । [14] DU स्व° । [15] D °क्तिजः ।

रुद्राणी च तथोग्रा च घोरा भीमा तथा[1]म्बिका ।
महारात्रिर्भैरवीति ततो वैरोचनाष्टकः ॥ २९ ॥

पद्मान्तकाद्यः पूज्याः कुल्लुकां[2] मूर्ध्नि पूजयेत्[3] ।
अक्षोभ्यं पूजयेत्तत्र सर्वमन्यच्च[4] पूर्ववत्[5] ॥ ३० ॥

एवं कालीमयं चक्रं कृत्वा वा साधनं चरेत् ।
चतुरान् साधकान्दूरे स्वगुरून्दू[6]रदेशकान्[7] ॥ ३१ ॥

कृत्वा संसाधयेद्देवि किं तद्यन्न करे स्थितम् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ३२ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

काली तारा तथा छिन्ना चतुर्थी सुन्दरी मता[8] ॥ ३३ ॥

एवं दशसु विद्यासु वीरसाधनमाचरेत् ।
शैवे गाणपते चान्द्रे बौद्धे स्वायम्भुवे तथा ॥ ३४ ॥

वैष्णवे सौरमन्त्रेषु[9] गारुडे केरलेषु च ।
एतेषु देवदेवेशि वीरसाधनमाचरेत् ॥ ३५ ॥

वीरसाधनकं कर्म वैदिके[10] नाचरेत् शिवे ।
केरलेष्वपि देवेशि[11] वीरसाधनकं न च ॥ ३६ ॥

वैदिकेऽप्याचरेद्देवि यदि वै तादृशो मनुः ।
केरलेऽप्याचरेद्देवि यदि क्रूरो मनुर्भवेत् ॥ ३७ ॥

मुख्या तु साधना काल्यां तारायामपि कीर्तिता ।
या काली सैव तारा स्यात् छिन्नायामपि संमता ॥ ३८ ॥

एवं पाशुपताद्येषु वीरसाधनमाचरेत् ।
[12]बगलाद्यासु विद्यासु वीरसाधनमाचरेत् ॥ ३९ ॥

वीरसाधनकं कर्म विहाय सिद्धिकामुकः[13] ।
स चक्षुषा विना रूपं दर्पणे द्रष्टुमिच्छति ॥ ४० ॥

तस्मात्तु साधना मुख्या दशविद्यासु पार्वति ।
तारिणी ब्रह्मरूपा[14] स्यात् कालिका ब्रह्मसुन्दरी ॥ ४१ ॥

छिन्नाद्या[15] ब्रह्मसिद्धिः स्यात् सुन्दरी ब्रह्मचिद्घना[16] ।
एवं सर्वत्र देवेशि ब्रह्मत्वं व्याप्य[17] तिष्ठति ॥ ४२ ॥

1 AU °धमा° । 2 B °कं; A °कीं । 3 D संयजेत् । 4 U °त्र; B °तु । 5 [...]
येत् । 6 U °र्हृदू° । 7 AU °कः । 8 D तथा । 9 B °तु । 10 B °कं । 11 A [...]
12 A omits this line. 13 D °मिच्छति । 14 D °विद्या । 15 D °ना । [...]
°चिन्तना । 17 A स्थाप्य ।

मुख्यत्वं सर्वविद्यासु तत्रापि कालिका कलौ[1] ।
एकद्वित्रिविधा देवि दशधा शतधा शिवे ॥ ४३ ॥

लक्षधा कोटिधा देवि तथा चा[2]नन्त[3]रूपिणी ।
अङ्गाङ्गकैर्नामभेदैः कालिकेति प्रगीयते ॥ ४४ ॥

सर्वाद्या कालिकाशक्तिः सैव तारा च कुल्लुका ।
सुन्दरी छिन्नमस्ता च कालिकैव प्रकीर्तिता ॥ ४५ ॥

यावद्वि[4] वर्णितुं शक्या तावत्सगुणतां गता ।
[5]वाच्यातीता यदा जाता तदा निर्गुणतां गता ॥ ४६ ॥
जिह्वाकोटिसहस्रैस्तु वक्त्रकोटिशतैरपि ।

महिमां वर्णितुं चास्या न शक्नोमि महेश्वरि ॥ ४७ ॥
अशक्यत्वं यदा जातं तदैव ब्रह्म कीर्तितम् ।
निर्गुणत्वं तु किन्नाम वर्णनाशक्तिगोचरम् ॥ ४८ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे वीरसिद्धेश्वरीकथनं नाम दशमः[6] पटलः ।

BU मनौ । [2] U वा° । [3] D °न्द° । [4] A °द्वि° । [5] B omits this line.
[6] MSS

एकादशः पटलः ।

श्रीशिव उवाच ।

निर्गुणत्वं मया प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ।

श्री काल्युवाच ।

आदिनाथ महाकाल सर्वभूतहितां वर ॥ १ ॥

[1]त्वत्तः श्रुता महाविद्या दश[2]संख्यासमन्विताः ।
लघुपूर्वा[3] महाविद्या दशसंख्यैव कीर्तिताः ॥ २ ॥

त्रयोदश महाविद्या विरूपाक्षेण कीर्तिताः ।
तथा षोडश वै विद्या[4] भैरवेण प्रदर्शिताः[5] ॥ ३ ॥

देवीमते महाविद्या सिद्धविद्याऽपि देवते ।
त्रिशक्तिः कथिता देव त्रिशक्तिस्त्रिविधा मता ॥ ४ ॥

काली तारा छिन्नमस्ता त्रिशक्तिः परिकीर्तिता ।
बाला पञ्चदशी देव षोडशी त्रिरिति स्मृता ॥ ५ ॥

त्रिशक्तिलक्ष्मीः छिन्नायां त्रिशक्तित्वं च कीर्तितम् ।
सर्वं त्वया निगदितं पूर्वोक्तं तत्र कीर्तितम् ॥ ६ ॥

य[6]त्किमप्यतिगोप्यं हि प्रायशः[7] परमेश्वर ।
गोप्याद्गोप्यतरं देव तदद्य कथयस्व मे[8] ॥ ७ ॥

ईश्वर उवाच ।

सहस्रनामस्तोत्रेषु कवचेष्वपि पार्वति ।
तत्कवचादिकं प्रोक्तं[9] सा वै कार्या पुरष्क्रिया ॥ ८ ॥
यत्र[10] नोक्ता पुरश्चर्या तत्र किं वा वि[11]धीयते ।
अयुतं तु पुरश्चर्या स्तोत्रमात्रे प्रकीर्तिता ॥ ९ ॥

सहस्रनामकवचे पुरश्चर्या त्वियं मता ।
एवं पुरष्क्रियां[12] कृत्वा दशांशहवना[13]दिकम् ॥ १० ॥
तर्पणं मार्जनं देवि कुत्रचित्परिकीर्तितम् ।
महाकालमतेनोक्तं तत्रस्थं चेत् समाचरेत् ॥ ११ ॥
ब्राह्मणभोजनं चान्ते[14] सर्वथा कारयेत् प्रिये ।
विप्रसन्तोषणेनैव सर्वं सिध्यति पार्वति ॥ १२ ॥
हवनं तु कथं कार्यं पुरश्चर्या कथं भवेत् ।
सहस्रनामरूपं च कीदृशं परमेश्वरि ॥ १३ ॥

1 A omits this line. 2 B रुद्र° । 3 D °र्वे । 4 B देवि । 5 U प्रकाशि...
6 B त° । 7 B प्रयोग: । 8 B °यामि ते । 9 U देवि । 10 A तत्र । 11 ... नीं...
12 B °श्चर्यां । 13 ... दना° । 14 D °मेवात्र ।

तथा कवचकं[1] देवि किं रूपं परिकीर्तितम् ।
शिवदेव्या[2]स्तु संवादो ब्रह्मरन्ध्रेति[3] कीर्तितम् ॥ १४ ॥

अन्ये श्लोकाः केशतुल्या ऋषिः शिव इतीरितः ।
छन्दो मुखं भवेद्देवि देवता हृदयं भवेत् ॥ १५ ॥

बीजं गुह्यमिति प्रोक्तं शक्तिस्तु परगा[4] मता ।
सर्वांगकल्पनं देवि ह्यर्थवादः प्रकीर्तितः ॥ १६ ॥

स्तोत्रमध्ये स्थितं यद्यत्तत्सर्वं स्तोत्ररूपकम् ।
[5]एवं च देवदेवेशि स्तोत्ररूपं प्रकीर्तितम् ॥ १७ ॥

तदेव कवचं देवि त्वाद्योपान्तं पठेत्प्रिये[6] ।
अङ्गहीने भवेन्नाशं सर्वथा परमेश्वरि ॥ १८ ॥

फलं स्तुत्यादिके देवि गतिरित्यभिधीयते ।
आद्योपान्तं विना देवि फलमर्धं[7] प्रकीर्तितम् ॥ १९ ॥

अत्रार्थे प्रत्ययो देवि पञ्चाङ्गाद्या[8] यथा स्मृताः ।
होमं कार्यं कथं देवि श्लोकान्ते हवनं च वा ॥ २० ॥

हवनं कवचादीनां शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
आद्योपान्तं पठित्वा तु पश्चात्तु हवनं मतम् ॥ २१ ॥

अथवा देवदेवेशि नामान्ते हवनं मतम् ।

श्रीदेव्युवाच ।

[9]नामान्ते हवनं चेत्स्यात् उपोद्घाते कथं भवेत् ॥ २२ ॥

कवचादौ कथं कार्यं कवचं मन्त्ररूपकम् ।
तत्र नामान्तकं[10] वापि श्लोकान्तं परमेश्वर ॥ २३ ॥

सम्पूर्णं वापि कर्तव्यं होमकर्मणि शंकर ।

ईश्वर उवाच ।

साङ्ख्यायनमते देवि गौडपाठविधिर्मता ॥ २४ ॥

पठनीयानि नामानि मध्यस्थानि महेश्वरि ।
श्लोकार्धं पादमात्रं वा पादार्धं नाममात्रकम् ॥ २५ ॥

मध्यस्थं नामसाहस्रं पठेद्यत्नेन सुव्रते ।
साङ्ख्यायनमतं प्रोक्तं उपोद्घातं शृणु प्रिये ॥ २६ ॥

उपोद्घातोपसंहारो श्लोकान्ते हवनं मतम ।
तदन्ते हवनं कुर्यात् इति साङ्ख्यायनोऽब्रवीत् ॥ २७ ॥

[1] D कवचं कीदशं । [2] B दैव° । [3] D प्र° । [4] U वधुगे । [5] D omits this line. [6] D पुनः । [7] U मध्यं । [8] A षडङ्गाद्या; D षड्गाद्या । [9] D omits this line. [10] U °न्तरं ।

कवचादावपि प्रिये मन्त्रान्ते हवनं भवेत् ।
उपक्रमोपसंहारे[1] श्लोकान्ते हवनं मतम्[2] ॥ २८ ॥
आदौ पूर्णं तु सम्पठ्य तथैवान्ते महेश्वरि ।
मध्ये नामानि पाठ्या[3]नि पुरश्चर्या प्रकीर्तिता ॥ २९ ॥
काश्मीराख्यक्रमे देवि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
स्तोत्रमावर्त्य संपूर्णं तदन्ते गणनां चरेत् ॥ ३० ॥
सम्पूर्णक्रम[4]योगस्तु काश्मीराख्यः प्रकीर्तितः ।
सम्पूर्णहोमयोगस्तु कथितस्तु प्रियंवदे ॥ ३१ ॥
मार्जनाभिषेचनं कर्म कुर्यादत्र महेश्वरि ।
काश्मीरकेरलाख्ये तु क्वचिद्भेदोऽस्ति पार्वति ॥ ३२ ॥
अनेनैव क्रमेणैव कवचे होम ईरितः ।
कवचे तर्पणाद्यं वा कार्यं यत्नेन धीमता ॥ ३३ ॥
सारूप्यं कवचाख्यं तु सायुज्यं स्तोत्रमीरितम् ।
सान्निध्यं नामसाहस्रं त्रितयं परिकीर्तितम् ॥ ३४ ॥
सालोका वाक् स्तुतिर्देवि तस्मात्पूर्णं पठेत्सुधीः ।
अयमेव महा[5]देवि केरलेऽपि प्रकीर्तितः ॥ ३५ ॥
पाठमात्रे त्विदं प्रोक्तं होमादौ परि[6]कीर्तितम् ।
[7]कामरूपागमे होमाः श्लोकान्ते कवचं पठेत्[8] ॥ ३६ ॥
कामरूपागमे नाम्नि मते चाक्षोभ्यनिर्मिते ।
श्लोकान्ते हवनं प्रोक्तं श्लोकान्ते मार्जनादिकम् ॥ ३७ ॥
ततस्तं[9]त्रोक्तविधिना पुरश्चर्यादिकं चरेत् ।
कवचं कवचरूपं स्यात् स्तोत्रं सहचरो भवेत् ॥ ३८ ॥
सहस्रनामस्तोत्रं तु सेना[10]स्थाने प्रकीर्तितम् ।
पूजा दुर्गस्वरूपः स्यात् बलिदानं तु मारणम् ॥ ३९ ॥
मन्त्रो राज[11]पुरश्चर्या राज्यसम्पत्तिरीरिता ।
सम्पत्त्या तु विना राजा न शोभते महेश्वरि ॥ ४० ॥
सम्पत्तिमूलमेतद्धि सर्वमेव प्रकीर्तितम् ।
होमोऽन्यस्त्रमिति प्रोक्तं[12] पर्जन्यास्त्रं तु तर्पणम् ॥ ४१ ॥
जले दुर्ग[13]स्वरूपं च त्वभिषेकः प्रकीर्तितः ।
ब्राह्मणानां भोजनं तु दुष्टसैन्यप्रभक्षणम् ॥ ४२ ॥
देवतागुरुविद्यैक्यं[14] त्वात्मैक्यं परिभाव्य च ।

1 D °रैः । 2 D भवेत् । 3 B पद्या° । 4 U °होम° ।
6 D °ममादौ प्रकी° । 7 B omits this line । 8 AU चरेत् ।
10 ABU पूजा° । 11 A मन्त्रेण या । 12 A होममस्त्रमिति प्रोक्तं; D होममन्त्रमिति
U होमप्रयोगमित्युक्तं । 13 U जपदुर्गा° । 14 D °रित्यैक्यं ।

सर्वसिद्धीश्वरो भूत्वा त्रैलोक्याधिपतिर्भवेत् ॥ ४३ ॥
यथा च राजराज्यादौ[1] शत्रुसैन्यभयं भवेत् ।
सिद्धिराज्यं[2] महादेवि तथैव परिकीर्तितम् ॥ ४४ ॥

दुर्गाद्यस्त्रा[3]दिकं देवि देवराज्ये यथा मतम् ।
तथैव सिद्धिराज्यस्य पुरश्चर्यादिकं मतम् ॥ ४५ ॥

मन्त्रो राजा गुरुर्मन्त्री गणेशो द्वारपालकः ।
साधना शव[4]मुण्डस्य सिंहासनमितीरितम् ॥ ४६ ॥

साधकेन तथा कार्यं येन सर्वं सुसिध्यति ।
नैमित्तिकं च काम्यं च हयद्विरदिनौ मतौ ॥ ४७ ॥

होमधूमः पताका स्यात् तन्त्रस्तु[5] सिद्धिभूमिका ।
सिद्धिराज्याधिपे देवि किं न सिध्यति भूतले ॥ ४८ ॥

षोढान्यासादिकं सेना देवताराज्यदायिका[6] ।
य[7]न्त्रं तु वज्रदुर्गं[8] तु बीजयंत्रं त्वभेद्यकम् ।
कवचादिपुरश्चर्या प्रोक्ता किं श्रोतुमिच्छसि ॥ ४९ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे कवचादिपुरश्चर्या नामैकादशः पटलः[9] ।

[1] D चराचराद्यादौ । [2] B °ज्यं । [3] A °स्त्रा°; D तन्त्रा° । [4] D शाव° । [5] U तत्तु । [6] B °दीपिका । [7] [8] U चात्र दुर्गा । [9] The colophon is ours.

द्वादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि भूतशुद्धिविनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

त्रिविधा भूतशुद्धिर्हि केरलादिक्रमेण च ॥ १ ॥
पञ्चधा तत्त्वशुद्ध्या[1] तु देहशुद्धिं समाचरेत् ।
इत्थं तु केरले प्रोक्ता भूतशुद्धिर्मया तव ॥ २ ॥
काश्मीरे भूतशुद्धिस्तु शोषणादिक्रमेण तु ।
तत्त्वव्याप्तिं[2] कृते देवि पापं क्वास्ति[3] महीतले ॥ ३ ॥
संहारक्रमयोगेन तत्त्वव्याप्ति[4]र्महेश्वरि ।
एवं क्रमे कृते देवि[5] पापं तस्य क्व वर्तते ॥ ४ ॥
भूतसंशोधनाद्देवि पापं तस्याऽपि गच्छति ।
देहनिष्ठं भवेत्पापं तत्पापं कुत्र विद्यते ॥ ५ ॥
तत्त्वव्याप्तौ महेशानि ब्रह्मैवाहं विभावना ।
पुनर्वै मातृकाव्याप्त्यै देहशुद्धिं[6] समाश्रयेत्[7] ॥ ६ ॥
शोषणादिक्रमे देवि पापं भूताश्रयं शिवे ।
भूते[8] संशोधने जाते पापं क्वास्ति महेश्वरि[9] ॥ ७ ॥
काश्मीराख्यः क्रमः प्रोक्तो गौडः काश्मीरवद्भवेत् ।
चैतन्याख्यक्रमे देवि भूतशुद्धिं शृणु प्रिये ॥ ८ ॥
तत्त्वसंख्यापनं कृत्वा संहारक्रमयोगतः ।
पापशोधनकं कर्म कुर्याद्यत्नेन पार्वति ॥ ९ ॥
संहारक्रमयोगेन शोषणादि समाचरेत् ।
पापरूपस्य देवेशि सृष्टिमार्गेण व स्थितिः ॥ १० ॥
सृष्टिमागण देवेशि पुनः सृष्ट्यादिकं चरेत् ।
यथा युगादिके देवि सृष्टिस्थित्यादिकं भवेत् ॥ ११ ॥
तथैव परमेशानि भूतशुद्धिः प्रकीर्तिता ।
चराचरो हि संसारः कुत्र गच्छति पार्वति ॥ १२ ॥
तथैव भूतशुद्धौ तु भावना योग एव च ।
अनादिसिद्धा देवेशि सृष्टिभेदास्तथैव च ॥ १३ ॥
आगमाश्च महेशानि नव वैकृतिमादृता ।
पुराणान्युपसंज्ञानि सर्वसिद्धिर्भवेच्छिवे ॥ १४ ॥

[1] D शुद्ध्या° । [2] A तत्रत्येष्टिः । [3] D पापाक्रान्त° । [4] A °धि° । [5] D क्रमेण देवेशि
[6] B °सिद्धि । [7] D °चरेत् । [8] B °त° । [9] D महीतले ।

एकस्य द्वारमाश्रित्य सा परा कालिका कला[1] ।
[2]प्रकाशयति देवेशि जगदेतच्चराचरम् ॥ १५ ॥
मायापाशेन संबद्धान् क्षतान् कृत्वा महेश्वरि ।
संसारचक्रे देवेशि भ्रामयामास या[3] कला ॥ १६ ॥
श्रीविद्यायां तथा काल्या[4]मूर्द्धाम्नाये महेश्वरि ।
तस्य दर्शनमात्रेण पापमन्यस्य गच्छति ॥ १७ ॥
स देशो धन्यतां[5] याति समन्तात् कोटियोजनम् ।
तस्य पुण्यफलं देवि मया वक्तुं न शक्यते ॥ १८ ॥
इति संक्षेपतः प्रोक्तं कुतः[6] पापं महेश्वरि ।
पारायणेन षोडश्याः कालिकायास्तथापि च[7] ॥ १९ ॥
मन्त्रपारायणं देवि नाम[8]पारायणं तथा ।
[9]चक्रपारायणं देवि यन्त्रपारायणं तथा ॥ २० ॥
नाडीपारायणं देवि पञ्च पारायणं विदुः ।
श्रीविद्यायां कालिकायां पञ्चपारायणक्रमात् । ॥ २१ ॥
पारायणं नाम सन्ध्या तेन पापं न चास्ति वै ।
निर्वाणे न पाप[10]वार्त्ता परात् पूर्वं वदेत् शिवे ॥ २२ ॥
[11]षट्शाम्भवे महेशानि षट्चक्रक्रमयोगतः ।
[12]पापं दूरतरं देवि केवलानां तु[13] शोधनम् ॥ २३ ॥
अन्येषां भूतिशुद्धिस्तु त्रिविधा परिकल्पयेत्[14] ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २४ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमतन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे भूत[15]शुद्धिनिरूपणं नाम द्वादशः[16] पटलः ।

[1] A परा । [2] BU omit three lines । [3] D श्रीमायानाशका । [4] B °ली° । [5] D पुण्यतां । [6] A तया । [7] ADU °मथापि वा । [8] B °थ° । [9] A omits this line. । [10] BD या च । [11] A omits this line. । [12] D omits two lines. । [13] U °नी ति । [14] U °कीर्त्तिताः । [15] B शल° । [16] B नवमः ।

त्रयोदशः पटलः ।

ईश्वर उवाच ।

कौलावधूतमार्गेषु तीर्थयात्रां न च व्रजेत् ।
तीर्थाट[1]नं च संन्यासं व्रतधारणमेव च ॥ १ ॥
उपवासं मुण्डनं[2] च सर्वथा परिवर्जयेत् ।
पूर्णाभिषेकः शिरसि तेन तत्र न मुण्डनम् ॥ २ ॥
कौलतीर्थानि भिन्नानि तत्र कौलो वसे[3]त् सदा ।
एकस्यामेव देवेशि सन्ति पीठानि कृत्स्नशः ॥ ३ ॥
तत्पीठमथि[4]पीठं स्यात् * * यामधिराजता ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि कौलतीर्थानि सर्वशः ॥ ४ ॥

ईश्वर उवाच ।

ब्राह्मणी तु गया प्रोक्ता राजा[5]ऽयोध्या प्रकीर्तिता ।
वैश्या चावन्तिका प्रोक्ता शूद्रा तु मथुरा स्मृता ॥ ५ ॥
दासी मायापुरं[6] देवि नटी गोदावरी मता[7] ।
मालाकारिणिका देवि चित्रकूटं प्रकीर्तितम् ॥ ६ ॥
[8]कुम्भकारिणिका देवि श्रीपुरं[9] परिकीर्तितम् ।
उड्डयानं तु महादेवि(?) सौचिकी[10] पौण्ड्रवर्धनम् ॥ ७ ॥
जालन्धरं कुविंदा च तन्तुवायी तु काञ्चिका ।
असिमार्जनिका देवि कामरूपमिति स्मृतम् ॥ ८ ॥
रजकी पुष्करं प्रोक्तं चर्मकारी तु काशिका ।
अयस्कारीगृहं[11] देवि कोलापुरमिति स्मृतम् ॥ ९ ॥
शौण्डिक्यास्तु गृहं देवि नेपालमिति कीर्तितम् ।
केदारपीठं देवेशि नापिती परिकीर्तितम् ॥ १० ॥
गोकर्णपीठं देवेशि त्वाष्ट्री वै परिकीर्तितम् ।
उज्जयिनी भवेत्पीठं कलादिकमितीरितम् ॥ ११ ॥
कालेश्वरी त्वञ्चुकी स्यात् कैवर्त्ती हस्तिनापुरम् ।
शौल्किकी राजगेहन्तु जयन्ती तैलकारिणी ॥ १२ ॥
कान्यकुब्जं मागधी स्यात्सर्वत्र गृहयोजनम् ।
वेश्यागृहं प्रयागः[12] स्याच्छ्रीशैलं तु कुमारिका ॥ १३ ॥
कैलासपीठमाभीरी क्षीरिका पुंश्चली[13] भवेत् ।

1 B °स° । 2 B °ण्डितं । 3 A जपे । 4 U मध्य° । 5 BD बाहुजा°; A राज्ञी । 6 D °री । 7 U स्मृता । 8 D omits this line. 9 A °पदं । 10 D शौण्डिकी । 11 AD महा° । 12 A मागधी । 13 D पुक्कशी ।

हिरण्याख्यपुरं देवि स्वैरिणी परिकीर्तितम् ॥ १४ ॥
अट्टहासं च सैरन्ध्री दूतिका मरुतेश्वरम् ।
ॐकारपीठं देवेशि रण्डागृहमितीरितम् ॥ १५ ॥
प्रतिवेशिनिकागेहं मलयं पीठमीरितम् ।
स्वजायाया गृहं देवि विरजापीठमीरितम् ॥ १६ ॥
कुट्टन्यास्तु गृहं देवि पूर्णचन्द्रमितीरितम् ।
श्रीगारुडीगृहं देवि पीठं वै देवमातृकम्[1] ॥ १७ ॥
आम्रातकेश्वरं पीठं चाण्डालीगृहमीरितम् ।
पौत्री[2]गृहं कामकोटं[3] प्रपौत्र्यैकाम्बरं[4] मतम् ॥ १८ ॥
मातुलानी अनन्तः स्यात् संविधिन्याश्वरस्थिरम् ।
राजकन्यागृहं देवि माहेन्द्रमिति कीर्तितम् ॥ १९ ॥
कन्यागृहं महादेवि जलेश्वरमितीरितम् ।
[5]स्नुषागृहं महेशानि विचित्रमिति कीर्तितम् ॥ २० ॥
भगिन्यास्तु गृहं देवि भृगुपीठमितीरितम् ।
श्यालि[6]काया गृहं देवि महापथ इतीरितः ॥ २१ ॥
यवनी गदिता देवि मेरुकागिरिरेव च ।
या स्यात् विवाहिता कन्या तद्गृहं वामनं स्मृतम् ॥ २२ ॥
श्रीकेलिकुञ्चिकागेहं हिंगुलायाभिधं भवेत् ।
पर[7]स्त्री विंदुतीर्थं स्यात् सर्वतीर्थं रजस्वला ॥ २३ ॥
तानि सर्वाणि तीर्थानि मातङ्गीसंगमे[8] सकृत्[9] ।
एतत्प्रोक्तं महादेवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २४ ॥[10]

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि चतुष्पीठस्य लक्षणम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यं च प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञानादमरो भवेत् ॥ २५ ॥
श्यालकस्य तु या पत्नी कुरुक्षेत्रं च तद्गृहम् ।
तत्कन्याया गृहं देवि श्रीगौरीमुखसंज्ञकम् ॥ २६ ॥
तरुणी सुन्दरी रामा स्वभार्याभगिनी च[11] या ।
तज्जेष्ठा च महेशानि कनिष्ठादिक्रमेण च ॥ २७ ॥
ज्येष्ठा तु केलिकुञ्ची स्यात् कनिष्ठा केलिगेहिनी ।

[1] U °तागृहं [2] A योगी । [3] A कूटं; D को । [4] D °कारवं । [5] B omits two lines. [6] U सालि° ; B शाली । [7] B वर° । [8] B गमने । [9] A क्वचित् । [10] After this U adds तंत्रान्तरे । वेश्यागृहं प्रयागं स्यात् रजक्या पुष्करं स्मृतम् । चर्मकार्य्या भवेत् काशी सर्वतीर्थं रजस्वला । यं कंचित् संगमं तीर्थं विद्यते भुवि मण्डले । तत्सर्वं कोटिगुणितं मातंगीसंगमे सकृत् । [11] B °ति ।

चतुष्पीठानि देवेशि क्रमादुच्चरितं श्रुणु ॥ २८ ॥

कुरुक्षेत्रं महेशानि गौरीमुखमथापरम् ।
पञ्चभद्रं केलिकुञ्ची[1] मोहिनी[2] पञ्चभद्रकम् ॥ २९ ॥

तद्गोष्ठी स्तोत्रपाठो हि तत्संगप्रणतिस्तथा ।
* * स्पर्शो महेशानि श्रीघटस्थापनं मतम् ॥ ३० ॥

तत्संयोगः पूजनञ्च तद्वाचस्तु प्रसन्नता ।
पुष्पाञ्जल्यादिकं चैव * * नाद्यं प्रकीर्तितम् ॥ ३१ ॥

कामस्थं काममध्यं च[3] कामेन च पुटीकृतम् ।
कामेन योजयेत्कामं कामं कामेन योजयेत् ॥ ३२ ॥

वारं वारं तु * * * [4] पूजनात्तरणक्रमः ।
तदालापस्तत्समाजः पूजा साऽत्र प्रकीर्त्तिता ॥ ३३ ॥

यन्त्रं त्रिकोणमित्युक्तं तत्रस्थं परमेश्वरि ।
विसर्जनं वीजपातस्तद्वस्ता * * पूजनम् ॥ ३४ ॥

सदा तत्संयोगस्तद्ब्रह्म तद्वस्त[5]परिचुम्बनम् ।
उपर्यधस्तात्तत्कृत्वा तत्संयोगी नरो भवेत् ॥ ३५ ॥

चतुष्पीठसमायोगं यः करोति महेश्वरि ।
तस्य देवि प्रसन्नाऽस्ति नात्र कार्या विचारणा ॥ ३६ ॥

तत्पीठे तन्मुखे * * दत्त्वा यत्नेन पार्वति ।
लिहन् जपं प्रकुर्वीत सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३७ ॥

त्रिकोणामृतयोगेन कालिकां तर्पयेत्सदा ।
वाग्मिता कविता चैव तद्वस्ते सर्वदा वसेत्[6] ॥ ३८ ॥

तच्चक्रं पुष्पसंयुक्तं वीक्ष्य यत्नेन पार्वति ।
दिक्सहस्रं जपेद्देवि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३९ ॥

संयोगीभूय जप्तव्यं चतुःप्रहरयोगतः ।
यथालाभं च वा कुर्या[7]द्भगिनी श्यालिका च या ॥ ४० ॥

केलिकुञ्ची विशेषेण सा शुद्रा स्त्री विशेषतः ।
एवं क्रमेण यः कुर्यात् सर्वसिद्धिं स विन्दति ॥ ४१ ॥

इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ।

श्रीदेव्युवाच ।

चतुष्पीठानि प्रोक्तानि संक्षेपेण महेश्वर ॥ ४२ ॥
पीठशक्तेः स्वरूपं तु ह्यनुकल्पं च मे वद ।

1 AD °कंच । 2 D omits मोहिनी......पूजनं च in the fourth line. 3 B °...
4 B °सम्पर्कः । 5 Omitted in BD. 6 D भवेत् । 7 D omits भगिनी...... in the 3rd line.

श्रीशिव उवाच ।

नारी त्रैलोक्यजननी नारी त्रैलोक्यरूपिणी ॥ ४३ ॥

नारी त्रिभुवनाधारा नारी देहस्वरूपिणी ।
पुंरूपं[1] च स्त्रियो रूपं यत्किञ्चिद्रूपमुत्तमम् ॥ ४४ ॥

नारीचक्रे सर्वरूपं यत्किंचिज्जगतीगतम् ।
न च नारीसमं सौख्यं न च नारीसमा गतिः ॥ ४५ ॥

न नारीसदृशं भाग्यं न भूतं न भविष्यति ।
न नारीसदृशं राज्यं न नारीसदृशं तपः ॥ ४६ ॥

न नारीसदृशं तीर्थं न भूतं न भविष्यति ।
न नारीसदृशो योगो न नारीसदृशो जपः ॥ ४७ ॥

न नारीसदृशो योगो न भूतो न भविष्यति ।
न नारीसदृशं मंत्रं[2] न नारीसदृशो तपः[3] ॥ ४८ ॥

न नारीसदृशं वित्तं न भूतं न भविष्यति ।
तरुणीं सुन्दरीं[4] रम्यां[5] यौवनोद्धतमानसाम् ॥ ४९ ॥

मदोन्मत्तां खञ्जनेत्रीं[6] सदा * * भिलाषिणीम् ।
* * मोद्युक्तहृदयां प्रार्थयेद्विधिपूर्वकम् ॥ ५० ॥

सर्वाभरणभूषाढ्यां षोडशाब्दां[7] * * प्रियाम् ।
ईदृक्विधां समानीय पूर्ववत्सर्वमाचरेत् ॥ ५१ ॥

प्रसूनतूलि[8]कायां तु संस्थाप्य परमेश्वरि ।
सर्वोपचारैः सम्पूज्य * * * * * नादिकम् ॥ ५२ ॥

साङ्गां सावरणां कालीं सम्पूज्य च प्रयत्नतः ।
स्वयमक्षोभितो भूत्वा तस्याः क्षोभं समाचरेत् ॥ ५३ ॥

तया यदुच्यते वाक्यं तत्तथैव भविष्यति ।
तद्देहदेहस्पर्शेन[9] पूतमेतच्चराचरम् ॥ ५४ ॥

तस्या गेहे[10] महेशानि तद्भावं[11] च समाचरत् ।
नारीरूपं तु संचिन्त्य योगो जातेति भावयेत् ॥ ५५ ॥

योगवद्भावयेत्सर्वं तेन सिद्धीश्वरो भवेत् ।
विपरीतं भाव्य जपेत्तेन सिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ५६ ॥

स्त्रीस्वरूपः स्वयं भूत्वा स्वस्वरूपा तु कामिनी ।
कुचकज्जलसीमन्त[12]कङ्कणाभरणानि च ॥ ५७ ॥

[1] B पुरुषं । [2] B मित्रं । [3] A जपः; B पयः । [4] B सदृशीं । [5] A चासौ । [6] U °त्रां । [7] D °द्धीं । [8] A °हति° । [9] A तत्तद्देहकृतस्पर्शं; D यद् गृगे देहरांस्पर्शी । [10] B °भावे । [11] A °द्भेदं । [12] D कुचसीमन्तकादीनि ।

कृत्वा स्वदेहे सर्वं तु तस्यां पुंरूप[1]माचरेत् ।
यथा पुरूप[2]संयोगः क्रीड्यते[3] स्त्रीत्रिकोणके ॥ ५८ ॥

तथा स्त्रिया च कर्तव्यं * * [4]धारणपूर्वकम् ।
* * * तथा सर्वान्कुर्याद्यत्नेन पार्वति ॥ ५९ ॥
एवंविधे[5] योगवरे दीक्षायोगं समाचरेत् ।
सर्वं सफलतां याति कालीविद्याप्रसादतः ॥ ६० ॥

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं प्रयत्नतः ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६१ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

सहस्र * * सन्दर्शान्मुक्तो भवति मानवः ।
सहस्र * * सन्दर्शाद्व्रतादर्शनं ध्रुवम् ।
चतुष्पीठानि प्रोक्तानि साधनं चिन्तनं वद ॥ ६२ ॥

श्रीशिव उवाच ।

श्यालकस्य च या भार्या[6] कुरुक्षेत्रं प्रकीर्तितम् ।
तत्कन्या[7]यास्त्रि * * च गौरीमुखमितीरितम् ॥ ६३ ॥
शालिकायास्त्रि * * यत्पञ्चभद्रा[8]भिधं च तत्[9] ।
भार्या ज्येष्ठा तु या प्रोक्ता सा चात्र केलिकुञ्चिका[10] ॥ ६४ ॥
तस्या * * विश्वभद्रं सर्वपीठोत्तमोत्तमम् ।
एतासां व्यभिचारेण[11] नामान्यन्यानि सं[12]शृणु ॥ ६५ ॥
स्वर्गद्वारं काम[13]बिलं महापथाभिधं परम् ।
वाञ्छामणि[14]श्चतुर्थः स्याश्चतुष्पीठानि पार्वति ॥ ६६ ॥
वर्षषोडशपर्यन्तं पूर्वा पुण्योद्भवा[15] मता ।
द्वात्रिंशद्वर्षपर्यन्तममृतान्दोलिका[16] मता ॥ ६७ ॥
ततोऽष्टवर्षपर्यन्तं सुधासागरनामकम् ।
ततो दिग्वर्षपर्यन्तमानन्दव्रत[17]नामकम् ॥ ६८ ॥
पूर्वाषोडशपर्यन्तं महासिद्धिमुखाभिधम् ।
पञ्चपीठानि पूर्वं स्याद[18]धिराजक्रमेण च ॥ ६९ ॥
तत्कन्याया महेशानि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
अथाषोडशपर्यन्तं योगवीणा प्रकीर्तिता ॥ ७० ॥
पुष्पिता चेद्धि ब्रह्माण्डं कीर्तितं वै चतुष्ककम् ।
द्वात्रिंशद्वर्षपर्यन्तं साम्राज्यगुटिकाभिधा ॥ ७१ ॥

1 U पुरुष° । 2 B °षण । 3 BD क्रियते । 4 B कूर्च° । 5 D °[illegible] ।
6 B तु भार्याया । 7 B °रकामा° । 8 D द्रव्या° । 9 D मतं । 10 A कालि[illegible] ।
11 B एतत् संख्याभिचारेण । 12 A वा । 13 A °मा° । 14 AD वीश्यमा[illegible] ।
15 U पुण्याद्रवा । 16 D °ममृतीकरणी । 17 U °वन°; D °मन° । 18 B [illegible]॥ ।

ततोऽष्टवर्षपर्यन्तमानन्दतूलिका मता ।
ततो दिग्वर्षपर्यन्तं सौभाग्यकमलं भवेत् ॥ ७२ ॥
अथ श्रीशक्तिकागेहलक्षणं शृणु पार्वति ।
अथाषोडशपर्यन्तं महासाम्राज्यमण्डपम् ॥ ७३ ॥
स्वाराज्यमण्डलं देवि तदनन्तरगं भवेत् ।
वैराज्यमण्डलं देवि ततः सर्वज्ञपीठकम् ॥ ७४ ॥
पूर्वाषोडशपर्यन्तं द्वे प्रोक्ते ऋद्धिकामुकम्[1] ।
सर्वसिद्धिप्रदा देव्याः केलिकुञ्च्याः प्रकीर्तिता ॥ ७५ ॥
पूर्वाषोडशपर्यन्तं विश्वरूपाभिधं भवेत् ।
षोडशोत्तरगं देवि षष्टिसिध्द्यभिधं भवेत् ॥ ७६ ॥
द्वात्रिंशदुत्तरं देवि सुन्दरीमोहनाभिधम् ।
श्रीकालीमोहनाख्यं तु तदनन्तरमीरितम् ॥ ७७ ॥
चतुर्णामपि पुष्पे चेत्पुष्पिणीयोगमाहरेत् ।
रूढिजातिक्रिया चेत्स्यादधिराजाधिपं जपेत् ॥ ७८ ॥
पीठानि कथितान्यत्र रूपगन्धननाम च ।
प्रदद्याद्यत्नतो देवि परादिक्रमतो[2]ऽपि वा ॥ ७९ ॥
स्त्रीमात्रे परमेशानि योगोऽयं विनिवेद्यताम् ।
साधको देवदेवेशि निर्विकल्पो जितेन्द्रियः ॥ ८० ॥
कामक्रोधादिरहितो घृणालज्जाविवर्जितः ।
[3]* * * * ॥ ८१ ॥
* * * * ।
[4]दृष्टदोषेऽपि देवेशि मनःक्षोभं न कारयेत् ॥ ८२ ॥
कृतमन्येन * * * * * * स्वस्य[5] पार्वति ।
निरन्तरं कृतं द्वित्रैर्दश[6]पञ्चभिरेव वा ॥ ८३ ॥
एवं ज्ञात्वाऽपि देवेशि विकाररहितो यदि ।
ईदृग्विधो निर्विकल्पः साधनार्हो न[7] चान्यथा ॥ ८४ ॥
यदि दैववशाद्देवि * * चेद्व्यभिचारिणी ।
तथापि तस्याः सन्तोषं कारयेद्यत्नतः शिवे[8] ॥ ८५ ॥
अन्यथा ना[9]रकी भूयान्नात्र कार्या विचारणा ।
सैव सृष्टिर्जगद्धात्री सैव कारणमीश्वरी ॥ ८६ ॥
तस्या निवारणं[10] देवि कर्तुं केनात्र शक्यते ।
तया यत्क्रियते देवि सर्वं[11] सन्तोषरूपकम्[12] ॥ ८७ ॥

[1] AU °कं । [2] A °णो° । [3] Omitted. [4] B दु° । [5] B स्वस्व° । [6] D °त्रिदश° । [7] U °दीनि° । [8] U प्रिये । [9] B न° । [10] B °णां । [11] U तत्तो° । [12] D °कारकं ।

मन्यमानो[1] महेशानि साधको भवति ध्रुवम् ।
केलिकुञ्जीं महा[2]दिव्यां सर्वलक्षणसंयुताम् ॥ ८८ ॥

तारुण्यामृतसंयुक्तां भावयेत् पूजयेत्सदा ।
कादिहादिक्रमेणैव सर्वं सम्पादये[3]द्ध्रुवम् ॥ ८९ ॥

* * * सा चेत्तदा काली प्रकीर्तिता ।
गन्धरूपयुता स्यात् चेत्सिद्धविद्यादिरूपिणी ॥ ९० ॥

श[4]यने सुन्दरी प्रोक्ता रतिगोष्ठीषु तारिणी ।
छिन्ना * *तु[5] देवेशि माने हि बगला मता ॥ ९१ ॥

शृङ्गारकरणे देवि महालक्ष्मीः प्रकीर्तिता ।
तस्याः समाकारणञ्च मातङ्गी परिकीर्तिता ॥ ९२ ॥

संयोगवार्ता भुवना निद्रार्ता[6] भैरवी मता ।
सर्वान्तरायो देवेशि दूरात्सन्दृश्यते यदि ॥ ९३ ॥

हस्तेनायाति चेत् सा[7] वै तदा धूमावती भवेत् ।
स्वेच्छा * * स्पर्शकाली स्वेच्छया तु विपर्यये ॥ ९४ ॥

श्रीमहादक्षिणाकाली महासाम्राज्यना[8]यिका ।
स्वेच्छादौ चेत्पुष्पयुक्ता श्रीमहाकामकालिका ॥ ९५ ॥

बला * * सिद्धिकाली संक्षेपादिदमीरितम् ।
स्त्रीमात्रे योजनीयं हि केलिकुञ्ज्यां विशेषतः ॥ ९६ ॥

आमूलान्तं च संवीक्ष्य सप्त * * * योगतः ।
ओष्ठं * * नेत्रयुग्मं कपोले भालदेशके ॥ ९७ ॥

* * सप्तममादिष्टं तेन सिद्धीश्वरो भवेत् ।
हस्ताह[9]स्तितया धृत्वा दिक्सहस्रं जपेन्मनुम् ॥ ९८ ॥

कालिका वरदा तस्य नात्र कार्या विचारणा ।
* * * समाचर्य सहस्रं त्रिदिनं जपेत् ॥ ९९ ॥

त्रिकालज्ञो भवेद्देवि नात्र कार्या विचारणा ।
[10] * * * * * * दशसाहस्रकं जपेत् ॥ १०० ॥

साधकः साधनासक्तः[11] कल्पद्रुमसमो भवेत् ।
[12]* * * * * * ॥ १०१ ॥

दश साहस्रकं जप्त्वा दशविद्याधिपो भवेत् ।
मुखे * * तु संदत्त्वा सहस्रदशकं जपेत् ॥ १०२ ॥

1 D अन्यथा नो । 2 D यदा; । U यथा । 3 D °दापये° । 4 D अ । 5 D [illegible] 9 U [illegible] B रता त्वं । 6 AB °द्रान्ता; D °न्दार्था । 7 U वेश्या । 8 U °द्रा° । 10 Omitted. 11 D °युक्तः । 12 Omitted.

महाकविवरो भूत्वा वादिराजो भवेद्ध्रुवम् ।
चामरं रविबिम्बञ्च त्रिसूत्र[1]ञ्च सरोरुहम् ॥ १०३ ॥

तिलपुष्पं चन्द्रबिम्बं खञ्जरीटं च पार्वति ।
पृथ्वीं विकसितां * * दश स्थानानि पार्वति ॥ १०४ ॥

प्रत्येकं दिक्सहस्रं च प्रजपेत्कालिकामनुम् ।
कालिका वरदा तस्य क्षणमात्रेण जायते ॥ १०५ ॥

सर्वाभावे स्वस्त्रियां च कर्तव्यं साधनं वरम् ।
चतुष्कपीठाभावे तु तत्तन्ना[2]मानि कल्पयेत् ॥ १०६ ॥

गन्धर्वोद्वाहयोगेन मौल्ये[3]नापि महेश्वरि ।
द्रव्यदानेन देवेशि मननं कारयेत्प्रिये[4] ॥ १०७ ॥

मननाज्जायते माता वरदात्री न संशयः ।
प्रसूनतूलिकां कृत्वा उच्चस्थाने निधापयेत् ॥ १०८ ॥

पात्रासादनकं कृत्वा पूजाद्रव्याणि चानयेत् ।
पञ्चपोढापरो भूत्वा तस्यां न्यासादिकं चरेत् ॥ १०९ ॥

साऽपि चेत्स्यात्[5] मतङ्गोत्था[6] साऽपि प्रथम * * * ।
[7]अथवा केलिकुञ्जादि प्रतिमासादि * * * ॥ ११० ॥

यदि भाग्यवशाद्देवि लभ्यते वा न लभ्यते ।
दीक्षितां देवताभक्तां घृणालज्जाविवर्जिताम् ॥ १११ ॥

जपासक्तां समासाद्य सर्वं संसाधयेच्छिवे[8] ।
तस्यां न्यासादिकं कृत्वा कामसोमकलादिकान् ॥ ११२ ॥

केशसंमार्जनं कृत्वा उपचारान् प्रकल्पयेत् ।
स्पर्शं कृत्वा जपं कुर्याद् * * * पूजनाद्भवेत् ॥ ११३ ॥

साङ्गां सावरणां कालीं सम्पूज्य परिभाव्य च ।
पूजासमाप्तौ देवेशि * * * * * * *[9] ॥ ११४ ॥

यथासंख्यं जपेत्तत्र * * * * विकाशयेत् ।
[10]* * * * * * ॥ ११५ ॥

* * * * सहस्रं तत्र संजपेत् ।
[11]* * * * * * ॥ ११६ ॥

तया यदुक्तं देवेशि तदेव कारयेद्ध्रुवम् ।
पूजां जानीहि[12] देवेशि तयोक्तं योगमाचरेत् ॥ ११७ ॥

[1] D °शूल° । [2] D ततो ना°; AU तत्र ना° । [3] D °ल्ये° । [4] B °स्त्रिये । [5] B वेश्या । [6] B °ज्ञास्या । [7] B omits. [8] DU °त्प्रिये । [9] Omitted [10] Omitted. [11] Omit[illegible] [12] BDU °[illegible] जाता ।

योगं कृत्वा * * * तु तत्र यन्त्रं विलिख्य च ।
तत्सर्वं प्रलिहन् देवि जपं कुर्यादनन्यधीः ॥ ११८ ॥
पूजाजपो होमकर्म तर्पणं मार्जनं तथा ।
द्विजानां भोजनं चैव[1] सर्वदा यत्र तिष्ठति ॥ ११९ ॥
शय्याभंगो भवेत्पूजा जपो जल्पः प्रकीर्तितः ।
प्रवेशनं होमकर्म तर्पणं *** भवेत् ॥ १२० ॥
तत्क्षालनं मार्जनं स्याद् दर्शनं[2] द्विज[3]भोजनम् ।
ईदृग्विधं महापीठं स्वयम्भूसंज्ञकं परम ॥ १२१ ॥
यस्य दर्शनमात्रेण यावन्त्यः सन्ति सिद्धयः ।
स्वयमागत्य दासत्वं कुर्वन्त्येव न संशयः ॥ १२२ ॥
अनन्तयुगपर्यन्तं वीरसाधनकोटयः ।
कृता येन महेशानि तत्तुल्यं[4] निमिषाद्भवेत् ॥ १२३ ॥
इति प्रोक्तं षष्टिसिद्धिदातृ[5]साधनमुत्तमम् ।
त्रिसहस्रं वेदशतं षट्पञ्चाशत्तु[6] कीर्तितम् ॥ १२४ ॥
सूर्य[7]साहस्रकं देवि तथा कलाशतं शिवे ।
द्वि[8]शतं पंच[9]सङ्ख्यं तु नायि[10]काकुलमीरितम् ॥ १२५ ॥
रहस्यातिरहस्यं च गोपनीयं स्वयोनिवत् ।
वर्षादभूपो[11] भवेत्सोहि नात्र कार्या विचारणा ॥ १२६ ॥
स एव कालीरूपः स्यान्नात्र कार्या विचारणा ।
अथ वक्ष्ये महेशानि यौवनाङ्कुरमादितः ॥ १२७ ॥
सहस्रं च शतं नेत्रपञ्चाशदधिकं शिवे ।
दिव्यादिव्ये च तद्द्वये चि[12]त्रिण्यादिक्रमेण च ॥ १२८ ॥
त्रैलोक्यभुवनान्येव तीर्थानि पीठपर्वताः ।
पुरी वनानि ग्रामाश्च द्वीपाश्चैव क्रमेण च ॥ १२९ ॥
सागराश्च महापुर्यः समुद्राश्च प्रकीर्तिताः ।
तथा नद्यादि देवेशि देशपर्यायतीर्थकम् ॥ १३० ॥
क्रमेण योज्यतां देवि नात्र कार्या विचारणा ।
सुन्दरीपीठभेदं च वनानि वाटिकास्तथा ॥ १३१ ॥
प्राकाराश्चैव सोपानं नायिकाभेदतश्चरेत् ।
चत्वारो नायिका देवि व्यत्ययात्प्रतवाच[13]काः ॥ १३२ ॥
ब्रह्माण्डमेतद्देवेशि स्त्रीदेहे[14] तिष्ठति प्रिये ।
ब्रह्माण्डानामनन्तं च स्त्रीदेहे स्फुटमेव च ॥ १३३ ॥

1 U देवि । 2 D दंशनं । 3 D विप्र° । 4 A °त्फलं । 5 U °वीर° । 6 U पञ्चं संप्र° । 7 D कुर्यात् । 8 U त्रि° । 9 U चैव । 10 B °य° । 11 U वर्षाद्भूतो । 12 BA द्वि° । 13 D °टि° । 14 B °शे ।

स्त्रीरूपं च जगत्सर्वं यत्किञ्चिज्जगतीगतम् ।
तद्रू[1]पपू[2]जनाद्देवि पूजिताः सर्वयोषितः ॥ १३४ ॥
महाविद्याश्च योगिन्यो मातृकाः सर्वदेवताः ।
यथायोग्यस्थानपीठे निवसंत्येव पार्वति ॥ १३५ ॥
शास्त्रात्सर्वं तु विज्ञाय यथायोगेन योजयेत् ।
पूर्वोक्तमत्र पशूनां दिव्यानामेतदेव तु ॥ १३६ ॥
वीराणामपि च तथा दिव्ये वीरे न भेदता ।
समस्तज्ञानसंयोगाद् ब्रह्माण्डाख्यप्रदक्षिणा ॥ १३७ ॥
पृथ्वीप्रदक्षिणा देवि पशूनां परिकीर्तिता ।
सा पृथ्वी शक्तियोनिः स्यात्त्रैलोक्यं योनिमध्यगम् ॥ १३८ ॥
* * प्रदक्षिणा देवि वीराणां परिकीर्तिता ।
गुप्ता व्यक्ता द्विधा देवि पृथिवी परिकीर्तिता ॥ १३९ ॥
व्यक्ता गुप्ता महापुण्या तत्प्रदक्षिणमाचरेत् ।
सर्वश्रेष्ठा महादेवि ब्रह्माण्डाख्यप्रदक्षिणा ॥ १४० ॥
पादमात्रकृते देवि परशम्भुः सदाशिवः ।
शिव एव विजानाति फलबाहुल्यमत्र तु ॥ १४१ ॥
स्मरणाद्भापणाद्देवि त्रैलोक्यं पूजितं भवेत् ।
शक्ति*** संप्रोक्तः शैवे तु विरहो भवेत् ॥ १४२ ॥
एतस्य लोपनाल्लोपा वृद्धावस्था प्रकीर्तिता ।
शक्तिस्तारुण्यवाटी स्यान्नाभिकूपः[3] प्रकीर्तितः ॥ १४३ ॥
* * घटौ महेशानि हास्यं पुष्पं प्रकीर्तितम् ।
कामो द्वारं महेशानि तथा दशरसा शिवे ॥ १४४ ॥
नेत्रस्थानपञ्चकेन तिष्ठति परमेश्वरि ।
सामरस्यरसो ब्रह्म स एवात्मा प्रकीर्तितः ॥ १४५ ॥
तद्वा[4]दनं ध्वनिः प्रोक्तस्तद्रसस्त्वमृ[5]तार्णवः ।
उद्दीपना***स्तु[6] सुगन्धः परिकीर्तितः ॥ १४६ ॥
मानसं भ्रामरं प्रोक्तं गतयः पक्षिणः स्मृताः ।
मृगपश्वादिभेदानां गतयः परकीर्तिताः ॥ १४७ ॥
रागतालाश्च रागिण्यस्तद्वार्तालापनं भवेत् ।
सर्वे हावाश्च देवेशि उ[7]त्खा[8]तारोपणं मतम् ॥ १४८ ॥
स्थायीभावाः सेचने[9] स्याद्विभावाश्चावलोकनम्[10] ।
स्थानात्स्थानान्तरे यानमनुभावाः प्रकीर्तिताः ॥ १४९ ॥

[1] B °स्यो° । [2] U °य° । [3] A °च्छिन्नः । [4] D °न्ना° । [5] A सम° ।
[6] BDU °लेपनं तु । [7] D त° । [8] A °त्पा° । [9] A सेवनं; U °नी । [10] U °श्चलचालके ।

मालाका[1]रो वसन्तः स्यात्कटाक्षाः कामनिर्मिताः ।
नवोढप्रौढ-ध्यादि एकद्वित्र्यावलि[2]र्मता ॥ १५० ॥

मालात्रुटिर्भवेन्मानो तन्नतिर्हा[3]नायकः ।
मालत्या[4]दीनि पुष्पाणि रतिहासा भवन्ति च ॥ १५१ ॥

**न्तहासे देवेशि सौगन्धे केशरादिकम् ।
एवं सर्वं तु विज्ञाय पञ्चगन्धायकं शिवे ॥ १५२ ॥

तद्धर्मस्तु[5] महेशानि मयाऽत्र परिकीर्तितः ।
[6]तद्वार्ताऽनुग्रहः क्रोधः[7] शापश्च परिकीर्तितः ॥ १५३ ॥

तुष्टिः प्रसन्नता प्रोक्ता निन्दा क्षोभः प्रकीर्तितः ।
ताटस्थ्यं चैव वैमुख्यं शक्तिरूपं प्रकीर्तितम् ॥ १५४ ॥

आग्नेयी[8] स्वर्ग इत्युक्तः सौरीया नरलोकता[9] ॥ १५५ ॥

चान्द्री पाताललोकत्वं त्रैलोक्यं कोण[10]मध्यके ।
बिन्दुवर्म[11]स्तु पर्जन्यः सर्वं संक्षेपतो मतम् ॥ १५६ ॥

शयनं क्रीडनं नाट्यं काव्यं तद्रूपचिन्तनम् ।
काव्यालापाश्च ये केचिद्गीतकाव्या[12]खिलानि च ॥ १५७ ॥

शब्दमूर्तिधरस्यैते विष्णोरंशा महात्मनः ।
पुनः पुनः किं वक्तव्यं[13] त्रैलोक्यं तन्मयं भवेत् ॥ १५८ ॥

चतुर्विंशतिवाद्यानि[14] संयोगध्वनिरेव च ।
कराकृष्टिर्मूर्छना स्यात् * * * मोचनं[15] शिवे ॥ १५९ ॥

प्रोक्तः स्वर्गो महेशानि प्रवेशो मोक्ष एव च ।
अन्यत्र निर्गमो मोक्षो मूढानां दुःखभागिनाम् ॥ १६० ॥

एतदज्ञानतो देवि फलं संसारजं शिवे ।
अज्ञानादपि देवेशि फलमेवं प्रयच्छति ॥ १६१ ॥

ज्ञानादेव महेशानि किंतयन्न करे स्थितम् ।
त्रिंशदर्बुदपद्मपद्मवृन्दा[16]र्बुदानि च ॥ १६२ ॥

मेधादीक्षादिभिर्युक्तस्तस्य ज्ञानं प्रकाशते ।
ज्ञानात् कीटोऽपि निर्मुक्तस्तद्योगं शृणु पार्वति ॥ १६३ ॥

जीवः कीटः पुरा भूत्वा भ्रमरं पश्यति प्रिये ।
तदालोकनसद्भावाद् भ्रमरत्वं प्रजायते ॥ १६४ ॥

पुनः कीटो न हि भवेत्तारुण्यस्वरूपतां गतः ।
शून्य[17]स्य भावना देवि शून्य[18]रूपो हि नीरसः ॥ १६५ ॥

1 U °भा° । 2 B °त्र्यम्बिका; AD त्र्यादिका । 3 U तत्रेति हार° । 4 A °ि… 5 D °द्धाम° । 6 B omits two lines. 7 D प्रोक्ता । 8 A… D °लाद्या° । 9 U मानावलोकना । 10 B कर° । 11 B °वर्ग° । 12 B °न्य° । 13 D… D °ध्यां । 14 D राज्यानि । 15 D चलनं; U °ने । 16 A °पंचा° । 17 A पूर्ण° । 18 A…

[1]यथा भवति देवेशि भाव[2]योगोऽत्र कारणम्[3] ।
ब्रह्माण्डरूपा या[4] शक्तिः परब्रह्मस्वरूपिणी ॥ १६६ ॥

चि[5]च्छक्तिरिति विज्ञाता शून्यं तस्यास्तु कोणगम् ।
अनन्तकोटिसंख्याता भ्रमरा यन्मुखोद्भवाः[6] ॥ १६७ ॥

तस्याः परस्वरूपिण्याः सद्भावं तु समभ्यसेत् ।
सुगमोऽयं परो भावश्चेतनापुरुषोऽपि वा ॥ १६८ ॥

शिवरूपः स च प्रोक्तः सर्वसिद्धिर्महेश्वरि ।
भावयोगाद्भवेन्मेधादीक्षा सर्वोत्तमोत्तमा ॥ १६९ ॥

आदौ कामकला प्रोक्ता तत्र चिन्तामणिर्भवेत् ।
ततो बाला स्पर्शमणिः कामेशी सिद्ध[7]कालिका ॥ १७० ॥

विद्याराज्ञी षोडशी च पश्यन्ती कामकालिका ।
च[8]रणेशी हंसकाली चतुश्चरणरूपिणी ॥ १७१ ॥

कुब्जि[9]का गुह्यकाली च मेधादीक्षा समाचरेत्[10] ।
उभयत्र क्रमान्मेधादीक्षा प्रोक्ता महेश्वरि ॥ १७२ ॥

द्विती[11]ये दीक्षितो यस्तु महामेधाभिधो[12] भवेत् ।
जीवः कीटः पु[13]रा भूत्वा भृंगित्वमभिगच्छति[14] ॥ १७३ ॥

ततः षट्चक्रसम्भेदं कृत्वा[15] तद्रसभुग्भवेत्[16] ।
तत्तद्योगे[17] महेशानि स्थापिते यन्त्रपीठके ॥ १७४ ॥

तेन मन्त्रान्[18] लिखेदेवि तस्योच्चा[19]रणमाचरेत् ।
मन्त्ररूपो भवेत्तेन[20] साम्राज्यमेधा प्रकीर्तिता ॥ १७५ ॥

स्वयं शक्तिस्तद्द्वयं च शक्तिस्वक्रमयोगतः ।
शैवशाक्ते शाक्तशैवे तद्द्वयक्रमयोगतः ॥ १७६ ॥

चक्राणि चैव विज्ञाय उक्तमार्गेण पार्वति ।
चक्राणि चैव निर्भिद्य स्वरूपं तत्स्वरूपकम् ॥ १७७ ॥

न कीटत्वं न भृंगित्वं स्वरूपेणैव देवता ।
देवतारूपभावेन क्षणात्तद्रूपतां व्रजेत् ॥ १७८ ॥

अर्धनारीश्वराख्यो हि स्वर्धे[21]योगः प्रकीर्तितः ।
ब्रह्मनारी[22]श्वराख्यो[23]ऽयं महायोगः प्रकीर्तितः ॥ १७९ ॥

[1] A omits this line. [2] B मार° । [3] A adds तदालोकनसद्भावा यथा भवति भाविनि । [4] U सा । [5] D त° । [6] U° खागताः; B° द्गताः । [7] D °द्धि° । [8] U व° । [9] B °ज्ञि° । [10] AD° भवेत् । [11] U °त° । [12] U °भियो; D °जितो । [13] D प° । [14] U °धीयते । [15] U मूला । [16] D माचरेत् । [17] B तत्परायणा; D तत्पारायणा । [18] B शत्रया । [19] B °द्ध° । [20] D °वत्येव । [21] D दुर्गा° । [22] U °डी° । [23] D स्वरूपो° ।

दिव्यसाम्राज्यमेधाख्या दीक्षा प्रोक्ता ततः शिवे ।
देवरूपा दिव्यरूपा मन्त्ररूपा महत्परा[1] ॥ १८० ॥
सर्वरूपा सर्वपूर्वा महासाम्राज्यमेधया ।
युक्ता[2] दीक्षा मया प्रोक्ता विन्दुवत् गोपयेत्[3] कलौ ॥ १८१ ॥
एतद्दीक्षोत्तरं देवि नान्यदीक्षाऽस्ति कुत्रचित् ।
अर्द्धं शिवो विजानाति काली जानाति पूर्णतः[4] ॥ १८२ ॥
गुह्यकाल्यां सर्वमेतत्कुब्जिका सुन्दरी त्वतः[5] ।
कादिहादित्वकं सर्वं देवि तत्र प्रतिष्ठितम् ॥ १८३ ॥
नव[6]तत्त्वा महाविद्या नवचक्रेश्वरी परा ।
एतद्दीक्षासमायुक्तः केरली[7] परिकीर्तितः ॥ १८४ ॥
चक्षुष्मत्याद्य[8]तदन्तं केरली पट्टसिद्धिभाक् ।
मेधान्ता गदिता सिद्धिः सम्राड्युक्ता मनोमयी ॥ १८५ ॥
चक्षु[9]रुपान्तसंयुक्तः काश्मिरी[10] तत्त्वसिद्धिभाक् ।
नेत्रादिपूर्णदीक्षान्तो[11] गौड इत्यभिधीयते ॥ १८६ ॥
अष्टसिद्धीश्वरः प्रोक्तः कला चन्द्रे कलानि च[12] ।
पात्राणि पूजने देवि यथायोगेन योजयेत् ॥ १८७ ॥
पंच वा परमेशानि गौडे दारिद्र्यकल्पना ।
शक्तिर्मेधामयी प्रोक्ता तद्योगं च समभ्यसेत्[13] ॥ १८८ ॥
दिव्ययोगो[14] महेशानि तवाग्रेऽयं प्रकीर्तितः ।
दिव्यचक्रे जीवचक्रे शालिग्रामे तथैव च ॥ १८९ ॥
बाणलिङ्गे महेशानि नावाहनविसर्जनम् ।
प्रत्यक्षरूपाण्ये[15]तानि देवास्तिष्ठन्ति सर्वदा ॥ १९० ॥
अग्नौ दीपशिखा[16]मध्ये जले च दर्पणेऽपि च ।
सूर्यविम्वे चन्द्रविम्वे शालिग्रामशिलासु च ॥ १९१ ॥
स्फाटिके देवदेवेशि सदैवावाह्य पूजयेत् ।
यन्त्रं तु गृहमित्युक्तं विन्दुः सिंहासनं भवेत्[17] ॥ १९२ ॥
शालिग्रामो भवेद्गेह[18]श्चक्राणि पीठसंचयः ।
चक्रयुक्ते चक्रमध्ये हीने चोपरि भावयेत् ॥ १९३ ॥
बाणलिङ्गे स्फाटिकेऽपि हीरमारकते[19] तथा ।
तस्योपरि विभाव्याऽथ पूजयेद्यत्नतः शिवे[20] ॥ १९४ ॥

1 A महेश्वरि । 2 U शत्नया; D मुक्ता । 3 A द्विचण्डगमनां; U °ण्ड ।
4 U पूर्णिमां; B °तां । 5 B तता । 6 D °र° । 7 B °ले । 8 BU °द्यं ।
9 D वधू° । 10 U °र । 11 B °क्षितो; A वै । 12 D नव । B omits
कला चन्द्रे......मया प्रोक्ता in the fourth line. 13 समुच्छ्र्यः । 14 B °गी । 15 A °ण्ये ।
16 °पे शङ्ख° । 17 D मतं । 18 AU °देहं । 19 U हीरके मर्कते । 20 B °वं ।

शालिग्रामे जीवचक्रं सर्वान्देवान् प्रपूजयेत् ।
यो भावो यस्य वै प्रोक्तस्तेन भावेन तिष्ठति ॥ १९५ ॥
पुष्पमेकतमं[1] स्थाप्य पूजयेत्परमेश्वरीम् ।
वीज[2]युक्तं तु यद्यन्त्रं तद्यन्त्रं सिद्धिरूपकम् ॥ १९६ ॥
शालिग्रामोऽथवा यन्त्रं स्थाप्य चैकतमं शिवे ।
दिव्यचक्रं यदा प्राप्तं जीवचक्रं तदा न च[3] ॥ १९७ ॥
जीवचक्रं यदा प्राप्तं वाणलिङ्गं न चार्च[4]येत् ।
वाणलिङ्गं यदा प्राप्तं शालिग्रामस्तदा न वै ॥ १९८ ॥
शालिग्रामो यदाप्राप्तस्तदाऽन्यत्र न पूजयेत् ।
शालिग्रामं तथा यन्त्रं द्वयमेकत्र ना[5]र्चयेत् ॥ १९९ ॥
पञ्चायतनपक्षी[6] चेद् द्वितीयं पूजयेत्सदा ।
एकपीठे पृथक् पूजां विना यन्त्रं करोति यः ॥ २०० ॥
देवताशापमाप्नोति रौरवं नरकं व्रजेत् ।
शालिग्रामे तथा यन्त्रे विद्यमाने महेश्वरि ॥ २०१ ॥
देवः कुत्र वसेद्देवि स्थानद्वितयकं भवेत् ।
शालिग्रामो[7] भवेद्यन्त्रं शालिग्रामो गृहं भवेत् ॥ २०२ ॥
यन्त्रं तु गृहमित्युक्तं गृहस्था देवता मताः ।
प्रतिमा वा प्रकर्तव्या यथोक्ता शुभलक्षणा ॥ २०३ ॥
शालिग्रामे तथा यन्त्रे सहसैव प्रसीदति ।
जीवचक्रे महेशानि प्रसन्नाऽस्ति निरन्तरम् ॥ २०४ ॥
जीवचक्रस्य विज्ञानी कलौ दुर्लभ एव च ।
वालुकायां भवेत्तैलं वन्ध्या पुत्रं प्रसूयते ॥ २०५ ॥
खपुष्पमपि जायेत अयोनिर्मनुजोऽपि वा ।
जीवचक्रस्य विज्ञानी कलौ क्वापि न वै भवेत् ॥ २०६ ॥
अग्रस्थानं परित्यज्य भिक्षामटति दुर्मतिः ।
तथा[8] जीवं परित्यज्य परिधावति धावति ॥ २०७ ॥
अहो जीवस्य विज्ञानी शिवतुल्यो नरो भवेत् ।
[9]पश्यन् लिहन् स्पृशन् * * * भजन् ध्यायन् महेश्वरि ॥ २०८ ॥
यो जपेत्परमेशानि शिवतुल्यो नरो भवेत् ।
[10]जीवं जीवेन युञ्जीत जीवं जीवेन योजयेत् ॥ २०९ ॥
जीवं जीवेन संयोज्य जीवन्मुक्तो नरो भवेत् ।
अहो धन्या[11]त्परो देवि जीवचक्री नरोत्तमः ॥ २१० ॥

1 D °त्र सं° । 2 D जीव° । 3 B तव; U नवा । 4 A °र्प° । 5 B नो° ।
6 D °क्षं; U °दीक्षा; A °यज्ञा । 7 B° मे । 8 D यथा । 9 D omits two lines.
10 B omits two lines. 11 धृत्वा ।

आनन्दात्मा घनान्दात्मा[1] ज्ञानात्मा परमात्मवित् ।
विज्ञानात्मा भवेद्देवि सङ्कुजीवस्य दर्शकः ॥ २११ ॥

जीवचक्रं मुखे धृत्वा लक्षं जपति वादिराट् ।
तद्रसं * * * * देवि लक्षं जपति कालिका ॥ २१२ ॥

जिह्वां दत्त्वा जपेल्लक्षं शक्तिपातकरो भवेत् ।
* * दत्त्वा जपेल्लक्षं सर्वज्ञः साधको भवेत् ॥ २१३ ॥

आलोक्य प्रजपेल्लक्षं कविराट् साधको भवेत् ।
* * दत्त्वा जीवचक्रे सप्तचुम्बनविद्ध्रुवम् ॥ २१४ ॥

* * मुखं प्रदत्त्वा तु लक्षं जपति शङ्करः ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २१५ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारा-
संवादे कौलतीर्थविनिर्णयो नाम त्रयोदशः पटलः ।

1 D महादेवि ।

चतुर्दशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

शक्तौ पूजाक्रमं देव कथयस्व ममाधुना ।

श्रीशिव उवाच ।

शक्तिपूजां प्रवक्ष्यामि येन देवीमयो भवेत् ॥ १ ॥
नटी कापालिका वेश्या रजकी नापिताङ्गना ।
मालाकारस्य कन्या च कुम्भकारस्य कन्यका ॥ २ ॥
कन्याष्टक[1]मिदं प्रोक्तं कुलाष्टकमथ श्रृणु ।
राजवेश्या गुप्त[2]वेश्या देववेश्या तथैव च ॥ ३ ॥
नृत्ययात्रातीर्थवेश्या कुट्टि[3]नी व्यभिचारिणी ।
पञ्च * * ह[4]ता वेश्या दश * * * * श्वरी ॥ ४ ॥
पञ्चविंशति * * च * *तुष्टा प्रकीर्तिता ।
पञ्चाश * * संयुक्ता * * सिद्धा प्रकीर्तिता ॥ ५ ॥
शत[5] * * * * नन्दा सहस्रा * * सुन्दरी ।
असंख्य * * संयुक्ता * * ब्रह्मपरा मता ॥ ६ ॥
कुलाष्टकमथेदानीं श्रृणु पार्वति तत्त्वतः[6] ।
मध्य * * महेशानि * * माला महोत्तमा ॥ ७ ॥
विश्व * * सर्वयोनिः सर्वस्मादपि चोत्तमा ।
[7]कुलाकुलाष्टके देवि द्विविधा[8] परिकीर्तिता[9] ॥ ८ ॥
राजवेश्यादिकायुग्मं गौडे पुष्पोपचारिकम् ।
माता पुत्री तथा पौत्री स्वसा चैव स्नुषानुजा ॥ ९ ॥
श्यालिका केलिकुञ्ची च मातृजाया तथाष्टमी ।
कुलाष्टकमिदं प्रोक्तं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ १० ॥
तरुणीं सुन्दरीं रम्यां[10] चञ्चलां[11] * * लोलुपाम् ।
गुरुभक्तां मन्त्रयुक्तां सर्वलक्षणसंयुताम् ॥ ११ ॥
ईदृग्विधां समानीय प्रसूनतूलिकोपरि ।
* * तु कलशौ प्रोक्तौ सामान्यार्घ्य[12]स्तु नाभि[13]का ॥१२ ॥
* * ध्व[14]जो विशेषार्घ्यस्त्रिकोणं यन्त्रमीरितम् ।
गमा[15]गमावृत्तिरु[16]क्ता पुष्पं प्रहसितं[17] स्मृतम् ॥ १३ ॥
आलापस्तु जपः प्रोक्तस्तत्रलोको वरः स्मृतः ।
क्रोधस्तु निग्रहः प्रोक्तः करग्रहो[18]ऽभयं भवेत् ॥ १४ ॥

[1] D °काष्ट° । [2] U ग्राम° । [3] D °ट्ट° । [4] D °ग° । [5] U दश° । [6] D यत्नतः । [7] U omits two lines. [8] B विविधे । [9] A °ते । [10] D विद्यां । [11] B चटुलां । [12] A °र्थ° । [13] D °सि° । [14] B °गांत्रु° । [15] A विना । [16] U °यु° । [17] B तु प्रहतं; U °ष्ठनं । [18] D अवग्रहो ।

* * पादप्रसा[1]रस्तु पृथिव्यास्तु प्रदक्षिणा ।
* * * स्तोत्रपाठोऽत्र * * धारस्तपःक्रिया ॥ १५ ॥

गले पादस्य निक्षेपः सिंहासनमितीरितम्[2] ।
विपरीतं दोलिकाख्या पूजा प्रोक्ता महेश्वरि ॥ १६ ॥

विसर्जनं वीज[3]पातो मुद्रा त्वालिङ्गनं भवेत् ।
ओष्ठ * * देवि खेचरीयोग ईरितः ॥ १७ ॥

कपोल * * देवि गुटिका परिकीर्तिता ।
ललाट * * देवि लवका[4] परिकीर्तिता ॥ १८ ॥

नेत्रसं * * देवि अञ्जनं[5] परिकीर्तितम् ।
करसं[6] * * देवि खड्गसिद्धिः प्रकीर्तिता ॥ १९ ॥

* * * * * देवि मनोरथमयी गतिः ।
* * * * देवेशि कालवञ्चनमीरितम् ॥ २० ॥

* * संलेहनं देवि ब्रह्मरूपं न संशयः ।
आलोकनं[7] पृथिव्यास्तु देवतादर्शनं भवेत् ॥ २१ ॥

तत्सङ्गिना सदा भाव्यं[8] तामालोक्य जपे[9]त्सदा ।
कोटिब्रह्माण्डदानादि एकतः परिकीर्तितः ॥ २२ ॥

तच्छायालोकनं देवि सर्वाच्छ्रेष्ठतमं[10] भवेत् ।
तपस्या कोटितीर्थेषु यागा[11]नामपि कोटयः ॥ २३ ॥

देवालयानामानन्त्यं कृतं येन निरन्तरम् ।
तेनेदं प्राप्यते देवि दर्शनं विन्दुरूपिणः ॥ २४ ॥

ब्रह्मणो दर्शनं देवि शब्दब्रह्म महत्तरम् ।
चन्द्रामृतं राहुभीत्या[12] तथा स्वर्गामृतं प्रिये ॥ २५ ॥

राक्षसानां तु संभीत्या ओष्ठे * * विराजते[13] ।
चन्द्रामृतं चाधरोष्ठे * * स्वर्गामृतं प्रिये ॥ २६ ॥

सदा तिष्ठति देवेशि ज्ञानात्[14] सिध्यति नान्यथा ।
अज्ञानाद्विष[15]रूपं स्यान्नात्र कार्या विचारणा ॥ २७ ॥

मुखे हाला करे[16] माला * * शाला तु[17] तच्छविः[18] ।
हृदये स्त्री कराला तु दीपमाला गृहाङ्गणे ॥ २८ ॥

न करोति नरो[19] यस्तु स कथं मम पूजकः ।
संयोगो ग्रहनं देवि महाकल्पान्ततो तथा[20] ॥ २९ ॥

1 D °हा° । 2 D °दं स्मृतं । 3 U वीर्य° । 4 U स्तवका । 5 D अञ्जनं । 6 D कवले । 7 B °चने । 8 D द्रव्यं । 9 D भवे° । 10 D सर्वास्तिेषु करे । 11 U यज्ञा° । 12 D °व्याधभिया । 13 U °जायते । 14 B °नं । 15 A °द्धि वि°; U °विन्दु । 16 D गले । 17 U °द्वारं; D °मग्ना । 18 ADU चक्षुषी । 19 B परं । 20 A U °...ोऽपि च ।

सूर्यग्रहो यथा योगो विपरीते निशाकरे ।
प्रमादान्मनसा वाऽपि मोहतोऽपि न गालयेत् ॥ ३० ॥

तथा यदुच्यते वाक्यं तदेव कारयेत्प्रिये ।
तथा योगे समारब्धे पूर्णयोगो यदा न च[1] ॥ ३१ ॥

पुरुषस्य न संजातस्तेन संक्रीड्यते मुहुः ।
ग्रस्तास्तः स तु विज्ञेयः सर्वपर्वोत्तमोत्तमः ॥ ३२ ॥

स्वयं योगे समारब्धे स्वस्य[2] पूर्वं तु * * * ।
तथा[3] कार्यं समाचर्य[4] तस्य पातो न जायते ॥ ३३ ॥

ग्रस्तोदयः स विज्ञेयः सर्वसिद्धिप्रदायकः ।
[6]इदं रहस्यं परं[7] प्रोक्तं दिवायोगं शृणु प्रिये ॥ ३४ ॥

तस्याः स्वस्य क्रमेणैव तस्यास्त्वर्द्धोदयो मतः ।
महोदयः स्वयोगे स्यात् वार्ता[8] दशहरा स्मृता ॥ ३५ ॥

तद्वार्ताऽक्षय[9]रूपाख्या तृतीया परिकीर्तिता ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं विशेषं शृणु पार्वति ॥ ३६ ॥

मासद्वादशकं देवि क्रमेण परिकीर्तितम् ।
ऋतुयोगे महेशानि महासाम्राज्यमीरितम् ॥ ३७ ॥

दिव्यादीनामिदं प्रोक्तं पशूनां[10] शृणु पार्वति ।
सूर्यचन्द्रग्रहे देवि अङ्गुलद्वितयोर्धतः[11] ॥ ३८ ॥

सार्द्धद्वयाङ्गुलोत्तरं[12] केचिदिच्छन्ति तान्त्रिकाः ।
सूर्यग्रहे चतुर्यामं चन्द्रे यामत्रयं भवेत् ॥ ३९ ॥

वेधः प्रोक्तो महेशानि पूर्वयोर्दृष्टिवे[13]धनम् ।
न भोक्तव्यं तत्र देवि स्नानदानादिकं चरेत् ॥ ४० ॥

ग्रस्तोदयं समारभ्य ग्रस्तास्ते च[14] महेश्वरि ।
शास्त्रदृष्ट्या समालोच्य[15] स्नानदानादिकं चरेत् ॥ ४१ ॥

कदा लग्नं कदा मुक्तिः सर्वं ज्ञात्वा प्रयत्नतः ।
स्नानदानादिकं कार्यं नान्यथा शाङ्करं वचः ॥ ४२ ॥

नोपवासं प्रकुर्वीत जीवत्पुत्रो[16] हि कर्हिचित् ।
ग्रस्तास्ते पूर्वमु[17]क्तस्य नोपवासः[18] प्रकीर्तितः ॥ ४३ ॥

ग्रस्तो[19]दये पूर्ववेधे न भोक्तव्यं कदाचन ।
अत्र[20] केचिदपीच्छन्ति पशवः[21] शास्त्रमोहिताः ॥ ४४ ॥

1 U °र्चेन । 2 A सूर्य°; D यस्य । 3 B °या । 4 U °ख्यातं । 5 U तस्मात् । 6 D omits four lines. 7 U स्वयं मया । 8 B °द्धाता । 9 U र्त्तो क्षिप्य । 10 B यथा तां । 11 U तथा । 12 D °लेरन्ते । 13 D °सा° । 14 AU वा । 15 B °क्य । 16 D चक्रे । 17 B °यु° । 18 B °चारः । 19 AD ब्रह्मो° । 20 D तः° । 21 AB भव° ।

उपवासं प्रकुर्वीत ग्रस्तास्ते परमेश्वरि ।
शास्त्रदर्शस्तु सन्दर्शः प्रत्यक्षे पूर्णरूपता ॥ ४५ ॥
दिव्यानामपि देवेशि अङ्गुलद्वयतो भवेत् ।
उपावासस्त्रिरात्रं तु शैवानां परिकीर्तितः ॥ ४६ ॥
विष्णुगाणपसौराणां[1] द्विरात्रं परिकीर्तितम् ।
[2]शाक्तानां पूर्वरात्रं तु पुरश्चर्यायुतो भवेत् ॥ ४७ ॥
पुरश्चरणहीनानां नोक्तमेतन्मया तव ।
चान्द्रे स्वायम्भुवे देवि द्विरात्रं परिकीर्तितम् ॥ ४८ ॥
नैमित्तिकं द्वयं यत्र तत्राल्पं काम्य[3]वाचकम् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं सम्प्रदायफलं शृणु ॥ ४९ ॥
केरलश्चैव काश्मीरो गौडश्चैव तृतीयकः ।
सम्प्रदायत्रयं प्रोक्तं सर्वसिद्धिप्रवर्तकम् ५० ॥
सम्यक् प्रदीयते ज्ञानं सम्प्रदायः प्रकीर्तितः ।
कामादिदोषरहितः कादिहादिमतेश्वरः ॥ ५१ ॥
वाञ्छिता कल्पिता सिद्धिः मनोरथमयी तथा ।
सर्वैश्वर्यं भवेद्देवि लोके रत्नमिवापरः ॥ ५२ ॥
ललाटरेखां संमार्ज्य नवीनां निर्मितां चरेत् ।
विद्यारश्मिमहामन्त्रमन्त्र[4]मण्डलसंयुतः[5] ॥ ५३ ॥
महाविद्यामण्डलेशः[6] साम्राज्यमण्डलान्वितः ।
अष्टाष्टक[7]समायुक्तः पञ्चपञ्चकसंयुतः ॥ ५४ ॥
शाम्भवप्रश्नसंयुक्तो जन्मवर्षादिविद्भवेत् ।
चतुःसन्ध्यासमायुक्तः पञ्चपारायणान्वितः ॥ ५५ ॥
वाञ्छाकल्पलतायुक्तो मन्त्रमण्डलनाम च[8] ।
महाविद्यासमायुक्तः पादुकादशकान्वितः ॥ ५६ ॥
पञ्चषोढासमायुक्तः कादिहादिमतेष्वपि ।
यस्य प्राणमनो देवि मुर्तिस्फोटादिचाल[9]नम् ॥ ५७ ॥
हासनं कम्पनं वाक्यं मुखादुच्चार्यते स्फुटम् ।
षष्टिसिद्धीश्वरो यस्तु [10]केरलः परिकीर्तितः ॥ ५८ ॥
काश्मीरं शृणु देवेशि सावधानमना भव ।
कार्पण्यादिविरहितः वामादिगुणसंयुतः ॥ ५९ ॥
उभयोर्ध्वाम्नाययुक्तो राज्यदातृत्वशक्तिवित् ।
चतुर्विंशतिसिद्धानामधिपो नरपुङ्गवः ॥ ६० ॥

[1] D बौद्धानां । [2] D omits three lines. [3] U तत्र काम्यपि । [4] D यन्त्र° । [5] D °मतः । [6] D यन्त्रमन्त्र° । [7] D पंचषोढा° । [8] B °तः । [9] A °ताड° । [10] U omits केरल......°युक्तः in the sixth line.

एकत्रोर्ध्वाम्नाययुक्तः स काश्मीरः प्रकीर्तितः ।
[1]उभयोर्ध्वाम्नाययुक्तो महाकाश्मीर ईरितः ॥ ६१ ॥

अथ गौडं महेशानि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।
गीर्वाणगणसंवादी गारुडादिप्रणाशकः ॥ ६२ ॥

श्रीमद्ज्ञान[2]सरस्वत्याः पारगामी नरस्तु यः ।
भुवनानन्दकृद्वीरः[3] स्त्रीभक्तो[4] विजितेन्द्रियः ॥ ६३ ॥

डामर्यादिकलायुक्तः पूर्णदीक्षासमन्वितः ।
उक्ताधिकारसंपन्नः पूर्वमत्रापि[5] पार्वति ॥ ६४ ॥

अष्टाष्टकादिसंयुक्तः समयाचारपालकः ।
महाबलो महोत्साहो[6] गौड इत्यभिधीयते ॥ ६५ ॥

पूर्वगौ[7]ड़ो मध्यगौड़ो द्विविधः पूर्ववद्भवेत् ।
इति गौड़स्तु संप्रोक्तः सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥ ६६ ॥

अणिमाद्यष्टसंयुक्तः श्रीगौड़ः परिकीर्तितः ।
सम्प्रदायत्रये देवि विकल्पं[8] पूर्वमीरितम् ॥ ६७ ॥

परमेशजपासक्तः सर्वसत्त्वदयान्वितः ।
त्यागी भोक्ता विनीतश्च तिथिनित्याप्रपूजकः ॥ ६८ ॥

परनिन्दा परद्रोहो परीवादो महेश्वरि ।
परस्त्रीपरवित्ते च षष्ठश्चैव प्रतिग्रहः[9] ॥ ६९ ॥

वर्जयेत्सर्वमेतद्धि सङ्ख्यामन्यां शतं[10] भवेत् ।
परद्रोहं परीवादं परवित्तं प्रतिग्रहम् ॥ ७० ॥

परवार्ता[11] विशेषेण शाक्ते पञ्च विवर्जयेत् ।
बटुकस्य मतं प्रोक्तं शङ्करस्य मतं शृणु ॥ ७१ ॥

परान्नं परहस्तं च सर्वथा परिवर्जयेत् ।
परहस्तः सर्वपुण्यजपपूजाहरः स्मृतः ॥ ७२ ॥

अन्यमन्त्रं जप्यमानस्त्वन्यदेवेषु[12] तत्परः ।
संप्रदायेन सम्भिन्नः सर्वदोषसमन्वितः ॥ ७३ ॥

लोलुपश्चैव पाषण्डः प्रोक्तः कलियुगे नरः ।
तेन यत्क्रियते पापं सदसद्वा महेश्वरि ॥ ७४ ॥

तद्धस्तभोजी देवेशि तदंशं लभते ध्रुवम् ।
मिताहारी[13] जपासक्तो गुरुभक्तो जितेन्द्रियः ॥ ७५ ॥

1 A omits this line. 2 U °गान°। 3 B °द्धीरः। 4 A तिग्मांशु।
5 U पूर्णमन्त्रोऽपि; B मन्त्रोऽपि। 6 D महेशानि; U °ही। 7 D °नगौं°। 8 B संकल्पे।
9 U प्रकीर्तितः। 10 B मतं। 11 U °कान्तां। 12 AU °न्याचारेषु। 13 B °शनी;
D °क्षरं°।

सत्य[1]वक्ता महेशानि नरश्चैव सदा भवेत् ।
दानादि[2]गुणसंयुक्तो हस्ताद्भोजनमाचरेत् ॥ ७६ ॥
विशेषेण महेशानि स्त्रीहस्तं परिवर्जयेत् ।
स्त्रीशूद्रालापनं देवि कर्तव्यं न कदाचन ॥ ७७ ॥
इदं पशुमते[3] प्रोक्तं दिव्यानां पूर्वमीरितम् ।
पूर्वोक्तां शक्तिमानीय सर्वलक्षणलक्षिताम्[4] ॥ ७८ ॥
घृणालज्जादिरहितां समानीय प्रयत्नतः ।
न्यासजालादिकं सर्वं पूर्ववत्[5] परमेश्वरि ॥ ७९ ॥
* * विकसितं कृत्वा सर्वसौगन्धसंयुतः ।
पूजयेद्देवताबुद्ध्या विकारपरिवर्जितः ॥ ८० ॥
* * * तु विधायादौ ततो ग्रहणमाचरेत् ।
तत्कुण्ड * * * कुर्वन् जपं कुर्यान्निरन्तरम् ॥ ८१ ॥
तत्र * * ततो दत्त्वा जपं कुर्यादनन्यधीः ।
* * * देवि जपेदेकमनाः प्रिये ॥ ८२ ॥
पुनरालोच्य संजप्य सम्बुध्य[6] परमेश्वरि ।
सर्वसिद्धीश्वरो भूयाच्छिवतुल्यो नरो भवेत् ॥ ८३ ॥
तद्धस्तनिःसृतजलं दिव्यमुक्तासमं भवेत् ।
हीरकः स्फटिको भूयान्मन्त्रः[7] स्वर्णकरं भवेत् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ८४ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे शक्तिपूजाकथनं नाम चतुर्दशः पटलः[8] ।

1 B मित° । 2 B इत्यादि° । 3 B °पते: । 4 U °संयुतां । 5 B पूर्ववत्पूजयेत् ।
6 U °चुम्ब्य । 7 D °न्मुद्रं । 8 The colophon is ours.

पञ्चदशः पटलः।

ईश्वर उवाच।

स्त्रीस्वरूपं पुंस्वरूपं गवाक्षयोगवर्णनम्।
सिद्धेश्वर्यादिविज्ञानं वीरपत्न्यादिलक्षणम् ॥ १ ॥

चातुर्वर्ण्यकुले देवि चतुर्णां चा[1]भिचारतः।
भिन्नतीर्थप्रकथनं तद्वेश्यातीर्थनिर्णयम् ॥ २ ॥

पञ्चाशत्पीठदेवीनां वेश्यात्वाद्व्यभिचारतः।
तीर्थानि सर्वसिद्धानि सद्यः[2] सिद्धिकराणि च ॥ ३ ॥

कथ्यते देवदेवेशि सावधानमना भव[3]।
सुन्दरीं तरुणीं रम्यां चार्वङ्गीं चारुहासिनीम्[4] ॥ ४ ॥

गुरुभक्तां जपासक्तां महाकामकुतूहलाम्।
दर्शनान्मोहिनीं साध्वीं कटाक्षादिप्रमोचनीम् ॥ ५ ॥

केशरञ्जनसंयुक्तां वस्त्र[5]रञ्जनसंयुताम्।
गर्भ * * कलायुक्तां पुष्पो[6]त्पाटनतत्पराम्[7] ॥ ६ ॥

नानापाककलायुक्तां लेह्यपेयादिसत्कलाम्।
शय्यासंरञ्जनीं दिव्यां मुखवासादिरञ्जिनीम्[8] ॥ ७ ॥

गीततालमृदङ्गादिवीणावादनतत्पराम्।
काव्यालापसमस्या[9]दिपल्लवादिसमन्विताम् ॥ ८ ॥

नानाचित्रकलायुक्तां सौरम्य[10]* * न्विताम्।
* * शातनसंयुक्तां सत्कुचां करुणाकुलाम् ॥ ९ ॥

* * स्थूलदीर्घकरां नानाभरणभूषिताम्।
[11]* * * * देवेशि ह्यविकारपरायणाम् ॥ १० ॥

[11]* * * * * विकारपरिवर्जिताम्।
नायिकाष्टतुल्ययुक्तां क्रोधमात्सर्यवर्जिताम् ॥ ११ ॥

सर्वदोषविहीना या सा शक्तिः परिकीर्तिता।
पुंस्वरूपं महेशानि कथ्यते श्रृणु साम्प्रतम् ॥ १२ ॥

नानाविलासकुशलः सर्वशक्तिसमन्वितः।
तरुणः सुन्दरः शूरश्चिर * * * कारकः ॥ १३ ॥

दीर्घ * * दृढाघाती * * * च तत्परः।
कामशास्त्रकलायुक्तो मन्त्रनाड्यौषधान्वितः ॥ १४ ॥

[1] B ना°। [2] D °र्व°। [3] D °नावधारय। [4] D °लोचनां। [5] A मुख°।
[6] U °ष्यो°। [7] A°दन संयुतां। [8] U °तां। [9] A °मास्वा°। [10] D सवाल्य°।
[11] Omitted.

स्तम्भज्ञानी[1] * * वृद्धिस्थूलदीर्घक्रियान्वितः ।
मकारपञ्चकासक्तो गुरु[2]भक्तो जितेन्द्रियः ॥ १५ ॥

सर्वकालं जपासक्तः सर्वतन्त्रार्थतत्त्ववित् ।
आकर्षणवशीकारस्तथोच्चाटनतत्परः ॥ १६ ॥

ज्ञान[3]विज्ञानसंयुक्तः कामा[4]दिदोषवर्जितः ।
संगीतवाद्यवीणादि काव्यनाट्यकलाग्रणीः[5] ॥ १७ ॥

पल्लवानां तु विज्ञाता कुल[6]भक्तो महोत्तमः ।
* * * चालोच्य विकारादि[7]विवर्जितः ॥ १८ ॥

स्त्रीस्वरूपस्य विज्ञानी देहज्ञानी तथापरः ।
शापानुग्रहणे दक्षः सर्वभूतदयापरः ॥ १९ ॥

सर्वचक्रस्य विज्ञानी दिव्याम्बर[8]विभूषितः ।
दिव्याभरणसंयुक्तः सर्वसौगन्ध[9]संयुतः ॥२०॥

[10]सर्वदा धूपगेहस्थस्त्रैकाल्य[11]ज्ञानवित्परः ।
स्त्रीरूपज्ञानसम्पन्नः सर्वदा तत्स्वरूपवान् ॥२१॥

समस्याकोशविज्ञानी गेहरञ्जनसंयुतः ।
ईदृग्विधो महेशानि साधनार्हो न चाऽन्यथा ॥२२॥

तत्रापि कालिकाभक्तः कलौ दुर्लभ एव च ।
एवं गुणान्समालोच्य[12] सस्मितास्यो[13] महेश्वरि ॥२३॥

साधनां कारयेद्देवि नान्यथा शाङ्करं वचः ।
त्रिधा त्रिशक्तिसंजापी गवाक्षे योगमभ्यसेत् ॥२४॥

देवालये नदीतीरे रम्ये वा यत्र कुत्रचित् ।
धूपामोदगृहं ग[14]त्वा भूतशुद्ध्यादिसंयुतः ॥२५॥

ऋषिच्छन्दादिषोढान्तं कुल्लुकान्तं महेश्वरि ।
कृत्वा ध्यात्वा महेशानि गवाक्षे दृष्टियोजनम् ॥२६॥

अङ्गुष्ठादिशिखान्तं हि समालोच्य जपं चरेत् ।
[15]भ्रामरं सूर्यबिम्बं च त्रिवेणीपुष्करं तथा ॥२७॥

तिलपुष्पं खञ्जरीटं चम्पकं[16] कामरूपकम् ।
अमृतं पुष्पितं देवि सङ्गीतं वाद्यमेव च ॥२८॥

1 तन्त्रज्ञान° । 2 DU भक्त° । 3 B °नी । 4 B कान्ता°; D काला° । 5 U कलिग्रहः । 6 D कला° । 7 D व्यभिचारादि° । 8 U °चार° । 9 D °न्धि° । 10 U omits सर्वदा......विज्ञानी in the third line. 11 D °लोक्य° । 12 [illegible] 13 U° स्यो; B °स्यो । 14 D कृ° । 15 D चा° । 16 U चुम्बनं; U सर्वत्र

समालोच्य जपेद्देवि कामगेहे विशेषतः ।
एकद्वित्र्यादिलक्षान्तं समालोच्य जपं चरेत् ॥२९॥

तत्रेष्ट[1]पुष्पिणीं[2] दृष्ट्वा कृत्वा संयोगमादरात् ।
गवाक्षयोगसामर्थ्यात्[3] जपं कुर्यादनन्यधीः ॥३०॥

अष्टावधानी देवेशि भवत्येव न संशयः[4] ।
अथवाऽन्यप्रकारेण साधनान्तरमुच्यते ॥३१॥

कुलजां युवतीं वीक्ष्य * * * प्रदापयेत् ।
* * * कारयेद्देवि गवाक्षमभ्यसेत्तथा ॥३२॥

* * * विलिहन् देवि स्वरसं च ततः परम् ।
एवं मासाष्टकं कुर्यात्सिद्धिदाता न चान्यथा ॥३३॥

दशावधानी देवेशि भवत्येव न चाऽन्यथा ।
वीरपत्नीं समानीय शवशय्यां[5] समाचरेत् ॥३४॥

वीरसाधनवत्कृत्वा शव[6]मासाद्य[7] यत्नतः ।
* * * * * स्थाप्य सप्त * * * योगतः ॥३५॥

गवाक्षयोगमासाद्य तत्रैव परमेश्वरि ।
वर्षमात्रं जपेद्देवि कालीतुल्यो[8] नरो भवेत् ॥३६॥

शतावधानी देवेशि भवत्येव नरोत्तमः ।
अथवाऽन्यप्रकारेण साधनान्तरमुच्यते[9] ॥३७॥

महाशवमध्यभागे भूमा[10]वासाद्य यत्नतः ।
मृदुचूडकमुण्डानि[11] कोमलं च चतुर्थकम् ॥३८॥

क्रमेण दिक्षु संयोज्य तत्र शक्तिं समानयेत्[12] ।
आसनं तत्र सन्दत्वा महाव्याघ्रासनं तथा[13] ॥३९॥

तस्योपरि[14] समानीय * * * विधाय च ।
स्पर्श[15]षट्कासनं कृत्वा जपं कुर्यादनन्यधीः ॥४०॥

वर्षमात्रं जपेद्देवि समयादिषु तत्परः ।
सहस्राद्यवधानं तु[16] कर्तुं शक्तो नरो भवेत् ॥४१॥

कुंकु[17]मं केशरं चापि समानीय प्रयत्नतः ।
वामहस्ते तु संस्थाप्य दक्षिणे यन्त्र[18]मालिखेत् ॥४२॥

[1] U °त्रैव; B °त्रात्र । [2] BD °तां । [3] B °र्थ्यं । [4] D चान्यथा । [5] A शवं तस्य । [6] A सर्वं° । [7] B °दाय । [8] U °कास्यो; D °साक्षा° । [9] D °त्र प्रयुज्यते । [10] D भूमौ चावाह्य । [11] DU °नां । [12] U °चरेत् । [13] AB °या । [14] U तत्र वेश्यां । [15] AD सर्वो°; B स्पर्धा° । [16] D °तत् । [17] B °कुमु° । [18] D दक्षेण मन्त्र° ।

वामेन तर्पणं कुर्यात्सहस्रमयुतञ्च वा ।
शक्तेर्मुखं समालोक्य तर्पणं सर्वदा चरेत् ॥४३॥

सर्वसिद्धीश्वरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ।
सिद्धेश्वरीलक्षणं च कथ्यते शृणु साम्प्रतम्[1] ॥४४॥

यस्या विवाह्यते[2] कन्या सा चेद्वीराङ्गना यदि ।
सापि * * यदि भवेत्तदा सिद्धेश्वरी मता ॥४५॥

केलिकुञ्जी महेशानि व्यभिचार[3]परायणा ।
कुलीनस्य तु या[4] भार्या सापि * * भवेद्यदि ॥४६॥

वागीश्वरीति विख्याता महापीठेश्वरी परा ।
श्यालिका यदि चे * * * * स्वादनतत्परा ॥४७॥

विशालाक्षीति सा प्रोक्ता सर्वसिद्धिप्रदर्शिका ।
श्यालकस्य तु या कन्या सा यदा व्यभिचारिणी ॥४८॥

कामाख्येति च विज्ञेया सर्वसिद्धिकरा भुवि ।
तत्पत्यास्तु[5] गृहे देवि शत * * व[6]धिर्भवेत् ॥४९॥

[7]महाराजेश्वरी ख्याता त्रैलोक्यसिद्धिदायिका ।
वीरपत्नी स्वयं वीरा प्रोक्ता श्रीमन्महेश्वरी ॥५०॥

तत्सुता कुलविद्यानामाद्या श्रीत्रैपुराम्बरा ।
तत्सुता भुवनेशानि शाक्तस्य शाङ्करी कला ॥५१॥

दिव्यस्य विमला प्रोक्ता पूर्णस्य कालिका स्मृता[8] ।
ऊर्ध्वादि सर्वसाम्राज्यमेधान्तं परमेश्वरि ॥ ५२ ॥

विद्याराज्ञीं समारभ्य हंसकाल्यन्तगं[9] भवेत् ।
विलोमेन[10] महेशानि तद्भार्यानाम कीर्तितम् ॥ ५३ ॥

गुरुपत्नीति कामेशी तत्सुता बालिका स्मृता ।
लोपामुद्रा तत्स्नुषा स्याच्चातुर्वर्ण्यक्रमं शृणु ॥ ५४ ॥

द्विजस्त्री यदि चे * * सा प्रोक्ता कुलसुन्दरी ।
त्वरिता सैव सम्प्रोक्ता व्यभिचारपरायणा ॥ ५५ ॥

क्षत्रियस्य तु[11] कन्या च स्नुषा * * दियोगतः ।
कौलिनी माधवी देवि वाराही कामसुन्दरी ॥ ५६ ॥

मोहिनीति क्रमेणैव व्यभिचारक्रमेण च ।
वैश्यस्त्री यदि चे * * व्यभिचारपरायणा[12] ॥ ५७ ॥

1 DU पार्वति । 2 D विभाव्यते । 3 U नित्यमेव । 4 B सा । 5 D तत्कन्या तु । 6 U °वि° । 7 A omits seven lines. 8 B मता । 9 B °कं । 10 D विना मनुं । 11 B क्षत्रिया तस्याः । 12 BD °रोऽथवा ।

स्वप्नावती भोगवती नित्या क्लिन्ना च कुक्कुटी ।
अघोरा[1] सिद्धचामुण्डा[2] सुतास्नुषा[3]क्रमेण च ॥ ९८ ॥

शूद्रपत्नीसुता कुब्जी * * वा व्यभिचारतः[4] ।
अश्वारूढा च धनदा कुब्जिका[5] शबरेश्वरी ॥ ९९ ॥

अनङ्गमाला नीलाख्या क्रमेण परिकीर्त्तिता ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६० ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे गवाक्षयोगवर्णनं नाम पञ्चदशः पटलः ।

[1] D आद्या वा । [2] B वामाज्ञा । [3] D स्वपा । [4] U:°चारिणी । [5] B कुलिका ।

षोडशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि नवरात्रस्य निर्णयम् ।
नवरात्रे समायाते किं कर्तव्यं च तद्वद ॥ १ ॥

नवरात्रीति[1] किन्नाम कथं जातं किमात्मकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

नवशक्तिभिः सयुक्तं[2] नवरात्रं तदुच्यते ॥ २ ॥

एकैव देवदेवेशि नवधा परिनिष्ठिता[3] ।
शयनं बोधनाख्यं च नवरात्रं द्विधा भवेत् ॥ ३ ॥

शयनं चैत्रमासीय[4]माश्विनस्थं तु[5] बोधनम् ।
द्वाभ्यां तु समुपोष्यैव[6] सर्वसिद्धिं लभेन्नरः ॥ ४ ॥

निराहारी फलाहारी त्वेकभक्तो दृढव्रतः
नक्तभोजी हविष्याशी यथाशक्त्या समाचरेत् ॥ ५ ॥

नवरात्रव्रतासक्तो नव[7]नाथो भवेद्ध्रुवम् ।
गौडकाश्मीरद्रविडमार्गेण त्रिविधं भवेत् ॥ ६ ॥

अमायुक्ता न कर्तव्या प्रतिपत्कालिकार्चने[8] ।
अष्टम्यन्तं समाचर्य ततोऽष्टम्यान्तु होमयेत् ॥ ७ ॥

अर्धरात्रे समायाता मूलविद्याऽपि पार्वति ।
साऽष्टमी सर्वकार्याणां कर्त्री भवति निश्चितम् ॥ ८ ॥

होमपूजादिकं तत्र कुर्याद्यत्नेन पार्वति ॥
द्वितीये[9] दिवसे चेत्स्यात्तदेवोपोषणं चरेत् ॥ ९ ॥

प्रतिपद्युक्तमल्पं वा यदि न स्यात्परेऽहनि ।
अमायुक्तं तदा कुर्यात्त्यक्त्वा षोडशनाडिकाः ॥ १० ॥

घटिकाः षोडश त्याज्या आद्याः प्रतिपदस्तु याः[10] ।
कलशस्थापनं कुर्यात्कल्याणं जायते ध्रुवम्[11] ॥११॥

नवम्यां पारणं कुर्याद्दशम्यां तु विसर्जनम्[12] ।
काश्मीराख्यक्रमं देवि शृणु यत्नेन पार्वति ॥१२॥

नवरात्रं निराहारो होमोऽष्टम्यां समाचरेत् ।
नवम्यां विप्रभोज्यं स्याद्दिग्वेधे पारणां चरेत् ॥१३॥

नवरात्रं निराहारो निर्विकल्पो जितेन्द्रियः ।
अष्टमी[13]नवमीसन्धौ होमोऽष्टम्यां[14] समाचरेत् ॥१४॥

1 B °त्रमिति । 2 B °न्तुष्टं । 3 D °निर्वृता । 4 U °साद्यं । 5 D °ने शृणु
6 D °पास्यैव । 7 D नर° । 8 B °र्चयेत् ; D °नं । 9 DU °या । 10 D °स्तथा ।
11 A वच; D भुवि । 12 B °येत् । 13 B °म्यां । 14 B °т

नवम्यां विप्रभोज्यं स्याद्दशम्यां पारणं[1] चरेत् ।
केरलाख्यः क्रमः प्रोक्तो निर्णयं शृणु पार्वति ॥ १५ ॥
तिथिक्षये तथा वृद्धौ यथोक्तेन तु वर्त्मना ।
अष्टमीनवमीप्राप्तौ पूर्ववेधे[2] न दु[3]ष्यति ॥ १६ ॥
अष्टम्यामर्धरात्रौ तु[4] यत्किञ्चित्कुरुते नरः ।
तत्तदक्षय्यमा[5]याति नवदुर्गाप्रयोगतः ॥ १७ ॥
एकोत्तरप्रवृद्ध्या वा स्तोत्रजापा[6]दिकं चरेत् ।
प्रथमेऽह्नि कृतं यावत्तावत्कुर्यान्न वा सुधीः ॥ १८ ॥
उदयास्तमयं जप्त्वा त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।
नवरात्रव्रते स्त्रीणा * * योगो यदा भवेत् ॥ १९ ॥
सैव देवी न सन्देहस्ताम्पूज्य विजयी कलौ ।
ताम्बूलागु[7]रुकस्तूरीदिव्याम्बरविभूषणैः[8] ॥ २० ॥
शक्तीनां नवरात्रादौ ताम्बूलभक्षणं[9] सदा ।
सूर्योदयं समारभ्य पुनः सूर्योदयान्तरम्[10] ॥ २१ ॥
तावज्जप्त्वा निरातङ्कः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
एकासनगतो भूत्वा नवरात्रं तु शाम्भवीम्[11] ॥ २२ ॥
मुद्रामालम्बये[12]द्देवि नवनाथाधिपो भवेत् ।
गृहारामे च कर्तव्या[13] निर्जने पर्वतेऽपि वा ॥ २३ ॥
अधोमुखं वा देवेशि नवरात्रं निरम्बुभुक् ।
स्वमाच्छाद्य मृदा देवि तत्र संस्थापयेद् घटम् ॥ २४ ॥
यवाङ्कुरान्समारोप्य शाम्भवीं मुद्रिकां चरेत् ।
दृढासनी वा शयनी यथादिष्टं समाचरेत् ॥ २५ ॥
कापालिकावधूतानां व्रतमेतन्मयोदितम् ।
आज्ञा भवति[14] देवेशि तदैवोपोषणं चरेत् ॥ २६ ॥
आज्ञा यदि न जायेत तदा ग्रामाधिपस्य च ।
देशाधिपस्य विप्रस्य पूजकस्य स्त्रियस्तथा ॥ २७ ॥
आज्ञां गृहीत्वा देवेशि वरं प्रार्थ्य सुखी भवेत् ।
भक्त[15]प्रीता महा[16]दुर्गा स्वयमाज्ञां प्रयच्छति ॥ २८ ॥
वीरशाक्त[17]विधानेन चण्डदर्प[18]व्रतं चरेत् ।
जिह्वां संप्रोध्य[19] यत्नेन द्विवेदरसनाङ्गुलम् ॥२९ ॥

[1] B °णां । [2] B °धो । [3] A दृ° । [4] B °त्रे च । [5] B °दक्षीणतां । [6] U पाठा° । [7] U °ग° । [8] U °ण: । [9] D °णात् । [10] U ° के । [11] D °वि; B °वी । [12] AU °लां जपे; D °सनं च य° । [13] B गहायामहिकायां वा; U परि॰ार्थं च । [14] A भ्रमति । [15] U° क्ति । [16] B समा । [17] U °शक्ति । [18] A ° न्द्रदर्श° । [19] U °त्रोज्य; A °ग्राह्य ।

[1]पुनरायाति सा जिह्वा तेन सिद्धीश्वरो भवेत् ।
नवरात्रं समासाद्य महा[2]ष्टम्यां निशामुखे ॥ ३० ॥
देवीं सम्पूज्य यत्नेन सङ्कल्पं कामनान्वितम् ।
शिरःपुष्पं कर्तयित्वा पूर्णमध्यकनिष्ठतः ॥ ३१ ॥
यन्त्रमध्ये[3] निवेद्याऽथ शिवतुल्यो भवेद्ध्रुवम् ।
पुनः शिरः समायाति महाचीनवरः[4] स तु ॥ ३२ ॥
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते शृणु ।
नवरात्रं निराहारः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ॥ ३३ ॥
महाष्टम्यामर्धरात्रे अङ्गुष्ठात् मस्तकावधिः ।
मांसान्[5] संकर्त्य[6] यत्नेन यथोक्तं कुण्डमारमेत् ॥ ३४ ॥
होमयेत्तत्र देवेशि देवी प्रत्यक्षतामियात् ।
देवी[7]देहो भवेत्तद्धि नात्र कार्या विचारणा ॥ ३५ ॥
[8]अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते शृणु ।
नवरात्रं निराहारो गुरुभक्तो महाव्रती ॥ ३६ ॥
कुण्डं पुरुषमात्रं तु कृत्वा तत्र विशेषतः ।
पञ्चपल्लवकाष्ठानां वन्हिं तत्र समाचरेत् ॥ ३७ ॥
अङ्गुष्ठान्मस्तकान्तं हि स्वदेहं होमयेद्व्रती ।
अग्निशय्यां च वा कृत्वा देवीं पश्यति निश्चितम् ॥३८ ॥
न चापरक्रमेणैव[9] लतागेहप्रवेशनात् ।
भवेत्कल्पलतातुल्यः साधको नात्र संशयः ॥ ३९ ॥
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते शृणु ।
नवरात्रं निराहारो निर्विकल्पो जितेन्द्रियः ॥ ४० ॥
यं कंचिद्वै जपेन्मन्त्रं पत्रं पुष्पं फलं तथा[10]।
मज्जनं दन्तकाष्ठं वा तद्गेहे भोजनं च वा ॥ ४१ ॥
जगत्त्रयं वशीकुर्यान्नात्र कार्या विचारणा ।
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते शृणु ॥ ४२ ॥
नवरात्रं निराहारो निर्विकल्पो दृढव्रतः ।
यमुद्दिश्य क्रियां कुर्यात्तमेव वशमानयेत् ॥ ४३ ॥
भोजनं वाऽन[11]येद्देवि यस्य वश्यं[12] समुद्दिशेत्[13]।
कामबीजं साध्यनाम वशीकुर्विति चोच्च[14]रेत् ॥ ४४ ॥

1 B न पु° । 2 B °ध्या° । 3 D °देवे; U °न्त्रे देवे । 4 D °वरः । 5 B मांसं । 6 B सकल; A कर्तु प्र° । 7 B °व° । 8 This line is often shortened in MSS to °अथवान्य° । 9 B चोपक्रमणेनैव । 10 A च वा । 11 D वाल° । 12 D यस्य । 13 B समं दि° । 14 B °द्ध° ।

स्वाहामुच्चार्य देवेशि प्रदीप्ते जठरानले ।
होमयेद्यत्नतो[1] देवि तद्गृहं वशमानयेत् ॥ ४५ ॥

अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते श्रृणु[2] ।
नवरात्रं निराहारः सत्यवादी जितेन्द्रियः ॥ ४६ ॥

सहदेवी वनं[3] गृह्य (?) नवम्यां परमेश्वरि ।
पूर्वोक्तमनुना देवि पत्रान् वा पिण्डमाहरेत् ॥ ४७ ॥

आजन्मान्तं वशीकुर्यात्तमेव सकुटुम्बकम् ।
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते श्रृणु ॥ ४८ ॥

नवरात्रं मौनयुक्तो वृक्षासनसमन्वितः ।
पारणादिवसे प्राप्ते गोमुखं कारयेत्प्रिये ॥ ४९ ॥

पूर्वोक्तमनुना देवि होमये[4]ज्जठरानले ।
स्वगेहे तत्त्वरात्रेण तद्गेहे दिवसत्रयात् ॥ ५० ॥

आजन्मान्तं वशीकुर्यान्महादेवाधिकं नरम् ।
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते श्रृणु ॥ ५१ ॥

नवरात्रं निराहारो गुरुभक्तो महाव्रती ।
वामाङ्गुष्ठो[5]परि स्थित्वा वेदरात्रं महेश्वरि ॥ ५२ ॥

दक्षाङ्गुष्ठोपरि तथा वेदरात्रं महेश्वरि ।
नवम्यां पारणं[6] कुर्याद्बिल्वपिण्डं प्रदापयेत् ॥ ५३ ॥

जगत्त्रयं वशीकुर्यान्नात्र कार्या विचारणा ।
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते श्रृणु ।
नवरात्रं पर्यटन् वै लोचनासनसं[7]युतः ॥ ५४ ॥

होमं कुर्यान्महाष्टम्यां नवम्यां पारणं चरेत् ।
सर्वस्वदानं कृत्वा तु त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ ५५ ॥

अथवाऽन्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
गोमुत्राशी महेशानि नवरात्रं महेश्वरि ॥ ५६ ॥

यं कञ्चिद्वै जपेन्मन्त्रं नवम्यां होममाचरेत् ।
नवम्यां पारणं कुर्याद्गोमुखेन महेश्वरि ॥ ५७ ॥

देवतादर्शनं भूयाद्रात्रौ स्वप्ने महेश्वरि ।
अथवाऽन्यप्रकारेण प्रयोगः कथ्यते श्रृणु ॥ ५८ ॥

नवरात्रं जितग्रासो मौनव्रतधरः शुचिः ।
निर्द्वन्द्वो[8] निरहङ्कारः सत्यवादी महामतिः ॥ ५९ ॥

[1] B °दन्यतो° । [2] D साधनान्तरमुच्यते । [3] B रसं । [4] U °ज्जा° । [5] A वानप्रस्थो° ।
[6] B °णां । [7] U मनसा° । [8] [illegible] D° गर्त्रो ।

राजाकर्षणकामश्चेद्राजा सप्तदिगुन्मुखः[1] ।
पारणं चेच्छया कुर्याद्रात्रजापी[2] सदा भवेत् ॥ ६० ॥

त्रैलोक्यं वशमायाति नात्र कार्या विचारणा ।
संन्यासी शङ्करः प्रोक्तः [3]कापाली कालभैरवः ॥ ६१ ॥

[4]दिगम्बरो महाकालो ब्रह्मचारी बटुर्भवेत् ।
कृष्णवर्णः स्मृतः कृष्णो गौरो ऋषिवरः स्मृतः ॥ ६२ ॥

रूपगन्धप्रभेदेन नाम प्रोक्तं महेश्वरि ।
रूप[5]जातिप्रभेदेन कुमारीनाम कीर्तयेत् ॥ ६३ ॥

गन्धभेदेन देवेशि दशविद्यादिकं भवेत् ।
एवं ज्ञात्वा[6] पारणं तु कुर्याद्यत्नेन शाम्भवि ॥ ६४ ॥

इति संक्षेपतः प्रोक्तं वाग्भेदं शृणु पार्वति ।
वाक्सिद्धिर्द्विविधा प्रोक्ता शापानुग्रहकारिका ॥ ६५ ॥

महाकवित्वरूपैका द्वितीया परिकीर्तिता ।
[7]शापानुग्रहरूपाया भेदान्सं[8]शृणु पार्वति ॥ ६६ ॥

मन्त्रद्वारा[9]: महेशानि स्वप्नद्वारा द्वितीयका ।
प्रत्यक्षता तृतीया स्याच्चतुर्थी कर्णगोचरी ॥ ६७ ॥

आकाशगोचरा बाणसंख्याख्या[10] परिकीर्तिता ।
घटस्था दर्पणस्था च जलमण्डलमध्यगा ॥ ६८ ॥

एवमष्टविधा प्रोक्ता शापानुग्रहणी कला ।
कवित्वाख्या महेशानि तद्भेदान् शृणु यत्नतः ॥ ६९ ॥

अष्टदिक्शतसाहस्रं महाश्रुतिधरी तथा ।
दू[11]तकाव्यं च घटिकाशतकाव्यं[12] महेश्वरि ॥ ७० ॥

वाक्सिद्धिर्गदिता देवि लतारूपं शृणु प्रिये ।
महाचीन[13]द्रुमलतावेष्टितः साधकोत्तमः ॥ ७१ ॥

रात्रौ यदि जपेन्मन्त्रं सैव कल्पलता भवेत् ।
मुखे चन्द्रस्तु सीमन्ते रविः संकीर्तितो बुधैः ॥ ७२ ॥

नेत्रे कामः कर्णयुगे सनत्कुमार एव च ।
अधरेऽमृतवाणीशो जिह्वायां तु सरस्वती ॥ ७३ ॥

कल्पद्रुमः कलियुगे कामधेनुर्ललाटयोः ।
वाञ्छामणिः स्पर्शमणिः * * * परिकीर्तितौ ॥ ७४ ॥

1 A च दरिद्रता; D सप्तदिङ्मुखः ; U वसति दिङ्मुखा । 2 D त्रावाशी । 3 U क° । 4 A omits seven lines. 5 B तपो । 6 B पूर्वजातौ; D° जाते । 7 D omits four lines. 8 U °न् वै । 9 U °रात् । 10 U संरक्ष । 11 D [illegible] । 12 B °ताल्यं तु । 13 U वीर° ।

दक्षिणावर्तकम्बु[1]स्तु कण्ठदेशः प्रकीर्तितः ।
चिन्तामणिर्हृदम्भोजे शेषो वेण्यां प्रतिष्ठति ॥ ७५ ॥

सप्तस्वर्गा मस्तकान्ते सप्तपातालकं नसि ।
पादयोरवताराश्च जङ्घयोर्देवतागणाः ॥ ७६ ॥

नाभौ ब्रह्मा त्रिसूत्रे तु त्रिगुणात्मा सदाशिवः ।
रोमावल्यां महाविष्णु * * ब्रह्माण्डगोलकम् ॥ ७७ ॥

पृष्ठवंशे राक्षसाश्च भाग्यलक्ष्मीर्मुखाम्बुजे ।
दानलक्ष्मीः करयुगे हृदये करुणाभिधा ॥ ७८ ॥

* * युग्मे[2] वीरलक्ष्मीर्देहः सौम्याभिधो भवेत् ।
कुलशास्त्रे[3] कीर्तिलक्ष्मीर्माने खड्गाभिधा भवेत् ॥ ७९ ॥

अनेककोटिब्रह्माण्डं * * मध्ये प्रतिष्ठति ।
तत्त्वाग्निवेदभुवने द्वीपादौ लोक[4]शक्तयः ॥ ८० ॥

वार्तालापे चतुर्वेदाः सर्वशास्त्राणि वै कटौ[5] ।
ब्रह्माण्डगोलके यच्च यत्किञ्चिज्जगतीतले ॥ ८१ ॥

तत्सर्वं शक्तिदेहे तु सर्वदा व्याप्य तिष्ठति ।
[6]शक्ति * * * मारभ्य मोक्षान्तपूर्वगं शिवे ॥ ८२ ॥

सर्वं तिष्ठति देवेशि क्रोधे संहारशक्तयः ।
महामन्त्रास्तथा हासे महाविद्याः कटाक्षयोः ॥ ८३ ॥

वृक्षो[7] जीवो लता जीवप्रदात्री परिकीर्तिता ।
[8]चीनद्रुमलतायास्तु[9] माहात्म्यं परमेश्वरि ॥ ८४ ॥

विचित्रमेतद्देवेशि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
अन्य[10]वृक्षस्य मूलञ्च प्रोक्तं भूमितलं भवेत् ॥ ८५ ॥

एतद्वृक्षस्य मूलं तु मध्यभागे विराजते ।
मध्ये भूमि[11]र्महेशानि शाखाश्च परितः स्मृताः ॥ ८६ ॥

अधःशाखस्तूर्द्ध्वशाखो मूलं मध्ये च[12] भूमिका ।
जलं[13] तत्रैव देवेशि प्रयागं तत्र कीर्तिता ॥ ८७ ॥

ब्रह्माण्डगोलं[14] पुष्पं वै फलं बीजं च पार्वति ।
तत्रैव तिष्ठति प्राज्ञे वृक्षश्चलति सर्वदा ॥ ८८ ॥

वाणी वस[15]ति सानन्दा स्वेच्छाचारी निरङ्कुशः ।
परमानन्दरूपा तु लता तस्याः प्रकीर्तिता ॥ ८९ ॥

[1] U °ण्ठ° ।　[2] AB रम्ये; U सामरस्ये ।　[3] D° मन्त्रे ।　[4] U °स्त्रैलोक्य°　[5] B करे ।
[6] A omits this line.　[7] U °क्षे ।　[8] B पां° ।　[9] D °यां तु ।　[10] D °न्त्य°; B °ल्प° ।
[11] D जाता मध्ये ।　[12] U न ।　[13] [illegible]　[14] D °लकं ।　[15] B °द° ।

महानन्दस्वरूपाख्या चिद्रानन्दस्वरूपिणी ।
[1]पूर्णानन्दस्वरूपा सा महासमरसात्मिका ॥ ९० ॥
ब्रह्मानन्दस्वरूपा सा चिद्घनानन्दरूपिणी ।
लता[2] प्रोक्ता महेशानि संयोगानन्दरूपिणी ॥ ९१ ॥
जगत्त्रयं सैव सूते पञ्चभूतानि सैव च ।
संहारकर्त्री सैव स्यान्मोक्षरूपा तु सा मता ॥ ९२ ॥
ब्रह्मरूपा तु सैव स्यान्मुक्तयस्तु चतुर्विधाः ।
यन्मूलज्ञानमात्रेण सदा तिष्ठन्ति पार्वति ॥ ९३ ॥
सालोक्य[3]श्चैव सारूप्यं सायुज्यं च तृतीयकम् ।
सान्निध्यं च चतुर्थं स्यात्सर्वं शक्तौ प्रतिष्ठति ॥ ९४ ॥
नवशक्ति[4]समायुक्तो नवरात्राभिधो भवेत्[5] ।
कलावर्षं तु चैत्रा[6]ख्यमाश्विनाख्यं तदुत्तर[7]म् ॥ ९५ ॥
द्वाविंशद्वर्षपर्यन्तं कीर्तितं परमेश्वरि ।
द्वात्रिंशद्वर्षपर्यन्तं प्रोक्ता दी[8]पा[9]वली कला ॥ ९६ ॥
तदुत्तरं दारुणा स्यात्सर्वं शृणु महेश्वरि ।
वर्षद्वादशपर्यन्तं मोहरात्रिः प्रकीर्तिता ॥ ९७ ॥
संयोगे योगनिद्रा स्यान्महानिद्रा त्रिस[10]जने ।
आनन्ददीप्ता देवेशि विपरीता प्रकीर्तिता ॥९८॥
* * लापी[11] सदा भूयात्सिन्दुराङ्कितभालकः ।
* * साहस्रसन्दर्शान्मुक्तो भवति मानवः ॥९९॥
* * दर्शे[12] दिव्य[13]रूपः सिद्धो भवति मानवः ।
भ[14]क्तियुक्तः प्रसन्नात्मा देवतातिथिपूजकः ॥१००॥
अधोभागे वृक्षमूलमन्यवृक्षश्च[15] तिष्ठति ।
ऊर्द्ध्वे शाखास्तत्र पुष्पं फलं तत्र तदुत्तरम् ॥१०१॥
शुष्कं बीजं भवेद्ब्रह्मा आलवालञ्च मूलके[16] ।
जलं तत्र प्रदेयं स्याद्वृक्षकः[17] पुरुषाधमः ॥१०२॥
स्वमूलञ्च न जानाति पररक्षार्थमुद्यतः ।
चीनद्रुमलतायास्तु मूलं चैवालवालकम् ॥१०३॥
पुष्पं फलं तथा बीजमेकत्रैव प्रतिष्ठति ।
स्वरक्षकः स्वयं देवि जलबिन्दु[18]र्घटस्थितः ॥१०४॥

1 D omits two lines. 2 B ततः । 3 B °क° । 4 AD °रात्रि°; U °ह्र° । 10 BD °व° ।
5 B °भिधां चरेत् । 6 D चन्द्रा° । 7 U °म° । 8 U द्वी° । 9 A °क्षा° । 16 D °कं ।
11 B° पा । 12 A° र्शो । 13 U देव° । 14 U श° । 15 B °स्य ।
17 A °द्रक्षकः । 18 A °र्धुद् ।

ध्वजस्तस्य च नालं स्यादिति संक्षेपतो मतम् ।
सर्वमेकत्र सिद्धञ्च वृक्षे भिन्नं महेश्वरि ॥१०५॥

पूर्ववृक्षस्तु निर्जीवः स[1]जीवोऽयं महेश्वरि ।
[2]सर्वसिद्धः परः प्रोक्तो वृक्षोऽप्येवं महेश्वरि ॥१०६॥

इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥१०७॥

यज्ज्ञानयोगतो देव त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।

श्रीशिव उवाच ।

महाकल्पलतामूले विचिन्त्य स्वेष्टदेवताम्[3] ॥१०८॥

मनोग[4]तः समायोज्य चित्तं कोणगतं चरेत् ।
तद्रूपः सन्महादेवि ध्यानयोगं समभ्यसेत् ॥१०९॥

घटिकापञ्चकध्यानाद् वायुतुल्यो नरो भवेत् ।
घटिकादशकध्यानात्पृथिव्यां जयमाप्नुयात् ॥११०॥

घटीपञ्चदशध्यानाद्वह्निनाऽसौ न दह्यते ।
घटिकाविंशतिध्यानात्सर्वाकर्षणकारकः ॥१११॥

घटिकात्रिंशतिध्यानात्पूर्ण[5]सिद्धिमवाप्नुयात् ।
अहोरात्रेण देवेशि मूलादीन्जपति प्रिये ॥११२॥

दिवसत्रितयध्यानादणिमाद्यष्टकं लभेत्[6] ।
ध्यानयोगं समभ्यस्य कुण्डलीध्यानभाग् भवेत्[7] ॥११३॥

मार्गं विना महेशानि गतिश्चैव कथं भवेत् ।
मार्गदर्शनकार्यार्थं लता प्रोक्ता किमिच्छसि ॥११४॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्य-
महोग्रतारासंवादे नवरात्रनिर्णयो नाम षोडशः[8] पटलः ।

[1] B रा° । [2] U omits this line । [3] B °ताः । [4] B °म° । [5] U °स्वर्ण°; D तस्वर्ण° । [6] A भवेत् । [7] A °[illegible] । [8] B विंशतिः ।

॥ सप्तदशः पटलः ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यमपि देवेशि यन्न कस्यापि कीर्तितम् ॥ १ ॥

तदेव कथ्यते देवि यथावदवधारय ।
ग्रहणं द्विविधं देवि बाह्याभ्यन्तरभेदतः ॥ २ ॥

चन्द्रकोटिनिका[1]याङ्गं[2] भवेदाभ्यन्तराभिधम् ।
भावयोगात् क्रियायोगाद् द्विधा तत्रापि पार्वति ॥ ३ ॥

भावयोगो भवेच्छाक्ते क्रिया योगविधौ स्मृता[3] ।
बाह्यं शृणु महेशानि सूर्यचन्द्रक्रमात् द्विधा ॥ ४ ॥

सूर्ये भेदत्रयं देवि चन्द्रे भेदत्रयं तथा ।
सूर्योपरागो ग्रस्तास्तस्तथा ग्रस्तोदयः स्मृतः ॥ ५ ॥

चन्द्रेऽपि भेदत्रितयं शाक्तावपि त्रिधा त्रिधा[4] ।
सार्धद्वयाङ्गुलोत्तरं ग्रस्तास्तत्वं प्रकीर्तितम् ॥ ६ ॥

[5]स्पर्शयुक्ते स्फुटत्वं च यस्मिन्काले प्रजायते ।
स कालोऽक्षयरूपेण पुरश्चरणकर्मणि ॥ ७ ॥

चन्द्रसूर्यग्रहे देवि ग्रस्ता[6]वधि विमुक्तितः[7]
यावत्सङ्ख्यं मनुं जप्त्वा तावद्धोमादिकं चरेत् ॥ ८ ॥

पञ्चाङ्गं तावदेवस्याज्जपहोमौ समौ स्मृतौ ।
सिद्धेश्वरीमतं प्रोक्तं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ९ ॥

अथवाऽन्य[8]प्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
सूर्यचन्द्रोपरागे तु नाभिमात्रो[9]दके स्थितः ॥ १० ॥

ग्रासाद्विमुक्तिपर्यन्तं जपं कुर्यान्महेश्वरि ।
तद्दशांशं होमयेद्धि तद्दशांशैस्त्रयं क्रमात् ॥११॥

दृष्टस्पर्शपुरश्चर्या दृष्टमुक्तौ समापनम्[10] ।
अनेन क्रमयोगेन सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥१२॥

चन्द्रसूर्योपरागे तु नाभिमात्रोदके स्थितः ।
नद्यां समुद्रगामिन्यां तडागे सङ्गमेऽपि वा ॥१३॥

एकाङ्गुष्ठोपरि स्थित्वा ग्रासावधि विमुक्तितः ।
पञ्चाङ्गां चाथ वाष्टाङ्गां दशाङ्गाख्यां[11] पुरस्क्रियाम् ॥१४॥

---

1 B कुटिलिका°; U चान्द्री कुण्डलिका । 2 U °योगात् । 3 U °तः । 4 A शृणु ...
5 BD omit two lines. 6 D ग्रासा° । 7 B °दः । 8 Th... line is shortened A... in MSS to अथवान्य° । 9 U° मन्त्रो° । 10 BD omi... D °या ।

कुर्याद्यत्नेन देवेशि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
शास्त्रदृष्ट्या समालोक्य स्नानदानादिकाः क्रियाः ॥१५॥
कर्तव्याश्च प्रयत्नेन नात्र कार्या विचारणा ।
शास्त्रदर्शस्तु सन्दर्शः[1] प्रत्यक्षे पूर्णरूपता ॥१६॥
सूर्यग्रहणकालाद्धि नान्यः कालः प्रशस्यते ।
म[2]लापकर्षणं स्नानं कृत्वा पूर्वं विशालधीः ॥१७॥
मुच्यमाने भवेद्दानं ग्रस्ते[3] स्नानं प्रकीर्तितम्[4] ।
स्नानं मन्त्रोदितं कृत्वा तर्पणं त्वधिकारतः ॥ १८ ॥
सन्ध्यां तात्कालिकीं कृत्वा विमोक्षान्तं[5] जपं चरेत् ।
तावज्जप्त्वा निरातङ्कः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ १९ ॥
ऋतुस्नातां स्त्रियं ज्ञात्वा सूर्यचन्द्रग्रहान्तरे ।
प्रतिपार्वणमासाद्य पिण्डं तस्यै प्रदापयेत् ॥ २० ॥
वन्ध्यापुत्रप्रदो योगः सर्वसिद्धिप्रदायकः ।
सूर्योपरागे देवेशि स्नात्वा पूजां समाचरेत् ॥ २१ ॥
साङ्गां सावरणां पूज्य सवल्यन्तं महेश्वरि ।
कुमारीपूजनं कृत्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ २२ ॥
सूर्योपरागे संप्राप्ते स्नात्वा पूज्य[6] महेश्वरि ।
तुला[7]ब्रह्माण्डदानादि यथाशक्त्या समाचरेत् ॥ २३ ॥
देवतायै तन्निवेद्य सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
चन्द्रसूर्यग्रहे देवि शतसख्यां कुमारिकाम् ॥ २४ ॥
पूज्य[8] सिद्धीश्वरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ।
सूर्यग्रहे महेशानि काम्यहोमं[9] चरन् शिवे ॥ २५ ॥
तर्पणं कुरुते यस्तु तस्य श्रीः सर्वतोमुखी ।
मार्जनं तु प्रकर्तव्यं सर्वदुःखप्रशान्तये ॥ २६ ॥
सूर्यग्रहे समायाते परिधिर्यदि वै भवेत् ।
पारिभद्राभिधो योगः सर्वसाम्राज्यदायकः ॥ २७ ॥
अल्प[10]दृष्टे दिशा देवि मध्यग्रासे महेश्वरि ।
[11]मेघाच्छन्ने मुक्तिकाले स्नानदानादिकं चरेत् ॥ २८ ॥
जपमा[12]त्रं विधातव्यं मध्यग्रासे तु सूर्यवत् ।
तारापिण्ड[13]ग्रहे प्राप्ते तथा सूर्यग्रहेऽपि च ॥ २९ ॥
जपादिकं विधातव्यं शक्तिपूजां ततश्चरेत् ।
सर्वसिद्धीश्वरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ ३० ॥

1 U °संस्पर्शः । 2 U मा° । 3 U ग्रासे । 4 B विधीयते । 5 B °क्षो तज्° । A °ज्या । 7 U °ल्य° । 8 B °जा । 9 U °मा° । 10 U °न्त्य°; A यं यं । 11 B omits two lines. 12 A पा° । 13 D तथापीन्दु° ।

तारापिण्डोपरागे तु गुरुं सम्पूज्य देववत् ।
सन्तोष्य तद्वरो ग्राह्यः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३१ ॥

तारापिण्डग्रहे प्राप्ते शवमानीय साधकः ।
शवासने[1] जपेद्देवि ग्रासानुग्रासतः शिवे ॥ ३२ ॥

सर्वसिद्धीश्वरो भूयात्त[2]दन्ते शिवतां व्रजेत् ।
सूर्योपरागे सम्प्राप्ते शुचिः पूर्वमुपोषितः ॥ ३३ ॥

ग्रासाद्विमुक्तिपर्यन्तं देहमांसानि होमयेत् ।
सर्वसिद्धीश्वरो भूयाद्देवतां पश्यति प्रिये ॥ ३४ ॥

सूर्यग्रहः शिवः प्रोक्तश्चन्द्राख्यः शक्तिरेव च ।
सूर्यग्रहे शक्तिदीक्षां पशुदीक्षां न[3] कारयेत् ॥ ३५ ॥

चन्द्रग्रहे विष्णुदीक्षां पाञ्चरात्रं न कारयेत् ।
चन्द्रसूर्यग्रहे दीक्षा सर्वदीक्षा शुभा मता ॥ ३६ ॥

चन्द्रग्रहे शक्तिदीक्षा सर्वदीक्षोत्तमोत्तमा ।
न वारतिथिऋक्षादि न मासनियमस्तथा ॥ ३७ ॥

न योगकरणं वापि न विचारं समाचरेत् ।
दमनो[4]त्सवे च श्रावण्यां ग्रहणं यदि जायते ॥ ३८ ॥

समन्त्रश्च पुरश्चर्याविहीनोऽपि प्रसिद्ध्यति ।
चन्द्रसूर्यग्रहकालात् नान्यः कालः प्रशस्यते ॥ ३९ ॥

चन्द्रग्रहे पुरश्चर्या सर्वसिद्धिकरी मता ।
घटिकार्ध[5]पूर्वमेव ग्रहणं परिवर्तते ॥ ४० ॥

तदा स्नानं विधातव्यं ग्रस्ते[6] सङ्कल्पमाचरेत् ।
विमोक्षान्तं जपं कुर्यात्सम्यक्ज्ञाते समापनम् ॥४१॥

सूर्याच्छादनमायाते[7] घटिकार्द्धं विचारयेत् ।
ततः समापनं कुर्यात्सिद्धो मन्त्रो भवेद्ध्रुवम् ॥ ४२ ॥

प्रमा[8]दात् गमि[9]ते योगे वसुविप्रान् प्रभोजयेत् ।
यद्यदङ्गं विहीयेत तत्साङ्गं द्विजभोजनम् ॥ ४३ ॥

दशांशं हवनं कुर्य्यात्तर्पणं तद्दशांशतः ।
मार्जनं तद्दशांशेन दशांशेनाभिषेचनम् ॥४४॥

[10]तद्दशांशं विप्रभोज्यं देवरूपो नरो भवेत् ।
यद्यदङ्गं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणो जपः ॥४५॥

द्वित्रिवेदबाणभेदैर्विप्रादीनां क्रमेण च[11] ।
अथवाऽन्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते[12] ॥ ४६ ॥

1 U °भावे । 2 B °त्वा त° । 3 U च । 4 AD मदनो° । 5 D °र्ध्वं । 6 D प्राप्ते ।
7 D °च्छन्ने अनाज्ञाते । 8 D °सा° । 9 D मिलि° । 10 D omits three lines.
11 U °मात् स्मृतः । 12 D °मीप्यते ।

चन्द्रसूर्योपरागे तु मेरुसाधनमाचरेत् ।
दुष्टमन्त्रोऽपि देवेशि क्रमेण सिध्यति ध्रुवम् ॥४७॥

अथवाऽन्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
सूर्योपरागे देवेशि शुद्धान्तःकरणो यती ॥ ४८ ॥

स्नात्वा यथोक्तविधिना सम्पूज्य जगदम्बिकाम् ।
शिरःपुष्पं कर्त्तयित्वा देवतायै निवेदयेत् ॥ ४९ ॥

देवतां पश्यति शिवे वरदानपरां ध्रुवम् ।
सूर्योपरागे सम्प्राप्ते स्नात्वा प्रोक्तेन वर्त्मना ॥ ९० ॥

शक्तिमानीय तद्गात्रे न्यासजालं प्रविन्यसेत् ।
मद्यैर्मांसैस्तथा मत्स्यै[1] * * * * * मृतैरपि[2] ॥ ९१ ॥
देवतां तत्र सम्पूज्य साङ्गां सावरणां शिवे ।
तत्र जिह्वां प्रदत्त्वा तु जपा[3] त्त्रैकाल्य[4]विद्भवेत् ॥ ९२ ॥
अतीतानागतज्ञानं[5] वर्तमानं च पश्यति ।
सूर्यग्रहे महेशानि * * मानीय सादरम् ॥ ९३ ॥
* * * * परिस्थाप्य जपेद्यत्नेन पार्वति ।
त्रैलोक्यविजयी भूयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ ९४ ॥
ग्रस्तोदयविधिर्देवि ग्रस्तास्तनिर्णयस्तथा ।
पूर्वमेव मया प्रोक्तः शक्तियोगक्रमे[6] शिवे ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ९९ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहेग्रतारासंवादे ग्रहणलक्षणं नाम सप्तदशः[7] पटलः ।

[1] D होमैः । [2] U °तेन न । [3] U ° प्त्वा । [4] D °लोक्य° । [5] AB °ने ।
[6] D मात् । [7] B एकविंशतिः ।

अष्टादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

पूजाचिह्नविधिं देव श्रोतुमिच्छामि साम्प्रतम् ।

श्रीशिव उवाच ।

यदाशाभिमुखो भूत्वा चक्रराजं समुद्धरेत् ॥ १ ॥

सैव प्राची महेशानि ताराछिन्नाविधौ स्मृता ।
पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राची काली[1]विधौ स्मृता ॥ २ ॥

पुरन्दरमुखो मन्त्री पूजयेज्जगदम्बिकाम् ।
देवीनामक्रमेणैव गौडे ताराविधौ स्मृता ॥ ३ ॥

स्ववाम[2]कालीदक्षाख्य[3]क्रमेण कालिकाविधौ ।
देवीपृष्ठदला[4]रम्य गौडकाश्मीरयोर्विधिः[5] ॥ ४ ॥
तद्दे[6]वार्घ्यक्रिया देवि स्वदेवीक्रमतो द्विधा ।
अर्घ्य[7]श्च पीठपूजा च सिद्धासु कल्पितासु च ॥ ५ ॥

दिक्षु[8] कार्या केरलाख्यकाश्मीरक्रमयोगतः ।
अङ्गक्रमो महेशानि स्वस्वदेवीक्रमेण च ॥ ६ ॥

षट्कोणेषु[9] षडङ्गानि वह्नीशादिक्रमेण वा ।
बीजानां[10] लेखनं देवि तथैव त्रिविधं म[11]तम् ॥ ७ ॥
प्रसिद्धदि[12]क्क्रमेणैव केरला[13]ख्यक्रमो भवेत् ।
[14]वाजलेखो गौडमार्गे कल्पितासु च दिक्षु च ॥ ८ ॥
प्रसिद्धदिक्षु काश्मीरे पीठ[15]पूजनमीरितम् ।
स्वसाम्मुख्यक्रमेणैव देवतां पूजयेत् सदा ॥ ९ ॥
आग्नेय्यादिक्रमेणैव गौडे बलिचतुष्टयम् ।
उग्रविद्याविधौ देवि तिर्यग्भूत्वा प्रपूजयेत् ॥ १० ॥
गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं पुनः पुनः ।
रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ११ ॥
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥ १२ ॥
यन्न कस्य त्वया प्रोक्तं तदेव कथ्यतां शिव ।

[1] B omits °विधौ......°दक्षाख्य° in the 4th line. [2] D °मे । [3] U °ख्यं । [4] D प्रसूरणा° । [5] D °धौ । [6] B °दे° । [7] B °र्घ्या° । [8] D दीक्षा । [9] D °केन च । [10] B °नि । [11] B स्मृ° । [12] AU °द्धादि° । [13] AB कोला° । [14] B omits three lines. [15] U पूज्य° ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ १३ ॥

कथ्यते देवदेवेशि तत्र सावहिता भव ।
अन्तरालं भवेत्प्राची पूज्यपूजकयोरपि ॥ १४ ॥

इयं छिन्नाविधौ प्राची विरूपाक्षस्य सम्मतम् ।
देवपूजकयोरन्तः प्राची[1] दिक् भैरवे[2] मता ॥ १५ ॥
पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राची सैव[3] तु केरले[4] ।
तद्दक्षिणं दक्षिणं स्यात् देवसाम्मुख्य[5]मार्गतः ॥ १६ ॥

स्वदक्षिणक्रमेणैव भैरवे प्राग्विनिर्णयः ।

यदाशाभिमुखो भूत्वा चक्रराजं समालिखेत् ॥ १७ ॥

सैव प्राची गौड़मार्गे चीनमार्गक्रमे भवेत् ।
पुरन्दरमुखो मन्त्री त्रिपुरा मु[6]क्तमालिनी ॥ १८ ॥

देवीपृष्ठे तदा प्राची प्रतीची त्रिपुरा मता[7] ।
भानुर्यत्र[8] सदोदेति[9] सैव प्राचीति वैदिके[10] ॥ १९ ॥
अपरा सूर्य[11]सिद्धान्ते परिक्रमणमार्गतः ।
स्वसम्मुखे भवेत्प्राची देवीपृष्ठं तु पश्चिमम् ॥ २० ॥

सव्यं तु दक्षिणं विद्यात् दक्षिणं सव्यमेव च ।
इति प्राचीक्रमः प्रोक्तः समताष्टक[12]मार्गतः ॥ २१ ॥

तत्र नाथक्रमेणैव गुरुपंक्तिं प्रपूजयेत् ।
[13]देवतादक्षिणे देवि गुरुपंक्तिं प्रपूजयेत् ॥ २२ ॥

देवीमध्य[14]त्रिकोणे तु गौड़े तु गुरुपूजनम् ।
दक्षवामपृष्ठपंक्तिक्रमेण गुरुपूजनम् ॥ २३ ॥

चैतन्याख्यमतं देवि त्रिरेखानन्दसम्मतिः[15] ।
त्रिपंक्तिक्रममार्गेण नाथ[16]मार्गे प्रपूजनम्[17] ॥ २४ ॥

दक्षाङ्गं पुरुषश्रेष्ठं वामाङ्गं चण्डिकामनो[18] ।
अत एव महेशानि वामहस्ते जपस्य च ॥ २५ ॥
समर्पणं निगदितं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
दक्षहस्ते तु पुरुषं जपान्तं तु समर्पणम् ॥ २६ ॥
गुरुपंक्तिर्वामभागे कल्पितप्राक्क्रमेण[19] वै ।
गुरुपूजाक्रमः प्रोक्तस्त्वर्घ्यद्वयक्रमं शृणु ॥ २७ ॥

1 B °च्या । 2 D °वो । 3 D नैव । 4 U °ला । 5 U °सन्मुख° । 6 A सू° । 7 A पुरः । 8 B °यन्त्रं । 9 A सदा देवि । 10 U °का । 11 B पूज्य° । 12 D सम्मतस्तैक° । 13 B omits this line. 14 A °मष्ट°; U वाम° । 15 D °तम् । 16 B °ग° । 17 U °जयं । 18 B °नोः । 19 B प्रक्रमेण ।

सामान्यार्घ्यविशेषार्घ्यौ द्वौ प्रोक्तौ यत्र पार्वति ।
चतुष्पात्राणि सामान्ये घटस्त्वावश्यको मतः ॥ २८ ॥

यथा त्रिकोणं देवेशि विन्दुना वर्जितं भवेत् ।
यथा[1] घटं विना देवि पूजा सर्वत्र वर्जिता ॥ २९ ॥

यथा दलं केशरेण वियुक्तं कर्मवर्जितम् ।
तथा त्रिकोणं देवेशि विन्दुना वर्जितं भवेत् ॥ ३० ॥

विन्दुहीनं तु यद्यन्त्रं तद्यन्त्रं शववद्भवेत् ।
बिन्दु[2]युक्तं तु यद्यन्त्रं तद्यन्त्रं सिद्धिदायकम् ॥ ३१ ॥

तथैवाष्टदलस्योर्ध्वे वृत्तं यत्नेन कारयेत् ।
वृत्तं विना नाष्टदलं गर्भभूषणभेदतः ॥ ३२ ॥

पात्रद्वये[3] महेशानि निर्णयं यत्नतः शृणु ।
प्रोक्षणीपाद्यपात्रं च तथाचमनकं शिवे ॥ ३३ ॥

अर्घ्यश्च मधुपर्कश्च तथा पञ्चामृतं शिवे ।
स्नानीयादि महेशानि सामान्यार्घ्येण[4] वै भवेत् ॥ ३४ ॥

शिवपूजामपि शिवे सामान्यार्घ्येण केरले[5] ।
भैरवाणां प्रपूजा च सामान्यार्घ्येण गौड़योः ॥ ३५ ॥

विशेषार्घ्ये महेशानि गुरुपात्रं च[6] भैरवे ।
वीरपात्रं शक्तिपात्रं[7] वीरपात्रं च योगिनाम् ॥ ३६ ॥

बलिपात्रं तथा देवि श्रीपात्रेण प्रकल्पयेत् ।
केरल[8]क्रम आदिष्टः[9] श्रीसदाशिवसम्मतः ॥ ३७ ॥

बलिपात्रं वीरशक्तिं योगिनीपूर्वपात्रकम्[10] ।
विरूपाक्षमते प्रोक्तं वीरभद्रमतं शृणु ॥ ३८ ॥

सामान्यार्घ्यश्च श्रीपात्रमेकमन्यन्महेश्वरि ।
सामान्यार्घ्येण संसिद्धि[11]विशेषार्घ्येण पूजनम् ॥३९॥

तृतीयेन महेशानि पाद्यादीनि प्रकल्पयेत् ।
पञ्चाङ्गं कल्पयेद्देवि वीरभद्रमते शिवे ॥४०॥

बटुकस्य मते देवि सामान्या प्रोक्षणी भवेत् ।
देवीपूजा विशेषार्घ्ये सर्वं तार्त्तीयतश्चरेत् ॥४१॥

गुरूभैरववीरादिशक्तिश्च योगिनी तथा ।
बलिपाद्यादि सर्वत्र तार्तीयेन समाचरेत् ॥४२॥

बटुकस्य मतं प्रोक्तमानन्दस्य मतं शृणु ।
सामान्ये वीरपात्रं च शक्तिपात्रं विशेषके ॥४३॥

1 B तथा । 2 DU वीज° । 3 U °ह्पे । 4 B न । 5 U न कारयेत् । 6 U °वंर्कि । 7 U omits वीर......देवि in the next line. 8 A° ले । 9 U अष्टौ स्यात् । 10 B °के । 11 D सिद्धिश्च ।

गुरुपात्रादिस्नानान्तं पूजनं परिकीर्तितम् ।
सामान्यार्घ्ये योगिनी च बलिपात्रं विशेषके ॥ ४४ ॥
करालस्य[1] मतं प्रोक्तं विकराल[2]मतं शृणु ।
योगिनी तु विशेषार्घ्ये सामान्ये बलि[3]पात्रकम् ॥४५॥
गुर्वादिस्नानपात्रान्तं पूर्ववत्परमेश्वरि ।
विकराल[4]मतं प्रोक्तं महादेवमतं शृणु ॥ ४६ ॥
गुरुपात्रं विशेषार्घ्यं सामान्ये भैरवो भवेत् ।
अन्यानि पूर्ववद्देवि दक्षिणाख्य[5]मतं शृणु ॥ ४७ ॥
विशेषार्घ्ये भैरवो हि सामान्यार्घ्ये गुरुर्भवेत् ।
अन्यानि पूर्ववद्देवि वटवासिमतं शृणु ॥ ४८ ॥
सर्वं विशेषतः कुर्यात्सामान्येन[6] तु[7] संस्क्रियाम् ।
मधुपर्कं विशेषेण पूजनादि यथाक्रमात् ॥ ४९ ॥
सर्वं सामान्यतः कुर्याद् गौडोक्तं च[8] क्रमं शृणु ।
सामान्ये वस्तुद्वारार्घ्यं विशेषे तु विशेषता ॥ ५० ॥
सामान्यार्घ्ये तु सामान्यं श्रीपात्रमेकमेव वा ।
तथापि देवदेवेशि घटपात्रम[9]वश्यकम् ॥ ५१ ॥
कपालं यदि वा देवि[10] तदैकपात्रमाचरेत् ।
महावीरस्य पात्राणि कपालानि महेश्वरि ॥ ५२ ॥
तदभावे एकपात्रं कपाले सर्वपात्रता ।
कपालपात्रे देवेशि कापालीसिद्धिरस्ति च ॥ ५३ ॥
यद्यद्वाञ्छति[11] कामानि गुटिकाञ्जनसिद्धयः ।
सिद्धद्रव्यं कामगतिर्मनोरथमयी कला ॥ ५४ ॥
वाञ्छाभोगो नव्यसृष्टिकरणं स्पर्श[12]रत्नकम् ।
चिन्तामणिः कामकला[13] यत्पात्रे सर्वमेव च ॥ ५५ ॥
कापालिनी त्वियं सिद्धिः कपालपात्रगोचरा ।
कापालिकानां चीनानां[14] कपालपात्रमीरितम् ॥ ५६ ॥
त्रिविधं तत्कपालञ्च विश्वामित्रक्रमेण च ।
नारिकेलं तथा तुम्बी कपालं च क[15]पालकम् ॥ ५७ ॥
त्रिविधं च कपालं त्रिसम्प्रदायक्रमेण च ।
पात्रमेकं[16] समासाद्य खण्डत्रितयभेदतः ॥ ५८ ॥

[1] B विकराल° ।　[2] B करालस्य ।　[3] U चाग्र° ।　[4] D करालस्य ।　[5] A वटवासि° ।
[6] U °न्यार्घ्यं ।　[7] A सु° ।　[8] A गौडार्चन°; U गौडमत° ।　[9] B मरया° ।　[10] U देवेशि ।
[11] B वा धृति° ।　[12] U कर्णस्पर्शं तु ।　[13] B °लौ ।　[14] U वीराणां ।　[15] A चक° ।
[16] B °त्रयं ।

चतुरङ्गुलमुच्छ्रायमायामे द्वादशाङ्गुलम्[1] ।
[2]अष्टाङ्गुलसविस्तारि द्रोण[3]ग्राहिजलं यथा ॥ ५९ ॥

तथा पात्रं पूर्णदीक्षा सूर्यार्घ्ये[4] विप्रकीर्तितम् ।
विशेषार्घ्ये महेशानि आयामे वसुसंज्ञ[5]कम् ॥ ६० ॥

षडङ्गुलं च विस्तीर्णमुत्तानं नौसमाकृतिम् ।
अथवा देवदेवेशि पात्रं च वर्तुलाकृतिम्[6] ॥ ६१ ॥

अश्वत्थपत्राकारं वा कुतपाकारमेव वा ।
त्रिकोणाकारपात्रं च त्रिवियोनि[7]समन्वितम् ॥ ६२ ॥

मध्यबिन्दुयुतं पात्रं ध्वजचिह्न[8]समन्वितम् ।
अथवा तु **कारं ध्वजबिन्दुसकेसरम्[9] ॥ ६३ ॥
एवं[10] पात्रं समानीय महाचीने[11]श्वरीं यजेत् ।
प्रसिद्धदिक्षु देवेशि पीठ[12]पूजनमाचरेत् ॥ ६४ ॥
कल्पिते वा महेशानि साङ्गां सम्पूजयेद्व्रती[13] ।

पीठपूजां समाचर्य पञ्चोपचारतोऽर्चयेत् ॥ ६५ ॥
सुधासिन्धौ तु संस्थाप्य पूज्य सिंहासनेऽर्चयेत् ।
तत्त्व[14]पीठं भवेदेकं पीठं ज्ञात्वा महेश्वरि ॥ ६६ ॥
अथवा देवदेवेशि अक्षतान्स्थाप्य पूजयेत् ।
सम्पूज्य पीठपूजां च[15] ततः सिंहासनेऽर्चयेत् ॥ ६७ ॥
[16]मुख्यं तु देवदेवेशि यन्त्र[17]पीठं समर्चयेत् ।
तद्यंत्र[18]सिंहपीठे तु सपीठं स्थापयेच्छिवे ॥ ६८ ॥
स्नानं च[19] पीठकस्याऽथ[20] चावृत्तिदेवतात्ववत्[21]।
पीठावृत्तिश्च वा कार्या[22] सर्वसम्मत[23]मीरितम् ॥ ६९ ॥
तत्र पीठ महायन्त्रं स्वेष्टदेवात्मकं महत् ।
त्रिकोणे[24] वृत्तमात्रं तु तारा[25]यन्त्रमिदं भवेत् ॥ ७० ॥
जीव[26]चक्रे त्विदं[27] यन्त्रं भाव्यं लेख्यं[28] महेश्वरि ।
मध्ये स्पष्टो महाबिन्दुः सदाशिवमयो ध्रुवम् ॥ ७१ ॥
तत्र स्त्रीवेषमासाद्य जपं कुर्यादनन्यधीः ।
तत्र स्त्रीवेषधारी स्यात्सिन्दूराङ्कितभालकः ॥ ७२ ॥

1 B °ले । 2 U omits two lines. 3 B °णा ।: 4 A °र्घ्योऽपि । 5 B °ज्ञि° । 6 B °लीकृतं । 7 D योनिना । 8 B °चाह° । 9 D महेश्वरं । 10 B सर्वं । 11 A °वीरं° । 12 A वीर°; B पिण्ड° । 13 U °च्च तां । 14 D °त्र । 15 A °जाद्यं । 16 U omits this line. 17 B °न्त्रे । 18 U °त्पात्रं । 19 D तु । 20 A °करस्यार्थं । 21 D °वित् । 22 U कुर्यात् । 23 U °मेतन्न [illegible] 26 A °त्र° । 27 A देव° । 28 B तेषां; A [illegible]

लम्बी[1]कञ्चुकभूषाढ्यश्चीनाचारो[2] यथार्थवत् ।
स्त्रीवेषं वा समासाद्य[3] कुचकज्ज[4]लकेशयुक् ॥ ७३ ॥

कङ्कणं तिलकं हारं स्त्रीवेषेण[5] प्रपूजयेत् ।
पट्टकूलं दुकूलं वा काश्मीरं वरचीरकम् ॥ ७४ ॥

वस्त्रं वा रक्तं श्वेतं वा पीतं स्वर्णादिभूषितम् ।
मुक्तकेशो दिशावासः सिन्दूरतिलका[6]न्वितः ॥ ७५ ॥

संविड्क्षणमासाद्य सर्वदेवान् प्रपूजयेत् ।
* * *प्रासनेनाथ यन्त्रमब्जं सुकर्णिकम् [7] ॥ ७६ ॥

गोपयेत्तु कुलद्रव्यं कुलगन्धाष्टकं शिवे ।
अलिनालो[8]चनं कुर्यादलिना लेपनं च वा ॥ ७७ ॥

अलिलाक्षारसालिश्च सीधुकादम्बरी मता ।
एवं यन्त्रं च वा कृत्वा ध्यात्वावृत्ति[9]मथार्चयेत् ॥ ७८ ॥

स्थानस्थाः फलदा मन्त्रा ध्या[10]नस्थाः फलदायकाः ।
स्थानध्यानपरिभ्रष्टास्ते मन्त्राः फलदा नहि ॥ ७९ ॥

कुण्डल्यु[11]त्थानमासाद्य तारारूपां परां कलाम् ।
हृत्पद्मे[12]ऽस्य समानीय कुण्डलीं स्वेष्टदेवताम् ॥ ८० ॥

स्वमन्त्रं च महेशानि हृत्पद्मे[13] ध्यानयोगतः ।
ध्यायेद्देवेशि ध्यानस्थं[14] कीर्त्तितं परमेश्वरि ॥ ८१ ॥

ध्यानस्थां देवतां कृत्वा स्था[15]नस्थां तां समाचरेत् ।
तां देवतां सहस्रा[16]रे परशम्भो[17]र्नियोजयेत् ॥ ८२ ॥

सामरस्यं समासाद्य स्थानध्याने समभ्यसेत्[18] ।
ध्यानस्थानासनी[19] भूत्वा ततो यजनमाचरेत् ॥ ८३ ॥

साङ्गां सावरणां देवीमासादन[20]समन्विताम् ।
ध्यात्वा बल्यन्त[21]माचर्य्य सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ८४ ॥

ततः[22] पूजोत्तरं देवि बलिदानं च केरले ।
पीठपूजोत्तरं देवि काश्मीरे बलिदानकम् ॥ ८५ ॥

पंचोपचारोत्तरणे[23] गौडे तु बलिदानकम् ।
पात्रो[24]त्तरं तु श्रीगौडे बलिदानं प्रकीर्त्तितम् ॥ ८६ ॥

1 A नस्वी; U नर्स्रा° । 2 AU वीराचारं । 3 A °नीय । 4 A कुण्ड° । 5 A सस्त्रीवेषे । 6 B कज्जला° । 7 U कुसुमकर्णिकं । 8 D °मां° 9 A °वृक्ष° । 10 स्था° । 11 D °मु° । 12 D °श्रे° । 13 A तपश्च । 14 A °स्थे । 15 DU ध्या° । 16 D °दशा° । 17 परामष्टो । 18 D समाचरेत् । 19 D °लिनी । 20 B पात्रासादन°; D पात्रस्थान° । 21 U तर्पण°; D तत्कल्प° । 22 B अन्तः । 23 पंचपंचोत्तरे देवि । 24 D प्रीतो° ।

तत्रैवान्ते होमकर्म समासाद्य प्रहोमयेत् ।
तत्तत्[1]कामनया[2] देवि[3] तथा कुण्डानि कारयेत् ॥ ८७ ॥

सयोनिमेखलाटङ्क[4]भूषितं सूत्रलक्षितम् ।
कुण्डं कृत्वा होमयेद्देवि सर्वसिद्ध्यर्थमेव च ॥ ८८ ॥

एकत्रिपञ्चनव वा[5] सप्तैकादश वा प्रिये ।
मेखला होमकुण्डे तु[6] कीर्तिता परमेश्वरि ॥ ८९ ॥

तथान्तर्मेखला वापि * * * न कारयेत् ।
दलेऽष्ट[7]दलकं नो हि संक्षेपात्परिकीर्तितम् ॥ ९० ॥

होमे तु काम्यकर्मार्थे चत्वरे[8] वा[9] महेश्वरि ।
स्थण्डिले होमयेद्देवि सर्वकुण्डाप्तिरुत्तमा ॥ ९१ ॥

स्थण्डिले सर्वकुण्डानि दिग्विभागक्रमेण च ।
कव[10]लं च क्रमेणापि होमयेत्परमेश्वरि ॥ ९२ ॥

कवचाद्यं[11] महेशानि पल्लवी[12]कुण्डमेव वा ।
स्वाहान्तः सर्वकार्यार्थे फडन्तः क्रूरकर्मणि ॥ ९३ ॥

नमोऽन्ते मारणे देवि पात्राख्यं कुण्डमेव वा ।
कृत्वा च होमयेद्देवि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ९४ ॥

विजयापत्रहोमेन त्रैलोक्यं जयति क्षणात्[13] ।
बीजानि होमयेद्देवि त्रैलोक्याकर्षणाय च[14] ॥ ९५ ॥

वश्यार्थे दर्शनार्थे तु[15] पुष्पाणि होमयेच्छिवे ।
श्वेतपुष्पे[16]न वाक्सिद्धि[17]र्वश्यं रक्ते च स्तब्धता[18] ॥ ९६ ॥

पीते कृष्णे मृते[19] देवि वृक्षवर्णाश्च यत्नतः ।
केरलाख्ये सम्प्रदाये पूजान्ते होमकर्म च ॥ ९७ ॥

[20]पञ्चोपचारपूजान्ते काश्मीरे होमकर्म च ।
नैवेद्यान्ते होमकर्म गौडमार्गे महेश्वरि ॥ ९८ ॥

आदौ मध्ये तथा चान्ते का[21]श्मीरे क्रममर्चने[22] ।
सदाशिवमते देवि सर्वान्ते होमकर्म च ॥ ९९ ॥

बाह्यपूजां ततः कुर्यात् यथोक्तेन तु वर्त्मना ।
प्राणायामादिकं कृत्वा यथासरणि[23]मार्गतः ॥ १०० ॥

1 B तत्र । 2 A °मयो । 3 D कमे महादेवि । 4 U °कारं । 5 U °कं । 6 U °ण्डान्ते । 7 D दलाष्टे । 8 U चत्वारि । 9 D तत्र रेखा । 10 BD केव; U केर° । 11 U सकन्यां वा । 12 U °वं । 13 D वशमानयेत् । 14 D °णक्षम: । 15 D कुशलार्थे च । 16 U °ष्पै° । 17 AU °वाक्यसिद्धि° । 18 U वा तथा; A चरस्तथा । 19 U मते: B मिते । 20 D omits two lines. 21 B श्रीका° । 22 B क्रमार्चने ... °।

सम्प्रदायत्रयेणै[1]व पात्राणां स्थापनं चरेत् ।
महाकलामहानन्दवाणाग्निचन्द्रभेदतः ॥ १०१ ॥

स्थाप्य सम्पूजयेद्देवि पूर्वकल्पप्रभेदतः ।
पात्रं प्राच्यां[2] स्थानमध्ये[3] पात्राणां चालनं यदि ॥ १०२ ॥

पुनरादि समारभ्य पात्राणां स्थापनं चरेत् ।
पात्रसंघट्टनं देवि यदि[4] भूयात्प्रमादतः ॥ १०३ ॥

पुनः पात्राणि संस्थाप्य पूजयेज्जगदम्बिकाम् ।
संस्थापिते पात्रवरे पात्रोत्सर्जनकं न हि ॥ १०४ ॥

विसर्जनमकृत्वा तु[5] पुनस्तु पूर्ववद् यजेत् ।
त्रिसन्ध्यं पूजयेद्देवि पात्रस्थापनमात्रतः[6] ॥ १०५ ॥

स्थापितैरेकवारैस्तु तैः पात्रैः पूजयेच्छिवाम्[7] ।
विसर्जनोत्तरं देवि पात्राणामवि[8]सर्जनम् ॥ १०६ ॥

पूजा जाता महेशानि न कृतं च विसर्जनम् ।
एवं क्रमेण देवेशि पूजयेद्गौडसम्मतम् ॥ १०७ ॥

पात्रासादनकं कर्म कृत्वादौ पूजनक्रमे[9] ।
सम्पूज्य देवतां तारां[10] पात्राणां तु विसर्जनम् ॥ १०८ ॥

पुनः पात्राणि संस्थाप्य पूजां माध्याह्निकीं चरेत् ।
पुनर्विसर्जनं कृत्वा पुनः स्थाप्य प्रपूजयेत् ॥ १०९ ॥

चैतन्याख्यः क्रमः प्रोक्तो महाभैरवसम्मते ।
एवं क्रमेण देवेशि पात्रसिद्धिकरो भवेत् ॥ ११० ॥

पात्रं दिव्यमयं पश्ये[11]द्विशेषार्घ्यमय शिवे ।
वीरपात्रं तु वीराणां शक्तीनां शक्तिपात्रकम् ॥ १११ ॥

अवीराणां[12] महेशानि योगिनीपात्र[13]मीरितम् ।
गुरुपात्रं श्रीगुरूणां[14] यतीनां भैरवाभिधम् ॥ ११२ ॥

कापालिकानां मुख्यं च बलिपात्रं प्रकीर्तितम् ।
त[15]द्भावेन तु शूद्राणां सर्वाभावे जलं पिबेत्[16] ॥ ११३ ॥

दिव्यं देव्यग्रतः पानं[17] वीरं वीरसमागमेः ।
अन्यथा पशुपानं च नरकार्थं प्रकीर्तितम् ॥ ११४ ॥

सामान्यार्घ्यविशेषार्घ्यवेकीकृत्य स्वयं पिबेत् ।
घटद्रव्यं तु वीराणां वीराभावे स्वयं पिबेत् ॥ ११५ ॥

1 A °कंमे° । 2 U प्राप्य । 3 B °भेदैः । 4 B परि° । 5 A नमस्कृत्वा । 6 D °मानतः । 7 AU °वे । 8 A णां परि°; D °णामपि । 9 U °मम् । 10 B नारीं । 11 A पुण्ये । 12 B अवी... A आवीराया; U आवीराया । 13 A °गीपात्र° । 14 D गुरवे । 15 U एत° । 16 ... ।

स्था[1]पयेत् याचकार्थं च पात्रे[2] याचकसंज्ञके ।
याचकार्थं च यत्पात्रं तत्पात्रं याचकं विदुः ॥ ११६ ॥

चक्रान्ते परमेशानि विशेषार्घ्यजलं शिवे ।
देवीपीठे चक्ररूपं भ्रामयित्वा स्वयं मुखे ॥ ११७ ॥

क्षिपेद्देवेशि यत्नेन स्वयमादौ तु सङ्ग्रहेत् ।
सामान्यार्घ्यजलेनैव जलं देव्यै समर्पयेत् ॥ ११८ ॥

ब्रह्ममन्त्रं समुच्चार्य देव्यै सर्वं समर्प[3]येत् ।
महादि[4]व्यामृतमयं[5] पात्रं ज्ञात्वा महेश्वरि ॥ ११९ ॥

देवीस्वरूपं तद्ध्यात्वा गृह्णीयात्स्वयमादरैः ।
मूलमन्त्रैश्च मन्त्रैर्वा अभिषिञ्चेत्स्वमूर्द्धनि ॥ १२० ॥

स्निग्धभूमौ तज्जलं तु क्षिप्त्वा मायां लिखेच्छिवे ।
मन्त्रेणानेन देवेशि तिलकं कारयेद्भुत्तम् ॥ १२१ ॥

यं यं स्पृशति[6] हस्ताभ्यां यं यं पश्यति चक्षुषा ।
स एव दासतां[7] याति यदि शक्रसमो[8] नरः ॥ १२२ ॥

इति सर्वं विधानेन ज्ञात्वा कर्माणि कारयेत् ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ १२३ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे द्वितीयखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोग्रतारासंवादे पूजाचिह्नविधिर्नामाष्टादशः[9] पटलः ।

[1] U दा° । [2] U °त्रं । [3] B °र्च° । [4] D °दे° । [5] A मृन्मयं । [6] U गृह्णाति; B पश्यति ।
[7] U दास्यतां; B वशतां । [8] B °मयो । [9] B त्रयोविंशतिः; D द्वाविंशतिः ।